

**T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**CEZAEVİNDE YAĞMA SUÇUNDAN HÜKÜMLÜ
ERKEKLERİN ÇOCUKLUK DÖNEMİ TRAVMA
YAŞANTILARI VE PSİKOLOJİK SEMPTOMLAR
KAPSAMINDA İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İbrahim Şirin GÜL

**Enstitü Anabilim Dalı : Psikoloji
Enstitü Bilim Dalı : Psikoloji**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ash Burçak TAŞÖREN

TEMMUZ – 2019

T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

CEZAEVİNDE YAĞMA SUÇUNDAN HÜKÜMLÜ
ERKEKLERİN ÇOCUKLUK DÖNEMİ TRAVMA
YAŞANTILARI VE PSİKOLOJİK SEMPTOMLAR
KAPSAMINDA İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İbrahim Şirin GÜL

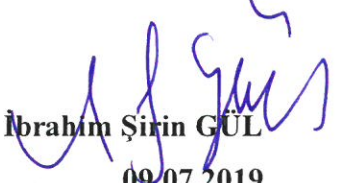
Enstitü Anabilim Dalı : Psikoloji

“Bu tez 16/07/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİÜYESİ	KANAATI	İMZA
Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan Tazdelen	Baran	Am
Dr. Öğr. Üyesi Selçuk Aslan	Baran	Selçuk Aslan
Dr. Öğr. Üyesi Seren Çelikkaya	Baran	Seren Çelikkaya

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

İbrahim Şirin GÜL
09.07.2019

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans eğitimim boyunca ve tez yazım sürecinde değerli bilgilerini benimle paylaşan danışmam hocam Dr. Öğr. Üyesi Aslı Burçak TAŞÖREN'e, veri toplama aşamasında yardımlarını ve dostluklarını esirgemeyen başta Erhan DÖNMEZER olmak üzere tüm Cezaevindeki mesai arkadaşlarıma, Özellikle tez yazım sürecinde desteğini gördüğüm Adem Emre TOPÇU'ya, bu çalışmaya katılan tüm hükümlülere, bu çalışmayı tamamlamak için beni her zaman motive eden tüm sevdiklerime, her sıkıntılı anımda yanımda olan ve yüreğimi ferahlatan birini var eden Çankırı Ilgaz'a sonsuz ve içten teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
TABLO LİSTESİ	iv
ÖZET	v
SUMMARY	vi
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1. SUÇUN TANIMI VE YAĞMA SUÇU	5
1.1. Cürümün Genel Unsurları ve Ceza	5
1.2. Genel Olarak Yağma	7
1.3. Eski ve Yeni TCK’da Yağma Suçu	8
1.4. Yağma Suçunun Diğer Suçlardan Ayrımı.....	9
1.4.1. Hırsızlık Suçundan Ayrımı	10
1.4.2. Dolandırıcılık Suçundan Ayrımı	10
1.4.3. Şantaj Suçundan Ayrımı	11
1.4.4. Mala Zarar Verme Suçundan Ayrımı	12
1.4.5. İrtikap Suçundan Ayrımı	13
1.5. Korunan Hukuki Değer	13
BÖLÜM 2: ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMASI KAVRAMI	15
2.1. Çocukluk Çağı Travması Tanımı	15
2.2. Çocuk İstismarı ve İhmali	16
2.3. Çocuk ihmal ve İstismar Çeşitleri	19
2.3.1. Cinsel İstismar ve Etkileri.....	19
2.3.2. Fiziksel İstismar ve Etkileri	22
2.3.3. Duygusal İstismar ve Etkileri.....	25
2.3.4. İhmal ve Etkileri.....	28
2.4. Çocuk İhmal ve İstismarının Yetişkinlik Dönemine Etkisi.....	31
2.5. Çocukluk Çağı Travması ve Suç İlişkisi	33
2.6. Sosyal Hizmetin Çocukluk Çağı Travması ve Adli Alandaki İşlevselliği	38

2.6.1. Çocukluk Çağı Travması ve Sosyal Hizmet İlişkisi.....	38
2.6.2. Adli Sosyal Hizmet	40
BÖLÜM 3: YÖNTEM	46
3.1. Örneklem	46
3.2. Kullanılan Ölçme Araçları	46
3.2.1. Demografik Bilgi Formu	46
3.2.2. Çocukluk Dönemi Ruhsal Travma Ölçeği.....	46
3.2.3. Kısa Semptom Envanteri (KSE)	46
3.2.4. Madde Kullanımı Formu	49
3.2.5. Kendine Zarar Verme Formu	49
3.3. Uygulama	50
3.4. Verilerin Analizi	50
BÖLÜM 4: BULGULAR.....	51
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	69
ÖNERİLER.....	73
KAYNAKLAR.....	74
EKLER.....	79
ÖZGEÇMİŞ	84

KISALTMALAR

ETCK	: Eski Türk Ceza Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklar Yardım Fonu
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
ÇÇRTÖ	: Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği
KSE	: Kısa Semptom Envanteri
N	: Örneklem
V	: Varyans
n	: Alt Örneklem
p	: P değeri
ss	: Standart Sapma
r	: Pearson Korelasyon Katsayısı

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Örneklemelerin Sosyo-Demografik Değişkenlerine Ait Değerler	51
Tablo 2: ÇÇRTÖ Ve KSE Betimsel Analizleri	53
Tablo 3: Normal Dağılım Tablosu (Kolmogorov Smirnov)	55
Tablo 4: Kişilerin KSE'den Ve Alt Kapsamlarından Elde Edilen Tüm Puanlarının Birinci Derece Akrabalarda Mahkumiyet Almış Bireylerin Olup Olmaması Durumuna Göre Araştırılması	56
Tablo 5: Madde Kullanımına Göre ÇÇRTÖ Puanlarını Gösteren Mann - Whitney U Testi Sonuçları.....	57
Tablo 6: Katılımcıların ÇÇRTÖ Ölçeğinden Ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Vücutuna Çizme Kesme Davranışını Gerçekleştirme Durumu Değişkenine Göre İncelenmesinin Sonuçları	59
Tablo 7: Katılımcıların ÇÇRTÖ Ölçeğinden Ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Vücutuna Yakma - Saç Çekme - Yolma Davranışını Gerçekleştirme Durumuna Göre İncelenmesi Sonuçları.....	60
Tablo 8: Katılımcıların ÇÇRTÖ Ölçeğinden Ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Duvara – Pencereye Vurma Davranışını Gerçekleştirmesine Göre Araştırılmasının Sonuçları.....	62
Tablo 9: Kişilerin ÇÇRTÖ Ölçeğinden Ve Alt Kapsamlarından Elde Ettikleri Tüm Puanlarının Cilde Harf – Yazı – Şekil Kazıma Davranışını Gerçekleştirme Durumu Açısından Değerlendirilmesi	63
Tablo 10: Katılımcıların ÇÇRTÖ Ölçeği Ve Alt Kapsamları İle KSE Envanteri Ve Alt Kapsamlarından Alınan Toplam Puanlar Arasındaki İlişki Sonuçları.....	65

Tezin Başlığı: Cezaevinde Yağma Suçundan Hükümlü Erkeklerin Çocukluk Dönemi Travma Yaşantıları ve Psikolojik Semptomlar Kapsamında İncelenmesi

Tezin Yazarı: İbrahim Şirin GÜL **Danışman:**Dr.Öğr.Üye.A.Burçak TAŞÖREN

Kabul Tarihi:16.07.2019

SayfaSayısı: vi(önkısım)+78 sayfa+5 ekler

Anabilimdalı: Psikoloji

Bilimdalı: Psikoloji

Bu çalışmada olan mahkumların birinci derece akrabalar arasında mahkumiyet almış bireylerin olup olmaması açısından psikolojik semptomlarda farklılaşma olup olmadığı incelenmiştir. Ayrıca bu çalışmada yağma suçu nedeniyle ceza almış mahkumların madde kullanma ve kendine fiziksel zarar verme davranışı gösterme değişkenine göre çocukluk çağı travma yaşantılarının farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Son olarak çocukluk çağı travma yaşantısı ile psikolojik semptomları arasında bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır.

Çalışma, İstanbul ili Esenler ilçesinde bulunan Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Metris 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yapılmıştır. Çalışmanın evrenini, Metris 2 No'lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalmakta olan hükümlü bireyler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise, Metris 2 No'lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalmakta olan yağma suçu nedeniyle hüküm almış 127 erkek mahkum oluşturmaktadır. Araştırmacı, çalışmada veri kaybı olmaması için ölçekleri tüm mahkumlara kendisi birebir uygulanmıştır. Hükümlü bireylere Demografik Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği ve Kısa Semptom Envanteri uygulanmıştır.

Verilerin analizinde yağma suçu nedeniyle ceza almış mahkumlarda eğitim düzeyi, medeni durum, mahkumiyetten önce birlikte yaşanan kişiler, birinci derece akrabalarda mahkumiyet almış bireylerin olup olmaması değişkenleri açısından çocukluk çağı travma yaşantısında ve psikolojik semptomlarda farklılaşma olup olmadığının incelenmesi amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Çalışmanın sonuçlarının analizinin ardından; aile içerisinde duygusal, fiziksel, cinsel, şiddete ilişkin farkındalığın yükselmesini sağlayacak programlar ve kampanyaların organize edilmesi, vatandaşların ruh sağlığı için kurumsal çalışmalarla sosyal devlet sisteminin güçlendirilmesi önerilmiştir. Ayrıca hem duygusal, fiziksel ve cinsel olarak ihmal saldırı gibi eylemlerin farkındalığını hem de bu farkındalığın sağlıklı bir şekilde çözümlenmesi için iyileştirme merkezlerinin oluşturulması önerilmiştir. Madde kullanımı ve vücuda zarar verme gibi krizin eyleme dönüşmüş olduğu durumlar için kriz merkezlerinin oluşturulması aynı zamanda Sosyal hizmetler ve Adalet Bakanlığı'nın suça götüren psikolojik altyapı olgusunu suçla mücadelede göz önünde bulundurması gerektiği de önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yağma Suçu, Demografik Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, Kısa Semptom Envanteri

Title of the Thesis: Investigation of Prisoners in Prison in Terms of Childhood Trauma and Psychological Symptoms

Author: İbrahim Şirin GÜL

Supervisor: Assis. Prof. A. Burçak TAŞÖREN

Date: 16.07.2019

Nu.of pages:vi(pretext)+78 page.+5 app.

Department: Psychology

Subfield: Psychology

In this study, it was examined whether psychological symptoms differed in relation to having a first degree relative convicted of a crime, and whether childhood trauma scores differed in relation to using drugs and self-harming. It was also investigated whether there was a relationship between psychological symptoms and history of childhood trauma.

The study was conducted in Metris Prison. The prison is a T-type closed penitentiary state correctional institution in the Esenler district of Istanbul. The sample consists of 127 male convicted of unarmed/forced/ armed robbery. The sample age varied between 21-60. The participants were given a demographic information form with gurg use and self-harm items, the Childhood Trauma Questionnaire and the Brief Symptom Inventory.

Results showed that the childhood trauma scores of the group using drugs were higher than the group who didn't use drugs. Also the childhood trauma scores of the group showing self-harming behavior were higher than the group who didn't show self-harming behavior. There was also a significant relationship between history of childhood trauma and psychological symptoms.

Keywords: Looting, Demographic Information Form, Childhood Mental Trauma Scale, Brief Symptom Inventory

GİRİŞ

Suç; tarihin en eski devirlerinden itibaren süregelen, göreceli olarak zaman ve ortama göre değişen, topluma zarar verdiği veya tehlikeli olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylemdir (Dönmezer, 1994).

Suç ve suçlu, insanlık tarihinin en çok ilgi çeken konularından biri olmuştur. Suç ile suçlu ilişkisi, bu ilişkide etkin olan faktörler, suçun önlemesi, suçu kolaylaştıran ortamlar ve koşullar suçun araştırılan yönleridir (Sokullu-Akıncı, 2011).

Shuemaker'e (2000) göre psikolojik suç teorilerinin birleştiği üç temel hipotezden birincisi, suça neden olan şey, bireyin içinde yaşadığı çatışmalar olup, suçlu davranışta problemin dışa yansması; ikincisi, bu problemlerin çocukluk döneminde ortaya çıkması, yaşamın ilerleyen döneminde karakterinin bir parçası olması ve üçüncüsü, problemin kaynağının bireyin kendi oluşundan ötürü, suçlu davranışın önüne geçebilmek için bireye ve bireyin yaşadığı sorunlara yoğunlaşılması gerektiği yönündedir (aktaran Dolu, 2011).

Erken dönemde reddedilme ve terk edilme korkusu yaşayan bireyler, yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde de bu endişe ve korkuyu yaşamaya devam ederek güvensiz bağlanma kurabilmektedir (Muller, Thornback ve Bedi, 2012). Buna paralel olarak, fiziksel, duygusal ve seksüel istismara maruz kalan bireylerde, güvensiz bağlanmanın görüldüğü, kaygı ve kaçınma düzeyinin yüksek olduğu belirtilmiştir (aktaran Smith, Gamble, Cord, Ward ve Talbot, 2012). Bu bireyler gereksinim duydukları desteği ebeveynlerinden alamayan ve bununla bağımlı olarak yakın ilişkilerde kurdukları bağlanmada, güvenmemeyi seçerek kendilerini korumaya çalışırlar (aktaran Smith ve ark, 2012).

Felson (1993) güvensiz bağlanmanın, istismara maruz kalan bireylerde düşmancıl tavırların gelişmesine, istismara maruz kalanın, yaşamının ileri döneminde istismar eden konumuna gelmesinde etkili olabildiğini, özellikle fiziksel ve cinsel istismara maruz kalan bireyin istismar edilen bireyin ileride kasten adam öldürme ve tecavüz suçuna karışma ihtimalinin yüksek olduğunu belirtmiştir (aktaran Felson ve Lane, 2009). Bununla birlikte güvensiz bağlanma örüntülerinin, bireyin, ebeveynlerine karşı artan

öfke duygusuyla ilişkili olduğu, bu öfkenin de suç eylemlerinin temelini attığı belirtilmiştir (Arrigo ve Griffin, 2004).

Çocukluk dönemi ihmal ve istismarının varlığı, buna maruz kalan bireylerde sosyal problemler olarak kendini gösterebilmekte, saldırganlık ve şiddet suçları gibi davranışların ileri dönem için bir risk faktörü olabileceği belirtilmiştir (Widom, 1989). Suç işlemiş bireylerin, çocukluk çağı travmalarının ve travma sonrasında beyinde yaşanan nörobiyolojik değişimlerinin birlikte incelendiği bir araştırmada, çocukluk çağında ihmale ya da istismara maruz kalan bireylerin, ileride suça karışma eğilimlerinin fazla olduğu, özellikle şiddet içerikli eylemlerde bulunma olasılıklarının yüksek olduğu belirtilmiştir (Heide ve Solomon, 2006). Çocukluk çağı travması sonrasında gelişen travma sonrası stres bozukluğunun, uzun vadeli nörofizyolojik değişimlere sebep olduğu, bu değişimlerin, beyni ve hormonal sistemi etkilediği, bunun beraberinde de bilişsel eksikliklerin, empati eksikliğinin, öfke ve agresif davranışların ortaya çıktığı belirtilerek, çocukluk çağı travmalarının kasten adam öldürme suçunu öngörmede önemli bir unsur olduğu belirtilmiştir (Heide ve Solomon, 2006).

Bowlby'e (1973) göre, öfke, güvensiz bağlanma davranışına karşı verilen işlevsel bir protestodur. Güvensiz bağlanma ise bu işlevsel protestoyu işlevsiz öfke davranışına dönüştürmektedir. İşlevsel protesto, öfke umudu (anger of hope) olarak tanımlanırken, işlevsiz protesto da öfke umutsuzluğu (anger of despair) olarak adlandırılmaktadır. Güvenli bağlanma söz konusu olduğunda, birey olumsuz davranışlarla karşılaşsa bile bunun geçici olduğunu ve bu davranışların ötesinde muhakkak bir iyi niyet barındığını düşünebilmektedir. Bu durumda öfke, bu olumsuz davranışlarının telafi edilebilirliğinde kullanılması mümkün olan bir öge haline gelmektedir. Ancak birey bu olumsuz davranışların telafisini sağlayamadığında, reddedilme ve terk edilme korkusu yaşamaktadır. Bu terk edilme ve reddedilme korkusu da bireyin öfkeyi işlevsiz olarak kullanmaya başlamasına sebep olmaktadır. Bu sebeple, güvensiz bağlanma kuran bireyler, terk edilme tehdidi ve reddedilme korkusu yaşadıkları için işlevsiz öfke kullanımına yönelebilmektedirler (aktaran Mikulincer, 1998). Bununla birlikte, yaşanan olumsuz deneyimler, özellikle çocukluk çağında yaşanan istismar ve ihmale maruz kalma gibi travmatik hadiseler, öfke duygusunun gelişimine sebep olabilmektedir. Yapılan bazı araştırmalarda, öfke duygusunun oluşmasının, istismara

maruz kalma durumunun sonucu olarak ortaya çıktığı görülmektedir (aktaran Beesley, Rhodes ve Salmon, 2010). Güvensiz bağlanma eğiliminin temelinde de, bakım verenle güvenli bağlanma kurulamamasından ötürü biriken öfke ve nefretin olabileceği düşünülmektedir. Bununla bağıntılı olarak, erken çocukluk döneminde, anneleri tarafından duygusal ve fiziksel ihmale maruz bırakılmanın, ergenlik döneminde şiddet unsuru içeren suçlara iştiraki öngördüğü belirtilmiştir (aktaran Heide ve Solomon, 2006). Özetle, erken dönemde güvensiz bağlanan bireylerin; istismar ve ihmal gibi travmatik yaşantılarının ve öfke duygusunun suç olgusu üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir (Arrigo ve Griffin, 2004; Shumaker ve Prinz, 2000; Özdemir, 2009). Erkeklerin kadınlara oranla daha fazla suç işlemesi (Dönmezer, 1994) ve ciddi suçlara (şiddet suçları; adam öldürme, yaralama gibi) eğilimi ve suçlara katılımı kadınlardan fazla olduğu için (İçli, 2007) bu araştırmada yağma suçu işlemiş hükümlü erkeklerin çocukluk çağı travmalarının ve öfke ifade biçimlerinin birbiriyle ilişkilerinin ve farklarının saptanması hedeflenmiştir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada, yağma suçu nedeniyle ceza almış mahkumlarda eğitim düzeyi, medeni durum, mahkumiyetten önce birlikte yaşanan kişiler ve birinci derece akrabalarda mahkumiyet almış bireylerin olup olmaması değişkenleri açısından, çocukluk çağı travma yaşantısında ve psikolojik semptomlarda farklılaşma olup olmadığı incelenecektir.

Yağma suçu nedeniyle ceza almış mahkumların madde kullanma ve kendine fiziksel zarar verme davranışı gösterme değişkenine göre çocukluk çağı travma yaşantılarının farklılaşıp farklılaşmadığı incelenecektir. Ayrıca bu çalışmada, suç türüne göre, çocukluk çağı travma yaşantısında ve psikolojik semptomlarda farklılaşma olup olmadığı incelenecektir. Son olarak çocukluk çağı travma yaşantısı ile psikolojik semptomları arasında bir ilişki olup olmadığına bakılacaktır.

Elde edilen veriler doğrultusunda hükümlü profili tespit edilerek suç önleme ve suçlu rehabilitasyon çalışmalarının geliştirilmesi planlanmaktadır.

Araştırma Soruları

- 1) Yağma suçundan ceza almış mahkumlarda birinci derece akrabalarda mahkumiyet almış bireylerin olup olmaması değişkenine göre psikolojik semptomlar farklılık göstermekte midir?
- 2) Madde kullanan ve kullanmayan mahkumlarda çocukluk çağı travma yaşantısı farklılık göstermekte midir?
- 3) Kendine fiziksel zarar verme davranışı gösteren ve göstermeyen mahkumlarda çocukluk çağı travma yaşantısı farklılık göstermekte midir?
- 4) Çocukluk çağı travma yaşantısı ile psikolojik semptomları arasında bir ilişki var mıdır?

BÖLÜM 1: SUÇUN TANIMI VE YAĞMA SUÇU

Toplumlarda kültürlerin belirlediği gelenek, görenek, örf ve yasal kurallara uymayan davranışlar sapmış davranışlar olarak nitelendirilmektedir. Toplumsal normlara uymamak ile yasal kurallara uymamak aynı ölçüde ve aynı şekilde toplumsal tepkiyle karşılaşmaz. Hukuki nizama uygun olmayan eylemin cezası yasayla çizilmişken adet ve geleneklere uygun davranmamanın sapma olarak görülmesi görecelidir. Birçok suç, davranışın sapmış bir şeklidir ya da normal olmayan davranışlardır (İçli, 2007)

Dolu'ya göre (2011) suç; kanunlarda bariz biçimde yasaklı kılınan ve cevap olarak bir yaptırıma tabi olan her türlü eylem olarak, sapmayı ise komünal kurallar kapsamında kabul sınırlarının kesinen dışına çıkan her tür hareket olarak tanımlamaktadır (Dolu, 2011).

Çağdaş kriminolojide suç; yasal, siyasal, sosyolojik ve psikolojik açıdan farklı biçimlerde tanımlanabilir (İçli, 2007). Yasal yönden suç, ceza hukuku sınırlarını ihlal eden insan eylemidir. Politik açıdan suç, yasaya iktidar sahibi gruplar eliyle yerleştirilen ardından eylemin istenmeyen belirli biçimlerini yasadışı olarak vurgulayan bir kıstasın neticesidir. Sosyolojik yönden suç, doğada hâsıl olan komünal yapının savunulması gayesiyle, baskı altında tutulması zaruri görülen ya da zaruri olduğu varsayılan bir anti sosyal eylem olarak görmektedir; bir anti sosyal davranış olarak görmektedir. Psikolojik yönden suç, sosyal olarak kötü uyumun bir şekli ve bir davranış problemidir (İçli, 2007).

1.1. Cürümün Genel Unsurları ve Ceza

Barlow (1998) bireylerin farklı suç işleme eğilim ve potansiyeline sahip olması ile suçun oluşumuna uygun koşulların tek başına suçun oluşumunu açıklamaya yetmeyeceğini düşünmektedir (aktaran Dolu, 2011). Suç işleyen (fail) bireye içkin ruh dünyası ile alakalı maksadın dışarıdan görülen eylemlerdeki kıstaslar sayesinde öğrenilebilir (Günay, 2012).

Suçun umumi ögesi, bir hareketi suç yapan spesyel noktaların neler olduğunu ve onu hukuka zıt diğer hareketlerden ayırmaya fayda sağlar. Suçun genel unsurları kanuni öge, maddi öge, kanuna mugayirlik ve manevi öge olarak sıralanabileceği gibi hareket,

tipiklik, hukuka aykırılık ve sonucunda kusurluluk olarak da sıralanabilmektedir (Gündoğan, Koç ve Ünlü, 2010).

Kanuna Mugayirlik; İşlenen ve yasadaki tarife uygun bulunan eylemin hukuk düzeninde uygun bulunmaması durumudur. Ayrıca durumun sadece ceza hukukuyla değil genel hukuki bütünlük ile çatışma ve çelişki halinde olması da gerekmektedir (Gündoğan ve ark. 2010).

Manevi Öğe; Eylemin gayeli olma özelliğine denmektedir. Bu durumda kusurlu irade mevzu bahistir. Failin problemlili bir iradeye sahip olup olmadığının anlaşılması için her şeyden önce bireyin kendini fark etme ve isteme yeteneklerine içkin olup olmadığı önemlidir. Eğer bu yetenekten yoksunluk varsa birey eylemden sorumlu tutulamamaktadır (Gündoğan ve ark. 2010). İnsan öldürme suçunun manevi unsuru kasttır. Failde, bir veya birden fazla sayıda kimselerin hayatına son vermek niyetinin varlığı gerekir (Dönmezer, 2001).

Maddi Öğe; Dış alemde bir değişiklik oluşturmaya yönelik müspet ya da menfi bir eylem bulunmadıkça suçun varlığından söz edilememektedir. Ortada eylemin bulunması şartı gerekmektedir. Bir diğer ifadeyle suçun maddi unsurunun gerçekleştirilebilmesi için dışa yansıyan bir eylemin olması gerekmektedir (Gündoğan ve ark. 2010). Bir insanın öldürülmesi neticesini oluşturacak her türlü hareket adam öldürme suçunun maddi unsurunu oluşturmaktadır. Ölüm olayı ile hareket arasında nedensellik bağının bulunması, ölüm olayının failin hareketi sonucu gerçekleşmesi gerekmektedir (Ekinci ve Özcan, 2005)

Kanuni Öğe; Suçun kanuni unsuru yapılan bir eylemin kanunda açık bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Davranış, ceza kanununda veya ceza kararlarını taşıyan spesyel yasalarda suç olsa da, suç niteliği taşımamaktadır, cezai bir hüküm karar olunamaz ve güvenlik önlemi uygulanamaz. Diğer bir tanımla “yasadışı suç ve ceza mümkün değildir” prensibinin gereği olarak müeyyideleri koyma yetkinliğini yalnızca Türkiye Büyük Millet Meclisi elinde bulundurur. (Artuç ve Bayyurt, 2007).

Ceza

Hukuka aykırılığın ve kusurluluğun ölçüsüne göre suç işleyen bireye uygulanan ve bireyi yoksunluklara uğratan bir yaptırım çeşididir (Akt. Gündoğan ve ark. 2010). Uygulanan yaptırım hapis ya da adli para cezası olabilmektedir (TCK madde 45)

1.2. Genel Olarak Yağma

Yağma sözlükte, bireyin cebren sahip olduğu meta alıp kaçması, cebren mala el koyma şeklinde geçmektedir. Hukuki anlamda yağma, zor veya tehdit kullanmak mecburiyetiyle gerçekleştirilen sirkat, farklı bir ifadeye göre ise bir metayı sahibinin isteği olmadan zor veya tehdit kullanılması suretiyle ele geçirmek şeklindedir.

Hukuki tarif olarak yağma “zilyetliğinin başkasında olduğu menkul metanın “cebir” veya “tehdit” yollarına başvurarak alınması anlamına gelmektedir.

"Moral ve dürüstlük sınırlarını, komünitenin fundamental prensip ve yargıları, adaleti, moral anlayışını, Anayasada bulunan fundamental hakları bariz biçimde etkileyen ve mügayirlik meydana getiren hadiseler kamu nizamına muhalefet eden fenomenlerdir." tanımından yola çıkılarak yağma suçunun önlenememesi, toplum içerisinde yağma suçuna yönelen kişilerin sayıca artması, bu yüzden toplumun diğer kesiminin can ve mal güvenliği gibi değerlerinin korunamaması durumunda komünitede infial doğurmakta ve eş zamanlı olarak yukarıdaki tarifile benzerlik gösteren şekliyle kamu nizamına muhalefet etmektedir.

Varlıklarına karşı işlenen suçlar arasında en tehlikeli suç yağmalamadır. Diğer mala zarar suçlarının aksine, mağdur bu suçta zor kullanılarak gasp edilmektedir. Güç tasarrufu zor veya tehdit (gözdağı) olarak görülse de, bu eylemlerin yönlendirildiği bireyde istenç ve beden tamimiyeti, metanın korunma haklarını bozmaktadır.

Cebir veya tehdit kullanılarak yapılan yağma eylemlerinde, bireylerin özgürlüğü ve malları üzerindeki hakları hasar almaktadır. Çoklu şekilde suçun bir araya getirilmesiyle oluşan yağma suçları, çoklu hak ihlaliyle de ortaya çıkmaktadır.

Yağma suçu; hırsızlık, cebren veya gözdağı verme suçlarından oluşan ve dolayısıyla zilyetliği ve kişi özgürlüğünü ihlal eden bileşik suçlardandır. Kanun bu suçlar yönünden zilyetliğinin muhalefetine önde tutmuş ve bunları metaya karşı suçlar arasında

düzenlemiştir. Zor veya gözdağı suçları zilyetliğe karşı suçlar olduğundan ve yağma (gasp) suçunun işlenmesinde vasıta suç olarak kullanıldığından meta sahipliğine karşı suçlarla birlikte yer bulmaktadır.

5237 sayılı TCK'nın suçları belirlemede kullandığı yöntemlere göre suçun öğeleri üçe ayrılır. Cürümün öğeleri maddi, ahlaki ve yasadışıdır. Yeni ceza kanununca kabul edilen bu yöntemlere göre, kusur cürümün esasları arasında sayılmaz ve kusurun fail tarafından işlenen suçtan sonra yapılan değerlendirme kararı olduğu kabul edilir.

1.3. Eski ve Yeni TCK'da Yağma Suçu

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile birlikte madde sayısı azaltılarak yağma suçunda sadeliğe gidilmiştir. 148. maddenin birinci fıkrasında zilyetliğinin başkasında olduğu menkul metanın “zor” veya “tehdit” yöntemlerini uygulanarak alınması halinde, altı yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması söylenirken, basit yağmanın birinci halinden, ikinci fıkradaysa cebir veya tehdit kullanarak senet usulsüzlüğüyle menfaat sağlama durumundan, üçüncü ve son fıkrasında ise yağma suçunun mağduruna bir araç vasıtasıyla kendisini göstermeyecek veya direnç uygulayamayacak hale getirilmesinin de yağma cürümünde zor olarak kabul edildiği açıklanır.

Türk adalet sisteminin yaptırımın kitabının 149. ögesi yağmanın vasıflı şeklini açıklarken, 150. ögesinin 1. fıkrası yağma suçunun yasal borcun tahsili gayesiyle gerçekleşmesi, 2. fıkradaysa yağma cürümünün yöneldiği metanın ederinin azlığı konuları daha az yaptırımı zaruri kılan haller olarak düzenleme zemini elde etmiştir.

765 sayılı değişen Türk adalet sisteminin, 495'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre; fail, kaçırılan malları aldıktan sonra kendisini veya eşini kurtarmak için yağma cürümünün yöntemlerini gerçekleştirirse, hırsızlık suçu yağma olur. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda hırsızlık cürümü, suç mağdurunun mülkiyette fiili tasarruf imkânı olmadığı an olarak başlamıştır. Failin eyleminin, mağdurun fiili imhası ortadan kalkıncaya kadar cebir veya tehdit gibi araç hareketleri uygulandığında mağduriyet suçunu oluşturacağı belirtilir. Bununla birlikte, mağdurun kurtarılma ihtimalinin ortadan kalkması durumunda, kendisini ya da eşini kurtarmak için fail tarafından yağma suçu araç

hareketlerinin yürütülmesi artık yağmalama suçunu teşkil etmeyecek, ancak tehdit ya da kasıtlı olarak oluşacaktır.

765 sayılı ETCK'nın 498. Maddesi her ne şekilde cereyan ederse etsin yaşam, namus veya meta hakkında bir zararla korkutularak veyahut devletin resmi organları tarafından verilmiş bir karar gibi gösterilerek metaya sahip olunması durumundaki davranışlarını yağma cürümüne içkin olarak görmüştür.

ETCK'da yıldırma suçunda yağma eylemi, bazı özelliklerle öteki yağma faaliyetlerinden ayrılır. Buna göre, suçun oluşması için yağmalamaya tabi mallar gönderilmeli veya uygulanmalıdır ve malların yerleştirilmesi ile failin alması arasında zaman farkı bulunmalıdır. Fail bu eylemleri manevi cebir ile gerçekleştirilmelidir. Doktrinde mağdurun gözünü korkutmak ve mağdurun kendi mallarının teslimi arasında 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 148. maddesinin getirilmesi ile ilgili her zaman eleştirel görüşlerde yer almaktadır.

765 sayılı ETCK'nın 499. Maddesi, bir kimseyi para ya da mal elde etmek amacıyla bir kişiyi hapseden veya bir dağ veya tenha bir mahallede alıkoyan birinin on beş yıla kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılacağını belirtir. Burada hapsedilmenin amacı, kişinin özgürlüğünü sınırlandırmak ve onu tek başına bir yere kapatmak ve kişiyi bir alana götürmektir. Failin bu suçun tamamlanmasına herhangi bir fayda sağlaması gerekli değildir. Failin, eylemi sırasında yasa maddesinde belirtilenleri alma niyeti ile hareket etmesi suçun tamamlanması için yeterli görülmüştür. Bu tür bir başvuru 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa dâhil edilmemiştir.

1.4. Yağma Suçunun Diğer Suçlardan Ayrımı

Yağma suçunun içerisinde cebir veya tehdit suçu olduğundan dolayı ayrıca bu suçlar yönünden ayırım yapılması yoluna gidilmemiş, uygulamada yağma suçu ile ilgili kimi bazı durumlardan dolayı karışıklık yaratabilecek, özellikli bazı suç tipleri açısından açıklama yoluna gidilmesi gerekmiştir. Bu sebeple hırsızlık, dolandırıcılık, şantaj, mala zarar verme ve irtikâp suçları ile yağma suçu arasındaki benzer yönlerle ve birbirleri arasındaki farklara kısaca değinilerek açıklamalarda bulunulacaktır.

1.4.1. Hırsızlık (Sirkat) Cürümünden Ayrılışı

Hırsızlık mağdura ait olan mülkiyete karşı işlendiğinden, mülk haklarını korumak için tasarlanmış ve mal sahibinin rızasına karşı yürütülen bir suçtur. Yağma durumunda mağdurun mülkünün satın alınması zorla veya tehdit kullanılarak yapılır. Başka bir deyişle, mağdurun rızası suça maruz kalan mallara ulaşmak için cebir veya tehdit edici eylemlerle ortadan kaldırılmıştır. Yağma cürümü, zor veya gözdağı ve sirkat suçlarının birleşimi ile oluşan bir cürümdür. Bu nedenle mağdurun varlıklarını yağma suçunda korumanın yanı sıra, mağdurun özgürlüğü de korunmalıdır.

Her iki cürüm de malvarlığı hakkına muhalefet suçları arasında değerlendirilmiş olmasına rağmen, yağmacı suçun oluşumunda mağdurun rızasını aramaya yönelik araç suçlarının mevcudiyeti araştırılmış olsa da, bu iki suç birbirinden ayrıdır; hırsızlık suçları. Bu nedenle, iki suç arasında ortak ceza kararları uygulanmaz.

Halk dilinde kapkaç olarak bilinen eylem, bir kimseye ait eşyanın aniden çekilmek suretiyle alınması durumudur. Kişinin malının "*Elde veya üstte taşınan eşyayı çekip almak suretiyle,*" alınması durumunda 142/2-b maddesindeki nitelikli hırsızlık suçu oluşmaktadır. Bu eylem bazı zamanlarda hırsızlık olarak görünse de aslında yağma suçu olarak karşımıza çıkmaktadır. Mağdurun, yapılan işlem sırasında malların teslim edilmesinin engellenmesi durumunda, mağdurun direncinin önlenmesi için atılan adımlar yağma suçunun oluşmasına yol açabilir. Malların alınması sırasında mağdurun suçluya herhangi bir direnç gösterip göstermediğine dikkat etmek önemlidir. Eğer mağdur, failin eylemine kuvvet veya tehdit ekleyerek mülkün edinilmesine yönelik eylemlerini sürdürürse, eylem artık yağma sayılmaz.

İki suç arasındaki diğer bir fark, suçun derhal tamamlanmasıdır. Fail cebir veya tehdit kullanarak mal alırsa, suç olarak kabul edilen yağma suçu tamamlanır. Bununla birlikte, hırsızlık durumunda, malları almak yeterli değildir ve daha sonra fail gerçek hâkimiyet alanına yerleştirilmelidir.

1.4.2. Dolandırıcılık Cürümünden Ayrılışı

Her iki suç da 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ikinci fazında olan kişilere yönelik cürümlerin onuncu bölümünde şekillendirilmiştir. Lakin dolandırıcılık durumunda,

mağdurun istenci hile ile yaratılırken ve yağma durumunda mağdurun istenci zorla alınmaktadır.

Her iki suçta da korunması gereken yasal değerler çoklu durumdadır. Yağma ve kişi özgürlüğü suçunda korunan yasal varlıklar; dolandırıcılık suçunda korunan yasal değerler mülk ve istenç hürriyetidir. Sadece taşınır mallar yağma suçunun konusunu oluştururken, dolandırıcılık durumunda ise hem taşınır hem de taşınmaz mallar suçun konusudur.

1.4.3. Şantaj Suçundan Ayrımı

Her iki suçun değerleri de benzerdir. Şantaj suçlarında, kişinin özgürlüğü genel olarak korunur ve şantaj sonucu maddi çıkar olması durumunda varlıkların değerlerinin korunduğunu kabul etmek gerekir. Yağma durumunda, insanın özgürlüğü ve malvarlığı değerleri korunur.

Şantaj cürümünde onur ve itibara karşı hususların açıklanacağından bahisle gözdağı söz konusudur. Yağma suçunda ise yaşam, beden ve seksüel dokunulmazlık ile malvarlığı itibarıyla geniş bir kayıp verme açısından tehdit ya da zor bahis konusudur. Gözdağının yöneldiği mevzular yönünden iki cürüm tipi birbiriyle farklılaşmaktadır. Bu nedenle onur ve itibar gibi morallere dönük kayıp yaratacağından bahisle gözdağında bulunulması yağma cürümünün değil şantaj cürümünün sahasıdır.

Cürüm bahsi bakımından iki cürüm arasında da ayrışmalar vardır. Yağma suçunun alanına giren, taşınabilir metadır. Failin amacı, hareketli malları almaktır. Bununla birlikte, şantaj durumunda, taşınır bir mülk veya taşınmaz bir mülk veya maddi olmayan bir mülk olabilir.

Mağdurun, kanunun tanımına uygun olarak fail tarafından zorla zorlanması, şantaj durumunda cürümün sonuçlanması için yeter koşuldur. Ancak, yağma suçunda araç hareketlerinin tamamlanması, suçta işlendiği anlamına gelmiyor; ancak, mülkün fail tarafından alındığı da aranıyor.

Şantaj kelimesinin günlük hayatta kullanıldığı fidye talepleri durumunda, eylem şantaj gibi görünse de, şerefine ve onuruna zarar verecek bir şeyi yapma hakkı veya yükümlülüğü olan bir şey yapacağına veya yapmayacağına bahse girer. Bir kimsenin

kendisine veya başkalarına haksız yarar veya yarar sağlamak için. Suçlama tehdidi olmadığı için, özgürlüğünü kişiden mahrum etme suçu, somut olayın niteliğine göre kaçırılan kişiye karşı gerçekleşir ve yağmalama suçu mal veya para. Diğer bir görüşe göre ise bir kimsenin hürriyetine yönelik olarak malı vermediği takdirde çocuğunu hapsedeceği ve alıkoyacağı tehdidiyle malın alınması halinde eylem yağma suçu oluşturmayacaktır. Çünkü tehdidin yöneldiği değerler vücut veya seksüel dokunulmazlığa ya da malvarlığı itibariyle büyük bir zarara yönelik değildir. Aynı olayda failin, mağdura paranın yatırılmaması durumunda çocuğunun öldürüleceğini ya da tecavüz edileceğini beyan etmesi durumunda artık failin eylemi yağma olarak değerlendirilecektir.

1.4.4. Mala Zarar Verme Cürümünden Ayrılışı

TCK'nın 151. maddesinin 1. fıkkında başkasının metasını tahrip veya yok eden; tasarrufunun menfaat getirmeyeceği bir hale getiren kişi mala zarar vermiş kabul edilirken, dört aydan üç seneye kadar mahkumiyet veya para cezası kararlarının alınacağını belirtmiştir. Mala zarar verme suçunda “*yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hale getiren veya kirleten*” biçiminde seçimlik hareketlerden birisinin gerçekleştirilmesi ile maddi unsur gerçekleşmekteyken yağma cürümü taşınır malın gözdağı veya zor kullanma yöntemiyle gasp edilmesi şeklinde gerçekleşir.

Yağma suçunda davacıya karşı cebren veya gözdağı yoluyla davacının elinden meta alınmakta veya mağdur bu şekilde teslim veya alınmasına karşı koymamaya zorlanmakta iken; mala zarar verme suçunda mağdur malı rızası ile teslim etmiş olabileceği gibi mağdurun elindeyken de mala zarar verme suçu oluşabilmekte, suçun gerçekleşebilmesi için malın failin eline geçmesi şartı aranmamaktadır. Her iki suçun konusunu mal oluşturmakta iken mala zarar verme suçu açısından taşınabilir veya taşınamaz farkı bulunmamaktadır; buna karşılık, yağma suçunun konusunu taşınır mallar oluşturmaktadır.

Yağma suçu ile mala zarar verme suçu arasındaki en önemli ayrım ise failin malın alınmasında hangi saik ile hareket ettiği. Burada fail cebir ya da tehdit ile ele geçirmiş olduğu mala zarar verme kastı ile hareket etmişse artık eylem yağma suçu olarak değerlendirilemeyecek, mala zarar verme suçu ile birlikte tehdit ya da kasten yaralama suçları açısından değerlendirme yapılabilecektir. Buna karşılık, zor kullanmak

suretiyle mağdurun malının alınmasında failin kastı maldan faydalanmak ise artık burada yağma suçu oluşmaktadır. Failin faydalanma kastı ile hareket ederek ele geçirmiş olduğu mal üzerinde daha sonra mala zarar verme suçunda belirtilen seçimlik hareketlerden birini uygulamış olması, eylemini değiştirmemekte, yağma suçu açısından sorumluluğu devam etmektedir.

1.4.5. Yolsuzluk Cürümünden Ayrılışı

İrtikap suçu, 5237 sayılı TPC'nin dördüncü bölümünün birinci kısmı olan kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine ilişkin suçlara, millete ve devlete karşı işlenen suçlara dâhildir. Görevini etkileyerek kötüye kullanmaya veya kendisine söz vermesi için bir kişiyi görevlendiren bir devlet çalışanı beş seneden on seneye kadar mahkumiyet cezasına çarptırılır. Bu suç belirli bir suç olduğundan, fail sadece kamu görevlisi olabilir. Yağma cürümü her vatandaş tarafından gerçekleştirilebilir.

Her iki suçun koruduğu hukuki menfaatler birbirinden farklıdır. İrtikâp suçunun mağduruna ait malvarlığında meydana gelen zararlar sebebiyle malvarlığına yönelik hakları korumaktadır. Bununla birlikte suçta korunmak istenen temel amaç kamu idaresinin saygınlığı ve ona beslenen güvenin sağlanmasıdır. Bu sebeple kamu idaresine duyulan itimata ve işleyişine karşı suçlar içerisinde düzenlenmiştir. Yağma suçu ile korunan hukuki değerler ise birey hürriyeti ve mülkiyet haklarıdır..

Her iki suçta da güç kullanımı vardır, ancak yağma durumunda maddi bir zorlamadan bahsedilir ve haraç durumunda ahlaki bir zorlamadan söz edilir. Failin ahlaki zorla çalıştırılmasının, fail tarafından maddi bir zorlama haline dönüşmesi durumunda, yürütme suçunun yerine getirilmesi sırasında maddi bir zorlamaya dönüşmesi durumunda, kişinin bir kamu görevlisi olup olmadığı veya zorlamanın kendisiyle ilgili olup olmadığı artık önemli değildir. Vazife şimdi maddi bir zorlama olduğundan, eylem yağma kapsamında değerlendirilecektir. Eylemin bir gasp suçu olarak görülmesi için zor unsur, yağma suçunu oluşturan cebir veya tehdit seviyesine ulaşmamalıdır.

1.5. Korunan Hukuki Değer

Cürüm teşkil eden her davranış herhangi bir cezai işlem, bir veya daha fazla yasal değer ihlal edilmesine neden olabilir. Dolayısıyla, yasal bir değere sahip çıkan bir

cürümden ve bu sahip çıkılan hukuki değeri bozmayan bir adaletsizlikten söz etmek mümkün değildir.

Yağma cürümü 5237 sayılı TCK'nın 42. ögesinde belirtilen bileşik cürümlerden biri olduğu için. Failler cebir, tehdit ve hırsızlık özelliklerinden bazılarını gösterir. Korunan yasal değerler açısından, cebir suçuyla korunan bağışıklık, suç tehdidiyle korunan kişinin özgürlüğü ve hırsızlık suçuyla korunan mal ve mülk hakları korunan yasal değerler olarak görülebilir.

Yağma suçu mülkiyete karşı işlenen suçlar kapsamında düzenlenmesine rağmen, kişinin mülkiyeti ve özgürlüğü diğer korunan değerlerdir. Ek olarak, vücut bağışıklığının cebir olarak korunduğunu söylemek veya yağma oluşturan tehdit, vücudun bütünlüğüne karşı alınan eylemler olduğunu söylemek mümkündür.

Türk Medeni Kanunu'nun 973. maddesinde, sahip olma kavramı, bir şey üzerinde gerçek kontrolü olan hiç kimse olarak tanımlanmamıştır. Bu durumda, mülkiyet bir hak değildir ve bir hakka güvenmeden mülkün sahibi olmak mümkündür. Mülkiyet, mülkiyet hakkı ile birlikte bulunabilir veya ayrı mülkiyet hakkından bağımsız olarak karıştırılabilir. Hırsızlık hırsızlığı için gerekli şartlar yağma suçu içinde arandığından ve yağma suçu “zorla hırsızlık korunan” olarak adlandırıldığından, hırsızlık suçunda korunan değerler, sahip olma bakımından korunan değerlerdir ve mülkiyet hakkı. Bu nedenle, makale metninde sahip olma kavramı belirtilmese de, kişilerin sahip olma durumu da korunmaktadır.

BÖLÜM 2: ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMASI KAVRAMI

2.1. Çocukluk Çağı Travması Tanımı

Antik çağlardan beri ciddi strese neden olan olaylara zihinsel tepkilerin kayıtları olmuştur. Travmatik olaylar, aniden ve beklenmedik şekilde meydana gelen olaylar olarak tanımlanır ve bireyin fiziksel ve zihinsel bütünlüğünü veya yaşamını tehdit ettiği şeklinde yaygın olarak kabul edilir (Pfefferbaum ve Allen, 1998; Akt: Yıldırım, 2010).

Kısa sürede baş edemediği uyarılarla karşılaşması travma olarak adlandırılır ve travmanın her şeyden önce algı, organizasyon yeteneklerini, duyguların düzenini olumsuz yönde etkilediği ve öz fonksiyonları ve zihinsel dengeleri bozduğu bilinmektedir (Odağ, 2001). Terr travmayı; olayın sebebi değil stres etkeni faktörüne verilen tepki veya dış olayların içsel veya zihinsel sonucu olarak açıklar (Pfefferbaum ve Allen, 1998; Akt: Yıldırım, 2010). Travmatik olayları sıra dışı yapan şey, sadece tekdüze olmaları değil, diğer hayat tecrübelerinde kullanılan mücadele yöntemlerinin kullanılamayacak yoğunlukta olmalarıdır (Shar, 1997).

Travmatik bir hadise ile yüz yüze gelmenin en problemlili fazı ise travma ile mücadele edilebilecek erkin neredeyse hiç bulunmadığı çocukluk fazıdır. (Şar, 2009). Bu aşamadaki örselenmeler her şeyden önce kendilik ve nesne imgelerinin algılanmasını etkilemekte, ileride tekrar edecek yıpranmalara gösterilen eylem tezahürlerini şekillendirmektedir. (Yıldırım, 2010).

Terr (1983) çocuklukta travmalarını klinik bazda iki bölüme ayırmıştır:

- “*Tip I Travma*: olağan bir afet, kaza veya cinayet gibi tahayyül edilemeyen ani, tek bir hadise’ ”
- “*Tip II Travma*: çocuklukta fiziksel ve tensel istismar ile bununla birlikte gelişen korku yüklü beklenti gibi kısa süreli veya bir defa ile sınırlı olmayan hadise şeklinde tanımlamıştır (Pfefferbaum ve Allen, 1998, Akt: Yıldırım, 2010).”

Tip I travma önlenmesi pek mümkün olmayan ani olaylardır, oysa Tip II travma ise; engellenebilir ve önlenebilirdir. Bu nedenle bu araştırmada daha çok çocukluk çağı travmasının TİP II çeşidi üzerinde durulacaktır.

2.2. Çocuk İstismarı ve İhmali

Çocuğa karşı olumsuz davranış diğer bir deyişle çocuk istismarı insanlığın var oluşu kadar eski, hemen her toplumda görülen ancak yeterince gün yüzüne çıkarılamamış, sosyal ve tıbbi bir sorundur (Bahar ve Ark., 2009). Çocuk istismarı, insanlık tarihinin başlangıcıyla beraber var olmasına rağmen, bir sorun olarak anlandırılıp buna yönelik çalışmalara başlanması ne yazık ki yüz senelik bir geçmişe sahiptir (Tardieu, 1860 çev. Roche, 2005; New York Society for the Prevention of Cruelty to Children, 2000; Akt: Bilim, 2012).

İkinci dünya savaşı, göçe mecbur kalmış, sertliğe tanık olmuş, ailesini ve arkadaş ortamını yitirmiş, yiyecekte ve eğitimden mahrum bırakılmış çok sayıda çocuk yaratmıştır. Bu çocuklarla alakalı bilinen ilk psikolojik kayıt; savaş sonrasında ebeveynlerini yitiren ya da toplama kamplarından kurtulan çocuklarda görülen ruhsal tepkileri içerir (Zorluoğlu ve ark., 2001). On yıl gibi bir sürenin ardından ise John Bowlby, ayrılma ve ziyan deneyimleri üzerinde durmuş; hayatın biyolojik ve tinsel şekilde devam edebilmesi için bir zorunluluk olan bağlanmayı kavramsallaştırmıştı. Günümüzde travma mağduru olan çocukların ilerlemesine bağlı psikopatolojik noktalarını anlamamıza yarayan 'Bağlanma Teorisi' bu kavramdan gelişmiştir (Van Der Kolk ve ark., 1987; Akt: Yıldırım, 2010).

Çocukların korunma gereksinimi olduğu düşüncesi, ciddiyetle ve büyük bir önemle ele alınmaya ancak 19. yüzyılın sonlarında başlamıştır. Bu dönemde çocukları istismardan ve kötü muameleden koruyan yasa düzenlemeleri İngiltere ve Amerika'da yapılmaya başlanmıştır (Kozcu, 1989). Bu konuyla ilgili çalışmaların başlangıcı Türkiye'de ise çok daha yenidir (Polat, 2007).

Bir çocukluk çağı travması ve kültürel olarak tariflenmiş bir fenomenide, çocukluk istismarı ve ihmali. Ancak, her çocuğun sağlıklı ve şiddet içermeyen bir yaşam sürdürme hakkı vardır. Bununla birlikte, her yıl dünyadaki milyonlarca çocuk fiziksel, seksüel veya istismara maruz kalmaktadır. Çocukluk çağı travması; Bu deneyime maruz kalan çocukların fiziksel ve zihinsel sağlığı ile refahı ve gelişimi üzerinde ciddi olumsuz etkileri olan evrensel bir sorundur.

Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. Maddesine göre, her küçük yaşta kişiler hariç, her birey on sekiz yaşına kadar bir çocuk olarak kabul edilir. Hem fiziksel hem de zihinsel olarak olgunluğa ulaşmamış çocukların özel korumaya ve bakıma ihtiyaçları vardır. Sözleşmeye göre; Devlet Devletleri, şiddeti, yaralanmayı veya suiistimali önlemek ve çocuğun fiziksel, seksüel ve psikolojik gelişimini ebeveynleri, yasal velileri veya çocuğun bakımından sorumlu herhangi bir kişi tarafından ihmal etmek için tüm yasal, idari, sosyal ve eğitim önlemlerini almalıdır " (Birleşmiş Milletler, 1989).

Çocuk ihmal ve istismarı alanında çalışan kişilerce kararlaştırılan tek bir fikir birliği olmamasına rağmen, çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili tanımlarda çok az sayıda fark vardır (Özer, 2014). Sadece kendi başına bir sorun olabilen bu çalışmalarda, kötüye kullanma ve ihmalin ortaya çıktığı durumları ve kültürden kültüre geçişi tanımlamak. Örneğin, normal ebeveyn davranışı olarak algılanan davranışlar veya geçmişte uygun disiplin yöntemleri; bugün istismar veya ihmal olarak değerlendirilebilir (Kars, 1996). Bir kültürde çocuk ihmal ve istismar olarak kabul edilen eylemler, o kültürün inanç ve değerlerine, cezalandırma ve disiplin yollarına, çocuğa verdikleri değere ve çocuk için kabul edilebilir ve kabul edilemez davranışların nasıl tanımlandığına bağlıdır. (Zeytinoğlu, 1991). Bu nedenle, evrensel bir istismar ve ihmal tanımı yaparken, kültürel özellikler göz önünde bulundurulmalıdır.

“Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Topluluğu (The International Society for the Prevention of Child Abuse and Neglect)” 58 Ülkenin çocuk istismarı tarihlerini incelemiş ve hangi eylemin istismar olarak nitelendirilebileceği ile alakalı bazı ortaklıklara rastlamıştır. 1999 yılında “Dünya Sağlık Örgütü Çocuk İstismarını Önleme Toplantısı”nda şu tanım yapılmıştır (WHO, 1999):

Çocuğa ilk yakınlık gösteren kişilerin yasalaşmış ve önlenemez bir eylemde ya da eylemsizliğinden kaynaklanan tanımlanabileceği Dünya Sağlık Örgütü ise 18 yaşını doldurmamış çocuklara her tür fiziksel, seksüel veya hissi kötü ihmal ve ticari bir kazanç olarak sömürülmesi ve çocuğun sağlığına, huzuruna ve gelişimine fiili veya olası olarak zarar veren eylemler öyküler olarak tarif edilebilir.

“Çocuk istismarı veya çocuğa karşı kötü muamele, çocuğun sağlığını, hayatta kalımını, gelişimini, itibarını (sorumluluk, güven, güç) olumsuz etkileyen veya olumsuz etkileme potansiyeli bulunan her türlü fiziksel

ve/veya duygusal kötü davranış, seksüel istismar, ihmal veya ihmalkar davranışlar, ticari veya başka türlü sömürülmeyi içerir (Akt: Özer, 2014).’’

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNİCEF) (1986); çocuk istismarı ve ihmali;

“Çocuğa yakın kişilerin yasaklanmış veya önlenabilir bir hareketinden ya da hareketsizliğinden kaynaklanan zarar” olarak tanımlarken Dünya Sağlık Örgütü “18 yaş altındaki çocuklara uygulanan her tür fiziksel, seksüel ve/veya duygusal kötü muamele, ihmal ve ticari olarak sömürülmesi ve çocuğun sağlığına, refahına ve gelişimine fiili veya potansiyel olarak zarar veren eylemler”

olarak tanımlar (Akt: Özer, 2014).

Avery ve First (1989), çocuk istismarının, çocuklara karşı her türlü kötü eylem olarak tanımlamaktadır. Helfer’e (1987) göre ise, aile bireyleri arasındaki iletişimin ya da iletişim yoksunluğunun çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimlerine zarar vermesidir. Ludwig (1981), istismarın kısa tanımlarının yeteriz kaldığını belirtmekte; istismar olgusunun bireysel, ailesel, toplumsal ve sosyal bir fenomen olarak ele alınması gerektiğini belirtmektedir (Akt: Bilim,2012).

Amerika’daki “Yıpranan ve ihmal edilen çocuklar merkezi”, çocukluk çağı yıpranmasını; Çocuğa yönelik fiziksel, hissi ve cinsel kayıplarla sonuçlanan ve yinelenen kötü eylemler veyahut çocuğun anne baba ve diğer yetişkiler ihmali şeklinde tarif edilmiştir (Child Welf Are Information Gate Way, 2008: Akt: Bilim, 2012).

Parke ve Collmer’e (1975) göre çocuk istismarının tanımlanmasına yönelik üç yaklaşım vardır. Bu yaklaşımların birincisinde, istismar neden olduğu sonuçlar göz önünde bulundurularak tanımlanmıştır ancak bu tür tanımlamalar fiziksel istismar için iyi bir tanımlama verse de, etkileri gözle görülemeyen ya da uzun dönemde etkileri ortaya çıkaran diğer istismar türlerini açıklamak için çok uygun bir yöntem değildir. İkinci yaklaşımda ise istismar tanımlanırken istismarcının niyetinin göz önünde bulundurulması gerektiği söylenmektedir. Ancak niyet gözle görülebilir, değerlendirilebilir bir olgu olmadığı için değerlendirmede çok faydalı olmayacağı düşünülmektedir ki ayrıca çocuğun aldığı zararın niteliği veya şiddeti istismarcı yetişkinin niyetine göre de değiştirmemektedir. Son yaklaşımda da istismarın uygulandığı kültür içinde incelenmesi gerektiği söylenmektedir (Akt: Bilim,2012).

Çocuk istismarı ve ihmali genel olarak; başka olgun bireyler tarafından fiziksel, hissi, zihinsel ya da seksüel ilerlemelerine ket vuran yada kısıtlayan beden yada rutin sağlığını kötü etkileyen komünal kurallar ve profesyonellere uygunsuz veya hasar yaratan eylem veya eylemsizliklerin tamamıdır (Akt: Özer, 2014). (Kepenekçi, 2001; Taner ve Gökler, 2004). Bu eylemler veya eylemsizliklerin neticesinde çocuğun ruhsal, fiziksel ve toplumsal yönden zarar görmesi sağlığının ve güvenliğinin tehlikede bulunmasıdır.

2.3. Çocuk ihmal ve İstismar Çeşitleri

Çocuk istismarı; fiziksel, hissi, seksüel istismar ve ihmal olarak dört sınıfa ayrılmaktadır (Kara ve ark., 2004). Irmak'ın(2008) yaptığı çalışmaya göre çocukların hayatları süresince en az bir ve bir defadan fazla olma üzere en yoğun hissi istismara (%60), aile arasında şiddete tanıklığa (%55), fiziksel istismara (%48), ihmale (%17) ve cinsel istismara (%8) maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Hissi istismar ve ihmal cinsel ve fiziksel istismara göre daha zor anlaşılmaktadır ve çocukların iyilik hallerinin devamı ile ilgilenen sağlık çalışanları için yeni bir çalışma alanıdır. Erkek çocuklarının daha çok şiddetli fiziksel istismar, psikolojik istismar ve ihmale maruz kaldığı düşünülürken, kız çocukların daha sıklıkla cinsel istismara maruz kaldıkları düşünülmektedir (Sinani, 2012).

2.3.1. Cinsel İstismar ve Etkileri

Tarih; çocukların en eski çağlardan beri cinsel istismara maruz kaldığını göstermektedir; örneğin Antik Yunanlıların erkek çocuklarını seks kölesi olarak sattığı; Kız çocuklarının ise Rönesans döneminde yaşça büyük erkekleri baştan çıkarmak amacı ile tutsak edildiği bilinmektedir. Kısa ve uzun dönemli psikolojik etkiler yaratan; tüm kültürlerde ve sosyal sınıflarda görüle bilinen cinsel istismar çok ciddi bir halk sağlığı problemi (Bahali ve ark., 2010).

Çocukluk çağı cinsel istismarım; Psiko-sosyal ve seksüel gelişiminin daha bitimine kavuşmamış bir çocuk ya da gencin yetişkin tarafından zorla tehditle veya kandırma yöntemi ile cinsel doyum ve uyarılma niyetiyle kullanılması olarak tanımlayabiliriz (Aktepe, 2009; Kars, 1996; Polat, 2001).

Finkelhor ve Brown cinsel istismarı 18 yaşının altında bir çocuğa kendinden 5 yaş veya daha büyük kişinin üstü örtülü bir şekilde cebir kullanarak yapılan herhangi bir seksüel

faaliyettir (Akt: Topçu, 2009). Lakin cinsel oyun ve cinsel istismar birbirinden mutlaka ayrılmalıdır; çünkü aynı gelişimsel seviyedeki çocukların karşılıklı olarak genital organlarına bakıp ellemesi, zor kullanarak bir ilişki ile neticelenmedikçe normal sayılabileceği gibi, cinsel istismar olarak nitelendirilemez (Kara ve ark., 2004). Bir cinsel aktivitenin cinsel istismar olarak nitelendirilebilmesi için; iki küçük arasında dört yaş ve üzeri fark olması; küçüğün zorla ya da ikna edilerek seksüel keyif amacıyla cinsel aktivitelere maruz kalması durumu söz konusu olmalıdır (İşeri, 2007).

Kempe ve Kempe (1978)'nin yaptıkları cinsel istismar tanımını ise;

“Yetişkinlere bağımlı olan, gelişimsel olarak olgunlaşmamış çocukların ne olduğunu tam olarak anlamlandıramadıkları cinsel aktivitelerde bulundurulmaları ya da aile rolleriyle ilgili sosyal tabuların çiğnenmesi”

şeklindedir (Akt: Bilim, 2012).

Çocukluk çağı cinsel istismarı, yapısı itibariyle anlaşılması en zor çocuk istismarı türlerinden biridir. Çocuk, cinsel istismar hakkında bilgi vermedikçe ortaya çıkması zor olmaktadır ancak; cinsel istismar kuşkusunu; çocuğun yaş gelişimine uygunluk göstermeyen cinsel tavırlar göstermeye başlaması, içine kapanması, akademik olarak düşüş göstermesi ve cinsel istismar öyküsü vermesi gibi başka türlü açıklanamayacak önemli davranış değişiklikleri görülmesi ile birlikte başlamalıdır. Cinsel istismara en has bulguları genital kanama, seksüel yolla bulaşan hastalıklar ve ani seksüel tavırlardır (Kara ve ark.,2004). Ergen yaşlarda da seksüel kanallarla bulaşmış hastalık veya hamilelik değişen hayat şeklinin getirdiği bir kondisyon olacaktır. (Chen ve ark., 2010; Sertor ve ark., 2008; Akt: Sinani, 2012).

Cinsel İstismar; ortaya çıkardığı suçluluk, utanç gibi duygular nedeniyle genellikle gizlenmektedir ve bu nedenle de gerçeği yansıtan istatistiksel verilere ulaşmak oldukça zordur (İşeri, 2007). Aslında toplumlarda sıklıkla görülen bir durum olmasına rağmen saklandığı için % 5-10'unun ortaya çıktığı düşünülmektedir (Turhan ve ark., 2006). Yapılan araştırmalara göre cinsel taciz en çok 3-5 yaşlar arasında görülmektedir ve bu eylemlerin %90'ını, çocuk tarafından tanınan birinin gerçekleştirdiği ortaya çıkmıştır (Turhan ve ark., 2006). Şayet çocuğun tanıdığı bu kişi aile içinden bir birey ise bu seksüel istismar aile içi; aile içinden değil ya da bilinmeyen biri eliyle gerçekleşiyor ise pedofili olarak tanımlanmaktadır (Öztürk, 2007).

Genel olarak baktığımız da çocuk cinsel istismarı dokunuş içeren ve içermeyen şeklinde iki şekilde sınıflandırabiliriz. Temas içermeyen türü; cinsel içerikli konuşma, teşhircilik, röntgencilik, çocuk pornosu iken; temas içeren türü ise; cinsel dokunma, oral-genital-anal penetrasyon, çocuk fuhuşu, çocuğun cinsel amaçlı ticareti şeklinde ifade edilebilir. Çocuk cinsel istismarında ilgi/sevgi gösterme, kandırma, zorlama, baskı kurma, şantaj yapma, arkadaşlık kurma, çocuğun zayıf/bağımlı kişiliğinden faydalanma seçeneklerinden biri ya da birkaçıdır failin kullandığı motivasyon olabilir (Gelles ve Conte, 1990; Akt: Özer, 2014).

Cinsel istismara uğramış çocuklardaki hissi ve eylemsel etkileri tarif eden araştırmalarda yapılan derlemelere göre çocuğun cinsel istismara maruz kalması çok önemli sonuçlar doğurmaktadır (Anderson, Bach ve Griffith, 1981, Akt: Browne ve Finkelhor, 1986; Paolucci ve Genuis, 2001; Putnam, 2003; Akt: Bilim, 2012). Çocuk istismarı çeşitleri arasında anlaşılması en güç ve sıklıkla gizlenmiş cinsel istismar; bihassa kısa ve uzun süreli ruhu etkilemesi bakımından önemli bir olgudur (Green, 1996; Akt: Öztep, 2010). Akyüz'e (2000) göre, çocuğun cinsel istismara uğraması, fiziksel ve duygusal istismarlara göre hem çocuk üzerinde hem de ailesi üzerinde daha çok olumsuz etkilere sebep olmaktadır (Akt: Akdoğan, 2005).

Leventhal'a (1997) göre, cinsel istismarın, çocuklar, ergenler ve yetişkinler bakımından geniş vadeli ve yıpratıcı etkilerinin sonucunda; duygusal hal de, benlik algısında (değersizlik ya da güçsüzlük hissi, kurban olduğunu düşünme gibi) ve diğerleriyle ilişkilerde (zayıf sınırlar, yerli yersiz cinsel davranışlar sergilemek, güvensizlik gibi) problemler gelişebilmektedir (Akt: Aydın ve İşmen, 2003).

Cinsel istismara maruz kalmış okulöncesi grupta en sık görülen belirtiler; travma sonrası stress görünümleri içsel ve dışsal davranışlar ve uygun olmayan seksüel davranışlardır. Okul çağındaki çocuklarda en sık görülen belirtiler ise; korku, nörotik ve genel psikiyatrik bozukluklar, öfke, kâbuslar, okul problemleri, hiperaktivite ve regresif davranışlardır. Ergenlerde en sık görülen belirtiler de, depresyon, çekingenlik, kendine zarar verme, intihar girişimi, somatik yakınmalar, madde kullanımı ve evden kaçmadır. Birden çok yaş grubunda görülen semptomlar ise; kâbus, depresyon, içe çekilme, öfke, regresif davranış ve nörotik psikiyatrik bozukluklardır (Kendall-Tackett, Williams ve Finkelhor, 1993).

Finkelhor'a (1987) göre; çocuğun cinsel istismarında, istismara eşlik eden, travmatik olayın etkilerini ağırlaştırarak, çocuğun dünyaya bilişsel ve duygusal uyumuna zarar veren; *travmatik cinsellik* (sağlıklı olmayan cinsellik, cinselliğin kazanç sağlama aracı olarak görülmesi), *ihanete uğramışlık hissi* (ilişkilerde güven ve bağlılık sorunu), *damgalanma* (suçlayıcı mesajlar) ve *güçsüzlük* (kendi güçsüzlüğünün farkına varma ve korku, kaygı geliştirme) olarak sınıflandırılan dört travmatik dinamik vardır. Travmanın ardından çocuğun benlik algısında değişimler, duygu oluşumunda bozukluk (Keskin ve Çam, 2005), kişiler arasında ve komünal ilişkilerini devam ettirebilme becerisinde negatif etkiler görülmektedir (Taner ve Gökler, 2004, Akduman ve ark., 2005, Tıraşçı ve Gören, 2007).

Çocuğun yaşına, istismarın süresi ve sıklığına, istismarcının çocuğa yakınlığına ve cinsel istismarın tipine, şiddet içerip içermemesine göre çocukta ortaya çıkacak belirtiler değişebilir (Browne ve Finkelhor, 1986). Ancak; çocuğa yakın biri tarafından gerçekleştirilen, daha sık olan ve uzun süreli devam eden oral, anal veya vajinal ilişki içeren istismar durumlarında olası sonuçların çok daha ağır olacağı saptanmıştır. Ayrıca istismarı itirafın ardından özellikle annesinden yeterince destek alamayan mağdurun olumsuz bakış açısı ve başa çıkma şekli de ortaya çıkabilecek belirtileri arttırmaktadır (Kendall-Tackett, Williams ve Finkelhor, 1993).

Cinsel istismara maruz kalmış çocuklarda istismarın hissi ve eylemsel etkilerini açıklayan araştırmaya göre oradaki çocuklarda korku tepkisi, anksiyete, depresyon, kızgınlık, hasımlık, travma ardılı stress problemi normal olmayan seksüel eylemlere sık rastanmaktadır (Kendall-Tackett ve ark., 1993).

2.3.2. Fiziksel İstismar ve Etkileri

En çok karşılaşılan ve fiziksel semptomları nedeniyle en basit tespit edilen istismar çeşididir. Literatüre bakıldığında istismar hakkında ilk araştırmalar genellikle fiziksel istismar üzerine yoğunlaştığı gibi bu araştırmaların seksüel istismarıda fiziksel istismar başlığı altında incelediği görülmektedir (Gökler, 2006).

En kapsayıcı haliyle; 18 yaşından küçük çocuk ya da ergenlerin kaza harici yaralanması şeklinde fiziksel istismar tanımı yapılabilir (Polat, 2004). Bu istismar çeşidi; küçük bir çimdiklemeden, öldüresiye dayak atmaya kadar uzaman yaralama ve zarar verme

zinciri olabileceği gibi; ebeveyn, aile büyükleri ya da çocuğa bakmakla yükümlü kimselerce gerçekleştirilir. Polat (2007)' a göre fiziksel istismar için oldukça fazla tanım yapılmasına rağmen tüm tariflerin ortak yönü; çocuğun sağlığına zarar veren, vücudunda iz bırakıp, lezyon ve yara oluşturulmasıdır.

Bazı araştırmacılar ise fiziksel istismarı; 18 yaşının altında çocuk yada gencin ebeveynleri ya da sorumlusu tarafından sağlığını sekteye uğratabilecek şekilde fiziksel kayba uğraması ya da uğrama ihtimalinin bulunmasıdır. Bu hasar elle silah veyahut bir araç ile gerçekleşebilmektedir, şeklinde açıklamışlardır (Taner ve Gökler, 2004).

Lipman ve MacMillan (2001; Akt: Yıldırım, 2010) fiziksel hasarın hem şekli hem de ne sıklıkla yapıldığını dikkate alarak fiziksel istismar tanımını “*çocuğun, büyüme çağında bir yetişkin tarafından sık sık tekmelenmesi, ısırılması, yumruklanması, bir şeyle vurulması veya seyrek de olsa boğulması, yakılması, kaynar su dökülmesi veya fiziksel olarak herhangi başka bir saldırı görmesi*” şeklinde yapmıştır.

Uygulanma biçimine göre ise fiziksel istismar; çocuğa elle ve ya silahla saldırma olarak iki grupta sınıflandırılabilir. Aletsiz saldırı isminden de anlaşılacağı gibi çocuğa herhangi bir alet yardımı olmazsın saldırmaktır ve böyle bir durumda çocuktaki yaralanmalar tokat atma, itip-kakma, yumruk ve tekme atma, çimdikleme, sarsma, vs neticesinde oluşmuştur. Aletli bir şekilde yapılan fiziksel istismar söz konusu olduğunda ise yaralanmalar; kemerle, terlikle, ev eşyaları (tava, süpürge, ütü vs) ile darp etme, çocuğun sahip olduğu oyuncakları sigara yahut sıcak su ile yakma gibi nedenlerle oluşabilmektedir (Polat, 2007).

Fiziksel istismar yalnızca çocuğun doğumundan sonra uygulanmaya bilir; gebelik esnasında taşıyıcının alkol tütün ürünleri ve madde kullanması çocukların istemli şekilde öldürülmesi ve çocukların hayatını kaybetmesine sebebiyet veren farklı fiziksel istismar çeşitleri olarak ele alınmaktadır (Kozcu, 1991).

Tüm bunların yanı sıra sarsılmış bebek sendromu ve Polle Sendromu da diğer başlıca fiziksel istismar türleri arasında sayılmaktadır ve açıklanması gerekirse;

- *Sarsılmış Bebek Sendromu* sıklıkla iki yaşından küçük çocuklarda gözlemlenir, fakat 0-5 yaş arasında da meydana gelebileceği belirtilmektedir. Sıklıkla 15. ayın özellikle 6.ayın altındaki bebekler sinirlenmiş ebeveynleri eliyle sertçe

sarsıldıklarında, kafatasında beyin ileri geri sarsılması sonucunda, köprü venlerinde yırtılma ve beyin kanaması gelişebilir (Kairsy et al., 2001; Akt: Sinani, 2012).

- Munchausenby Proxy sendromu (Polle sendromu, Bakım verenin Yapay Bozukluğu) ise; bir ebeveynlerin, evladında gerçekten var olmayan bir marazın varlığının olarak adlandırılmaktadır. Bu durumda çocuk doğrudan ebeveyninin uydurduğu hastalık sonucu veya tanı ve tedavi uygulaması neticesinde zarar görebilmektedir. Çocukta fizyolojik şekilde basitçe belirlenemeyecek sıra dışı olguların doğumunda ve/veya bu bulgular sadece ebeveynin yanında oluyorsa Polle sendromu akla gelmelidir. Ancak bu sendromda ebeveyn çocuğunun hastalığını çocuğuna zarar vermek veya cezalandırmak için değil, kendilerine kazanç sağlamak için kurgulamıştır (Jain, 1999; Jacobi, Dettmeyer, Banaschak, Brosig, Herrmann, 2010; Akt: Sinani, 2012).

En sıklıkla karşılaşılan ve tespit edilmesi en basit istismar türü olan fiziksel istismar genelde çocuk ebeveyni eliyle ceza yaptırımı tabelinde ya da ebeveyn oto-kontrolünü sağlayamadığında meydana gelir ve sıklıkla dayak atmak şeklinde görülür (Bahar ve ark., 2009). Fiziksel istismar genellikle “kaza” olduğu düşünülerek gözden kaçırılsa da; en sıradan şekli ebeveyn tarafından nasıl oluştuğu net bir şekilde tanımlanamayan morartılardır, daha az da yanık, kesici ile yaralanma, zehirlenme ve boğulma olarak gözlemlenebilmektedir (Kara ve ark., 2004; Kaplan ve ark., 1999).

Disiplin sağlamak yahut başka sebeplerle aile bütünlüğüne içkin şiddet uygulaması tüm gelenek ve kültürlerde çoğunlukla rastlanabilecek bir vakadır. Akyüz (2000)’e göre bazı toplumlar dayağı bir terbiye aracı olarak hoşgörü ile karşılayabilirken; bazı toplumlar dayak olgusunu her ne olursa olsun fiziksel istismar saymaktadır. (Topbaş, 2004, Şimşek ve ark., 2004). Fiziksel olarak cezalandırmanın çocuğun karakter oluşumuna katkı sağlayacağı inancı cezalandırmanın çocuğa saygılı davranmayı öğreteceği düşüncesi ve bazı çocukların sadece fiziksel ceza sonucu uslanabileceği görüşü gibi toplumsal inanışlar fiziksel istismarın sürüp gitmesine katkı sağlamaktadır (Öner, 2006).

Fiziksel istismarın çocuk üzerinde ciddi etkileri vardır. Çocuk engelli olabilir ve hatta ölebilir. Fiziksel istismar, fiziksel ve duygusal gelişim, eğitim hayatı, sosyal yaşam ve çocuğun tüm normal gelişim süreçleri sonucu olumsuz etkilenebilir. Ayrıca, fiziksel

istismar, çocuğun benlik algısını, diğer insanlara ve dünyaya bakışını problemlili şekilde etkiler. Bu tür bir istismar, çocuğun kendi kendine kavramına zarar verebilir, ancak endişe, düşük dürtü kontrolü ve yıkıcı davranışa neden olabilir (Velkamp ve Miller, 1994; Akt: Tiftik, 2012)

Saldırganlık ve suça yönelim, fiziksel istismar ile birlikte sıklıkla gözlenen davranışlardır. Bu çocuklarda; fiziksel istismara uğramayan çocuklara oranla daha yüksek oranda davranış bozukluğu ve zıtlasma bozukluğu; bilişsel yetilerde bozukluk ve akademik başarısızlık görüldüğü gibi; bu kişilerde intiharı düşünme ve intihar girişimi diğer bireylere oranla daha yüksek rastlanılmaktadır (Gökler, 2002; Kaplan ve Ark., 1999; Kendall-Tackett, 2002; Lewis, 2003; Livingston, 1987).

Cinsel deneyimlerde tehlikeli hareketler; kişilik bozuklukları ve madde kullanımı gibi problemlerin yanında bazı psikiyatrik rahatsızlıklar da (dikkat eksikliği, hiperaktivite ve kaygı sorunu gibi) fiziksel kötüye kullanılmış çocuklarda sık görülmekte olup; şiddetli fiziksel istismar fenomenlerinde de travma ardılı stres bozukluğu gözlemlenebilmektedir (Gökler, 2002; Tackett, 2002).

Sosyal işlevsellik bakımından yetersiz oldukları gibi yakın ilişki kurmakta da güçlük çeken fiziksel istismara maruz kalmış çocukların; sevgiden mahrum, öfkeli ve kötüye kullanım davranışı içeren ilişkiler kurdukları saptanmıştır (Tıraşçı ve Gören, 2007). Mommen, Kolko ve Pilkonis(2002)'in, Aile içinde fiziksel istismara neden olan saldırganlığın sonuçlarını değerlendirdikleri araştırmada ise; fiziksel istismara uğramış çocukların Beck Depresyon Envanteri'nden aldıkları sonuçların fiziksel istismara maruz kalmamış çocukların aldıkları sonuçlardan bariz şekilde anlamlı düzeyde yüksek olduğunu buldukları saptanmıştır (Akt: Tiftik, 2012).

2.3.3. Duygusal İstismar ve Etkileri

Hissi istismar da oldukça fazla görülen bir istismar türü olmasına rağmen, hukuki açıdan kanıtlanması, fark edilmesi ve tanımlanması güçtür (Taner ve Gökler, 2004). Duygusal istismarın tanımı diğer istismarlar türlerine göre bazı değişkenlikler göstermektedir; örnek verecek olursak; aşırı koruyucu davranış modeli bebeklik döneminde normal sayılırken ergenlik evresinde duygusal istismar olarak tanımlanabilmektedir. Bu yüzden öteki istismar çeşitleri arasında anlaşılması en komplike ve zor olanı hissi istismar türüdür (Polat, 2001).

Tüm istismar türleri gibi duygusal istismarla ilgili de farklı tanımlar bulunmaktadır. Duygusal istismarı yeteneğin gelişimine engel olan davranışlar olarak tanımlayan David Mc Clelland (1973) tanımını yaparken yeteneğe odaklanırken; Whiting (1976) ise duygusal rahatsızlığa neden olan ana babanın kasıtlı davranışları olarak tanımlamıştır. Dea'e (1979) göre ise duygusal istismar; çocuğun olumlu benlik algısının gelişiminde gecikmeye neden olan ailenin süregelen bir hale dönüşmüş davranış kalıplarıdır (Akt: Siyez, 2003).

Duygusal İstismar ile ilgili bir başka tanımda; “Çocuğun bakımını sağlamakla sorumlu bireyler eliyle olumsuz olarak etkilenebilecekleri hal ve hareketlere maruz bırakılması ve ihtiyaç olan ilgi sevgi ve alakadan alı konulması ” şeklinde yapılabilir. Çocuğun ruhsal gelişiminin sağlıklı olabilmesi için; dokunulması, güven hissetmesi, sınırlarının anlatılması, sosyalleştirilmesi, yeterli uyaran sağlanması ve kendini değerli görebilmesi için temel ihtiyaçlardır. Bu ihtiyaçlardan bir ya da birkaçının karşılanmaması duygusal istismara neden olur (Mello ve ark., 2009; Akt: Sinani, 2012). Çocuğun duygusal istismarı, ebeveyn, ebeveyn dışında ana bakım veren, akraba, öğretmen gibi çocuk üzerinde söz sahibi olan ve yakınında bulunan yetişkin bireyler tarafından gerçekleştirilir (Bahar ve ark., 2009). Duygusal istismar ebeveyn- çocuk arasında bir tek olaydan veya birkaç kez tekrarlayan bir olaydan daha ziyade ebeveyn-çocuk arasında ki; çocuğun psikolojik/duygusal sağlığı ve gelişimine zarar veren ya da zarar verme riski bulunan ilişkisinin genel yapısından kaynaklanmaktadır (Glaser, 2002).

Amerikan Çocuk İstismarı Birliği (1995)' nin 6 şeklini tanımladığı psikolojik travma; ebeveynin tekrar eden davranışları nedeniyle çocuğun kendini değersiz, sevilmeyen, yetersiz, istenilmeyen, tehlikede veya sadece başkalarının isteklerini karşıladığı sürece değerli olarak algılanmasına sebep olmasıdır ve bu 6 örselenme şekli aşağıdaki gibidir (APSAC, 1995):

- “Reddetme
- Korkutma
- Sömürme/ayartma
- Hissi tepki vermeme
- Dışlama
- Tinsel, sağlık ve eğitim alanında ihmal etme”

Sıklıkla karşılaşılan hissi istismar türleri sıralanacak olursa; yalnız bırakma, terk etme, korkutma, tehdit etme, bağırma, küfür etme, aşağılama, küçük düşürme, önemsememe, kardeş kayırma, değer vermeme, çocuğun duygusal gereksinimlerini karşılamama, çocuğun yaşının üzerinde beklenti içinde olma, aşırı koruyucu davranma, aşırı baskı yapma, aşırı otorite kullanmadır. Bunların en başında ise; çocuğa bağırma gelir (Bahar ve ark., 2009). Bir çocukta duygusal istismar tek başına görülebileceği gibi fiziksel ve cinsel istismarın zararları kaybolmaya başladığında dahi hissi görünümü sürebilir. Araştırmalara göre; fiziksel istismar vakalarının %90'ında hissi istismarında mevcut olduğu gözlemlenmiştir. (Taner ve Gökler, 2004). Fiziksel istismar sonucu oluşan yaralar iyileşse dahi duygusal örselenmenin etkilerinin uzun süre devam edebileceği söylenebilir (Uzun, 2002).

Duygusal istismarı üç farklı boyutu olan bir istismar türü olarak tanımlayan ABD'de yapılan 3. Ulusal İnsidans Çalışması'nda (NIS-3) (1996) ilk boyut; hapsetme boyutudur ve çocuğun hareketlerini kısıtlayacak biçimde çocuğun elini, kolunu, bacağına bağlama, sandalyeye, yatağa bağlama veya kapalı alanda hapsetme gibi davranışları içerir. İkinci boyut ise; sözel ve duygusal saldırıdır. Bu boyut çocuğu küçümseme, iftira atma, günah keçisi yapma, düşmanca veya reddedici davranışlar ve diğer istismar türleri ile tehdit etme davranışlarını kapsar. Son boyut ise, diğer istismar türlerinden sayılmayan, ancak çocuğu cezalandıran, sömüren veya istismar eden; fiziksel/cinsel saldırı girişimi veya riski, çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının ceza amaçlı bilinçli olarak giderilmemesi gibi davranışları kapsar (Sedlak ve Broadhurst, 1996; Akt: Bilim, 2012)

Diğer istismar türlerinde olduğu gibi duygusal istismarda kültürden kültüre değişebilir çünkü kültürlerin çocuklarını disipline etmek için kullandıkları fiziksel olmayan yöntemler farklılık göstermektedir. Bağırma dünyanın her yerinde kabul edilmiş bir davranış iken, lakap takma, küfür etme kültürden kültüre değişmektedir (Runyan ve ark., 2002; WHO, 2006; Akt: Bilim, 2012). Ülkemizin ailelerine ve ailelerin eğitim sistemine baktığımız da çoğunlukla ataerkil, otoriter, sınırlayıcı, normal olmayan seviyede koruyucu ve kontrolcü bir yapı söz konusudur ve çocukların saygılı, boyun eğici, pasif, uysal, kurallara uygun davranışları ödüllendirilirken, aktif, sorgulayıcı, atılgan davranışları karşısında ceza verilebildiği gözlemlenebilmektedir (Erkman, 1989).

Hissi istismara boyun eğen çocuklarda aile ilişkilerini koparma, gerginlik, bağımlı ve değersiz kişilik duyguları geliştirme, uyumsuz ve saldırgan davranışlara sıklıkla rastlanmaktadır (Kara ve ark., 2004). Tek başına görülebileceği gibi fiziksel ve cinsel istismara da eşlik edebilir ve çocuğa verdiği zarar en az fiziksel istismar kadar zedeleyici olmasına rağmen bulguları daha anlaşılmalıdır. Duygusal istismar çocuğun karakterini ve başarısını olumsuz etkilediği gibi fiziksel olarak gelişmesini de negatif olarak etkileyebilmektedir (Ünal, 2008).

Hissi şekilde istismar edilmiş çocuklarda genellikle uyku ve beslenme bozukluğu, parmak emme, ısırma ve sallanma saldırgan davranışlar, gerçek dışı korkular, histeri, obsesyon, kompulsiyon, fobiler, her şeye boyun eğme, aşırı pasiflik, rasyonel olmayan arzular gibi eylemler sıklıkla görülen davranışlardır (Bilir ve ark., 1991; Briere ve Runtz, 1990; Erickson, Egeland, ve Pianta, 1989; Glaser 2002; Mullen, Martin, Anderson, Romans ve Herbison, 1996; Akt: Bilim, 2012).

Schneider, Ross, Graham ve Zielinski'nin 2005 yılında duygusal örselenmenin olumsuz etkilerini diğer istismar türlerinden ayırıp yaptıkları çalışmalarında, duygusal istismara maruz kalan çocukların ruhsal ve davranışsal sorunlarında, sosyal uyumda güçlük çekmelerinde, öfke, anksiyete, depresyon ve disosiasyon gibi travmatik belirtilerinde gözle görülür bir artış saptamışlardır (Akt: Tiftik, 2012).

2.3.4. İhmal ve Etkileri

^Adından dolayı çocuğa istismar çeşitleri gibi fazla zarar vermeyecekmiş algısı oluştursa da; çocuk ihmali en az fiziksel istismar, cinsel istismar kadar ağır ve çocuğu zedeleyen bir konudur (Hart ve ark., 1998; Trickett ve McBride-Chang, 1995; Akt. Özer, 2014) ve ihmal de istismara benzer olarak çocuğun gelişimsel, psikolojik, fiziksel ve psiko-sosyal gelişimine ciddi ve kalıcı zararlar verebilmektedir (Özer, 2014).

İhmal;“İlk olarak ebeveyn olmak üzere, çocuğun bakımını sağlamakla sorumlu kimseler ve diğer yetişkin bireylerin, çocuğun beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık ve sevgi gibi temel ihtiyaçlarını ihmal etmeleri sonucu, çocuğun bedensel, hissi, ahlaki ya da sosyal ilerlemesinin sekteye uğraması ” olarak tanımlanmaktadır (Tiftik, 2012).

Çocuk ihmalinde sıklıkla karşılaşılan durum çocuğa yönelik kötü muameledir. Diğer istismar türlerinden daha sıklıkla karşılaşılmamasına rağmen, şiddetli yaralanma yahut

ölüm ile neticelenmedikçe gözden kaçma ihtimali vardır, çünkü fiziksel ve seksüel istismar gibi saptaması somut olmayabilir (Kara ve ark., 2004). Örnek verilecek olursa çocuğa verilen ebeveyn rehberliğinin uygun olup olmadığını belirlemek oldukça zordur çünkü hem mevcut olmayan bir tepkiyi gözlemlemek zordur, hem de ebeveyn rehberliğinin uygunluğunu belirleyecek standartlar yoktur (Fieguth, Günther, Kleenmann, Tröger, 2002; Akt. Bilim, 2012). Ayrıca fiziksel ve cinsel istismar olay temelli iken ihmal genelde daha kronik bir durum belirtmesi ihmalin fark edilmesini daha da zorlaştırır (Hildyard ve Wolfe, 2002).

İstismarın faal, ihmalin ise pasif bir durum şeklinde gerçekleşiyor oluşu istismar ve ihmali ayıran önemli bir noktadır (Kara ve ark., 2004). İhmal de istismar gibi kendini fiziksel, duygusal ve cinsel alanda gösterebilirken; tıbbi, eğitimsel ve denetimsel alanlarda da ihmalin sıklıkla görülebilir (Horwarth, 2007). Lewit'e (1994) göre ihmal çocuğa yaşının getirisi olan gelişimi gerçekleştirebilmesi için lüzumlu olan dikkat ve bakımın gösterilmemesidir. Lynch'e (1991) göre ise ihmal çocuğun fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarının karşılanmamasıdır. Bilhassa gelişim geriliği olan, çevresine uyum sağlamakta zorluk yaşayan öğrenim gereksinimleri giderilmeyen çocuklarda ihmal durumu düşünülmelidir (Tıraşçı ve Gören, 2007). Büyüme ve gelişme geriliği olan çocuklarda; kazalar neticesinde oluşan yaralanmalarda sıklıkla fiziksel ihmal söz konusu olmaktadır. Fiziksel ihmal, fiziksel istismara oranla daha az dramatik olmakla birlikte çocukta meydana gelen zarar benzerlik göstermektedir.

ABD'de yapılan 3. Ulusal İnsidans Çalışması'nda (1996)

- “*Fiziksel ihmal*, çocuğun tıbbi gereksinimlerini karşılamama, hastalık veya yaralanma gibi bir durumda çocuğun uygun sağlık hizmeti almasını sağlamama veya tıbbi gereksinimleri karşılamayı erteleme, çocuğu terk etme, yetersiz denetim sağlama, uygun danışmanlık eksikliği, çocuğun velayetini reddetme, velayeti almaya gönüllü olmama, velayet sorunları sebebiyle çocuğun sürekli olarak ev değiştirmesi ve çocuğu beslemede, giydirmede, temizliğinin sağlanmasında yetersiz kalınması”
- “*Eğitimsel ihmal*, çocuğun sürekli olarak devamsızlık yapmasına izin verme, çocuğu okula göndermeme veya kardeşlerine bakma, çalışma gibi sebeplerle çocuğun okula geç başlamasına veya uzun sürelerle okuldan uzak kalmasına

sebepler olma ve çocuğun özel eğitimsel ihtiyaçlarını fark etmekte ve gidermekte yetersiz kalması”

- “*Duygusal ihmal*, çocuğun duygusal destek, ilgi, dikkat gibi ihtiyaçlarını göz ardı etme, ebeveynler arasındaki kronik veya yoğun şiddete tanık olma, alkol veya madde kullanımına izin verme veya teşvik etme, başka türlü uyumsuz davranışlarına göz yumma ve psikolojik yardım alma gereksinimini göz ardı etme, reddetme veya erteleme” (Sedlak ve Broadhurst, 1996; Akt. Bilim, 2012).
- “Seksüel *ihmal* ise, çocukların seksüel sömürüye karşı sakınılmaması ve alakadar olunmaması, seksüel gelişimine gerekli alanın verilmemesi” şeklinde tariflenmektedir (Aral, 2001)’

Kronik yoksulluk, ciddi derecede çocuk bakmada sıkıntı, ebeveynin psikopatolojisi, alkol ve madde kullanımı, evsizlik, doğum öncesi ve sonrası zayıf

bakım gibi faktörler ihmal ile ilişkili faktörler olup; bazı vakalarda ihmal daha anne karnında başlamaktadır. Annenin gebeliği esnasında alkol ve madde veya sigara kullanımı veya fiziksel sağlığına dikkat etmemesi çocuğun daha doğmadan ihmal edilmesine yol açmaktadır (Hildyard ve Wolfe, 2002) .

İhmal edilmiş çocukların fiziksel ve duygusal gelişimleri ciddi derecede bozulmuştur; fiziksel olarak küçük olabilecekleri gibi uygun bir şekilde sosyal iletişime giremeyebilirler. Sadock’a göre; “Davranışsal olarak kronik ihmal edilmiş çocuklar ise kim olduğuna bakmaksızın, yabancılara bile çok sevgi gösterebilir veya tanıdık ortamlarda bile sosyal olarak cevapsız olabilirler” (Akt: Yıldırım, 2010).

İhmal, diğer tüm istismar çeşitleri ile de ilişki olduğundan, daha ağır psikolojik sonuçlar ortaya çıkabilmekte olup (Arata, Langhinrichsen-Rohling, Bowers ve O’Brien, 2007; Akt. Tiftik, 2012); bebeklikten itibaren ortaya çıkıp, gelişim gösterememe, güvensiz bağlanma, saldırganlık, kişisel ilişkilerde problemler ve başarı motivasyonunda düşüklük gibi sonuçlar doğurabilmektedir (Dursunkaya, 2007).

Literatürde ulaşılan sınırlı sayıda çalışma, ihmalin de fiziksel ve cinsel istismar ciddi etkilere neden olabileceğini göstermekte olup; ihmal edilmiş çocukların normal gelişimlerini bozan çok sayıda risk faktörüyle karşı karşıya buldukları tespit edilmiştir (Hart, Binggeli ve Brassard, 1998; Hildyard ve Wolfe, 2002; Wolock ve

Horowitz, 1984; Akt. Bilim, 2012). İhmal edilmiş çocuklar genelde yetersiz beslenme ve temizlik sebebiyle dikkat çekmektedir ve bunun yanı sıra bebeklik fazında donuk, hareketsiz ve etrafına karşı alaka göstermediği, öz uyarım (otostimülasyon) için parmak emme davranışını sergiledikleri görülmüştür (Bilir ve ark., 1991). Bu çocuklarda çevrelerinde yeterli sözel uyaran olmadığı için konuşma geriliği ve beslenme eksikliğinden dolayı büyümede gerilik gözlenebilmektedir (Polat, 2001). Gelişim ve zekâ testi yapılan çocuklara bakıldığında ise ihmale uğramamış çocukların puanlarının daha düşük olduğu tespit edilirken; ihmal edilen çocukların genellikle kaygılı ve bağlanmaktan kaçınan bir bağlanma stili oluşturdukları gibi ihmale maruz kalmamış ve diğer istismar çeşitlerine maruz kalan çocuklara oranla daha fazla dürtülerini kontrol etmede problem yaşadıkları, daha az esnek ve problem çözmede oldukça az yaratıcı oldukları gözlenmiştir (Hildyard ve Wolfe, 2002).

2.4. Çocuk İhmal ve İstismarının Yetişkinlik Dönemine Etkisi

Çocuklar, gelişimleri boyunca birçok travmatik deneyim ile karşılaşabilirler. Travmaya maruz kalmaya bağlı olarak çocukların bazıları travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, anksiyete ya da davranış sorunları gibi belirtiler sergilerken, bazıları da travmadan etkilenmemiş görünebilirler (Hornor, 2010). Çocukların travma karşısında göstereceği davranışın şekillenmesinde bireysel farklılıklar rol oynar ve bu davranışlar doğrudan o bireye özgüdür (Kaler ve Freman, 1994; Glaser, 2000).

Bakıma, ilgiye ve sevgiye en çok ihtiyaç duydukları dönem olan çocukluk döneminde yaşanan olumsuz deneyimler, istismar ve ihmal mağduru çocukların hem çocukluk hem de yetişkinlik dönemlerinde fiziksel, psikolojik ve duygusal olarak çeşitli sorunlar yaşamalarına yol açmaktadır (Browne ve Finkelhor, 1986; Kendall-Tackett, Williams ve Finkelhor, 1993; Spertus, Yehuda, Wong, Halligan ve Seremetis, 2003; Akt., Bilim, 2012).

Heim ve Arkadaşlarına (2010)'na göre “İstismar ve ihmal ile birlikte ortaya çıkabilecek sonuçlar arasında çocuğun kendisi ve diğer insanlar hakkındaki temel algısının olumsuz yönde şekillenmesi, istismarı çağrıştıran uyaranlarla karşılaştığında emosyonel sıkıntının yanı sıra rahatsızlık yaratan duysal ya da otobiyografik nitelikte anıların canlanması, duygulanım ve emosyon regülasyonunda güçlük yaşanması sayılabilir”. Olumsuz hayat deneyimleri ile büyüyen bireylerin gelecekte daha problemlilik akademik

gelişim, ergenlik döneminde hamilelik, madde kullanımı, yeniden mağduriyet yaşama olma gibi durumlar gözlemlenmiştir. (Arias, 2004; Akt. Sinani, 2012). Son zamanlarda yapılan çalışmalar, travmanın hayat boyu etkisini tanımlayabilmek adına daha çok teorik çalışmalara yönelmişlerdir. Repetti R. ve arkadaşları (2002) ‘Yüksek çatışma derecesi, saldırganlık ve ihmalkâr ilişkilerle karakterize riskli aileler çeşitli davranışsal, kişilerarası, duygusal ve biyolojik sonuçları olan kırılabilirlikler oluşturarak çocuklarını riske atmaktadırlar ve böylece ortaya çıkan kırılabilirlikler hayat boyu artmış ruhsal bozukluklar, kronik fiziksel hastalıklar ve erken ölümü tetiklemektedir’ diye bildirmişlerdir (Akt. Sinani, 2012).

Kendall-Tackett ve Marshall (1998), çocukluk dönemi travmalarına uğramış kişilerin yetişkinlikte yaşayabilecekleri sorunlardan bazılarını şu şekilde tanımlamıştır; (Akt., Bilim, 2012);

- “Travma Ardılı Stres Sorunu
- Algısal Sorunlar
- Hissi Sorunlar
- Sarsılan benlik duygusu
- Dissosiyasyon
- Kişilerarası güçlükler
- Sağlık Sorunları (beyin yapısında değişim, bağışıklık sistemi yetersizlikleri, sık sık yorgunluk hissi, yaygın baş ağrıları)”

Olumsuz çocukluk çağı deneyimleri ve istismar, psikiyatrik bozuklukların yanında sigara, alkol ve madde kullanımı, aşırı yemek yeme gibi zararlı davranışlar için de risk faktörü oluşturur. Bu davranışlar, yaşamın ileri dönemlerinde ise kemik kalp hastalıkları, inme, solunum problemleri, diabetes mellitus ve kanser gibi tıbbi hastalıkların gelişimine dolaylı yoldan zemin hazırlamaktadırlar (Yang ve ark., 2013; Kendler ve ark. 2000).

Widom, DuMont ve Czaja (2007) tarafından çocukluk ve ergenlik fazında fiziksel ve seksüel istismara uğramış bireylerin, yetişkinlik dönemlerinde değerlendirildiği prospektif bir araştırmada; ‘Karşılaştırma grubuna göre, çocukluklarında fiziksel ve cinsel istismara uğramış bireylerin, majör depresyon rahatsızlığının daha yüksek

olduğu' sonucuna varılmıştır. Saunders, Villeponteaux, Lipovsky ve arkadaşları (1992) çalışmalarında, 'Çocukluk döneminde cinsel istismara uğramış bireyler arasında depresyon, fobi, panik bozukluğu, obsesif kompulsif bozukluk, travma ardılı stres bozukluğu, cinsel bozukluklar ve intihara teşebbüs gibi psikiyatrik sorunların yüksek olduğu' saptanmıştır (Akt.; Gölge, 2005).

Çocuklukta yaşadığı travmaya karşı koyamayan çocuk oluşan çaresizlik duygusunu yetişkinlikte de sürdürebilmektedir. Hayatında karşılaştığı olayların etkilerini daha yoğun hissederek bu durumlarla baş etme olasılığının düşük olduğu algısına kapılır. Dolayısıyla yetişkinlik döneminde, korku, güvensizlik, karamsarlık duyguları yaşamakta ve bunların etkisiyle kronik stres belirtileri gösterebilmekte; depresyon, anksiyete gibi psikolojik bozukluklar meydana gelebilmektedir (Dursunkaya, 2007)

Sonuç olarak, çocukluk çağı örselemesi hangi şekilde yaşanırsa yaşansın, ortaya çıkan olumsuz etkiler yetişkinlikte genel psikolojik sağlık üzerinde de olumsuz etkilerini göstermektedir (Bilim, 2012).

2.5. Çocukluk Çağı Travması ve Suç İlişkisi

Problemlili çocukluk yaşantıları psikolojik etkileri uzun vadede sürebilir. Travmatize olmuş deneyimlerin ciddiyeti ve sıklığı, bireydeki psikolojik semptomların çeşitliliğini ve sıklığını artırır (Özen ve ark. 2004).

Suçlu eğilimin oluşumunda en riskli dönem kuşkusuz çocukluk dönemidir. Yetişkinlikte cürüme karışma ihtimalinin varlığı, çocukluk döneminde en muhtemel anti-sosyal yapının devamlılığı olarak görülmektedir. Robins (1979), yetişkinlikte ortaya çıkan sosyal olmayan eylemlerin kökeninin çocukluk çağındaki sosyal olmayan eylemler olduğunu savunmaktadır (Akt; Kızmaz, 2013).

Çocuk istismarı zihinsel sağlığa, hatta ölüme neden olabilir ve yetişkinlikte birçok psikolojik sorunlara neden olabilir. Bir meta-analitik incelemede, Neumann D. ve ark. (1996) "çocuk istismarı kaygısı, sinirlilik, depresyon, intihar ve benliğin bozulması gibi çeşitli psikolojik koşullarla ilişkili olduğunu" belirtmiştir (Akt .; Sinan, 2012).

Çocuk istismarının, çocuk ve ergenlerde içe dönme (anksiyete, depresyon) ve dışa vurma (agresyon, eyleme vurma-actingout) gibi davranış sorunlarının riskini arttırdığı

bildirilmiştir (Lansford ve ark., 2002; Herrenkhl ve ark., 1995; akt.; Sinani, 2012). İstismara uğramış çocukların önemli bir kısmı (1/4-1/3 arasında) yirmili yaşlarda depresyon ölçütlerini karşılamaktadır ve dolayısıyla önemli bir sağlık yükü oluşturmaktadır (Ferguson ve ark., 2007; Widom ve ark., 2004; Akt.; Sinani, 2012). Etkilenenlerin çoğunun depresyonu çocuklukta ortaya çıktığı için istismara uğramış çocuklarda depresyon belirtileri ortaya çıkmadan önce, erken müdahaleye odaklanmak önem kazanmaktadır. Depresyonun sıklıkla ihmal, fiziksel ve cinsel istismar ile birliktelik gösterdiği ve istismarın şiddetinin depresyonun oluşma olasılığını arttırdığı saptanmıştır (Ferguson ve ark., 2007; Andrews ve ark., 2004; Akt.; Sinani, 2012). Olguların yirmili yaşlara kadar takip edildiği birçok çalışma fiziksel ve cinsel istismarın intihar girişimlerini iki katına çıkardığını göstermektedir (Ferguson ve ark., 2007; Widom, 1998; Akt.; Sinani, 2012).

Zihinsel, duygusal ve kişilik bozuklukları suçluluğu oluşturan dinamik faktörler arasında yer almaktadır (Yavuzer, 1986). Suçu açıklayan psikolojik teoriler, kişilik unsurlarının sapkın davranışlara neden olduğu gerçeğine dayanmakla birlikte, klinik kişilik yaklaşımlarının neredeyse tamamı cürüm eyleminin temelde psikolojik balansının bozulmasından beslendiğinden söz eder. Suçlu çocukların nevrotik, psikotik, sosyopatik ve şizofren davranışlarına sahip olduğu görülmekle birlikte, psikopat karakterindeki bozukluk duygusal tepkilerinde ve sosyal hayata nasıl uyum sağladıklarında aktif rol oynamaktadır. Karakterleri nedeniyle, bu insanlar sosyal normlarla çatışıyor (Lary ve diğerleri, 1981; Akt; Kunt, 2003).

Kızmaz(2013)'ün yaptığı bir araştırmada ise görüşülen suçlular da, çoğunluğu oluşturan kısmın çocukluk çağlarında bazı anti sosyal davranışlar (anne babaları ile anlaşmazlık yaşamak, ufak derecede hırsızlık yapmak, yalan söylemek, şiddet veya agresif davranış geliştirmek gibi) göstermiş oldukları tespit edilmiştir. Aynı şekilde araştırmaya katılan suçlu bireylerin önemli bir kısmının, suç davranışı göstermeye çocukluk çağlarında başlamışlardır. Bu da, tekrarlı suçluluk ile çocukluk çağındaki anti-sosyal davranış arasında ilişkinin varlığını açıkça ortaya koymaktadır. Suçlu bireylerin çocukluk çağlarında bazı anti sosyal davranışlar sergiledikleri düşünüldüğünde, suçluluk gelişiminin çocukluk dönemi ile doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir.

Çocukluk örselenme yaşantılarında, bireyin içinde büyüdüğü ailenin sahip olduğu özelliklerin de etkili olduğu düşünülebilmektedir. Anne babanın eğitim düzeyi, aile içi ilişkiler, anne babanın evlilikle ilgili problemleri, çocuğun anne-baba arasındaki şiddete tanık olması (Ovacık, 2008) gibi etkenler bireyin aile ilişkilerinin bozuk ve problemliliğini etkileyebilmektedir (Polat, 2007).

Kadın suçlularla ilgili araştırmalar, kadınların birçoğunun ailesinde şiddete maruz kalma (İçli ve Öğün, 1988; Nazlıdır, 2010; Osofsky, 1995; Cansunar ve ark., 1997; Rossegger ve ark., 2009), aile içi ilişkilerinin bozuk ve sağlıksız olması (Nazlıdır, 2010; Ayan, 2007; Ortaköylü ve ark., 2004) gibi faktörlerin bireyin örselenme yaşantılarını artırdığını belirtmektedirler. Belirtilen bu faktörler bireyin yaşantısında ayrı ayrı olmak yerine birbiriyle bağlantılı şekilde bireyi etkileyebilmektedir. Ovacık (2008) ergenlerle yaptığı çalışmada, şiddet açısından aile geçmişi problemlili olan çocukların fiziksel örselenme, hissi örselenme ve ihmal, seksüel örselenme yaşantılarına daha fazla maruz kaldığını; özellikle duygusal ihmalde bu oranın daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Ayrıca araştırmada çocukların yarısından fazlasının daha önce evden kaçtığı saptanmakla birlikte evden kaçma sebeplerinin aile içi ilişkilerinin kötü olması olduğu belirtilmektedir (Ovacık, 2008). İçli ve Öğün (1988), cürüm davranışı meydana getirmiş olan kadınların erkeklere oranla aile içi şiddet geçmişine sahip oldukları ve hasarlı aile bağlarında yüksek oran gözlemlenmiştir. Aile içinde özellikle kız çocukların fiziksel, duygusal ve cinsel istismara daha yoğun uğradıkları (Gölge, 2005; Karadeniz, 2008) düşünüldüğünde, şiddete maruz kaldıkları kişi ile problem yaşamaları beklenebilecek bir sonuçtur. Araştırmadan elde edilen bulgular da, ailesinde problem yaşadığı biri olanların, çocukluk örselenme yaşantılarına maruz kalma düzeylerinin yüksek olduğu yönündedir. Aile, kişinin duygusal hayatının şekillenmesi için çalışan (Akyüz, 1996), içten ve yüz yüze bapların gözlemlendiği çok lakin kıymetli komünal yapılardır. (Akyüz, 1991).

Ailenin birey üzerindeki etkisi çoğunlukla doğumdan önce başlamıştır (İçli 2004). Birey ilk olarak aile üyeleriyle sosyalleşir. Birinci yılının ardından kişi hisleri tasavvurları ve özleriyle farklı bir varlık olur. Bağımsızlık ve hareketlilik arttıkça, diğer sosyal çevrelerle olan bağları yaygınlaşıyor. Çevresiyle ilişkilerini algılaması sonucunda kişiliği ve kişiliği şekillenir (Aşkın 2005). Bu nedenle, eğer kişinin ailesi sağlıklı bir

yapıya sahipse, bu kişinin sağlıklı ve sosyo-psikolojik bir yetişime sahip olduğu anlamına gelir. Kurallara aykırı olarak bireysel sorunları çözen bireye dönüşür (Avcı, 2008).

Hoşgörü ve demokratik bir aile ortamında yetişen çocukların arkadaşları ve çevresi ile daha iyi iletişim kurdukları bilinmektedir. Anne ve babanın sevgi ve ilgisinden mahrum olarak yetişen çocuklarda ise bazı davranış ve uyum bozuklukları gözlenmektedir. Aile içindeki iletişimin çocuğun kişiliğinin oluşmasında ve ruhen sağlıklı ya da sağlıksız bir birey olmasında çok etkili olduğu bilinmektedir (Cüceloğlu 1996).

Ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumları da istismara ve ihmallere yol açabilir; Çocukların ebeveynleri tarafından bir suç işlediklerinde fiziksel veya sözlü şiddeti içeren ceza yöntemlerine maruz kaldıkları genellikle bilinir. Bu tutum, hem ebeveynlerin geleneksel bir eğitim anlayışı, hem de şiddeti öğrenen çocuklar, önemli bir suç biçimi olduğunu ve sapkın topluluklara katılma sürecinde aileden uzaklaştığını göstermektedir. Binbaşoğlu (1983) tarafından yapılan bir çalışmada suçluların ailelerinin% 60'ının çocuklarına karşı töresel kötü eğitim metotlarını kullandığı tespit edilmiştir. Suçlu ve suçsuz grubun karşılaştırıldığı bir araştırmada suçlu gruptaki çocuğun düşmanlık ve kayıtsızlık ebeveynlerinin yüzdeliği sırasıyla % 27,9 ve % 69,8 iken, bu oranlar masum grupta % 19,4 ve% 4,5'tir. Grupta, çocuğa uygunsuz disiplin teknikleri (gevşek, aşırı veya tutarsız) uygulayan babaların ve annelerin% 94,3'ü ve% 95,8'i sırasıyla% 44,3 ve% 34,4'dür. Masum olmayan grupta fiziksel ceza uygulayan ebeveynlerin % 67,8'i ve% 55,6'sı, masum grupta aynı cezaya ağırlık veren ebeveynlerin % 34,7'si ve% 34,6'sı Ulu olarak belirlenmiştir (Uluğtek, 1991).).

Bir disiplin aygıtı olarak algılanan fiziksel şiddet çocuğun haneden uzaklaşmasına ve aileden kopmasına neden olur. Gökçearslan Çifçi (2008) tarafından mahkum yetişkinlerle yapılan bir çalışmada, mahkum olan çocukların% 59,3'ü çocukluk döneminde babaları tarafından şiddete maruz kalmış, sadece% 10,2'si anneleri,% 22,4'ü anneleri, erkek kardeşi veya kız kardeşi maruz kalmaktadır. Şiddete " ile ortaya çıktı. Ayrıca, aynı çalışmada, hükümlülerin babalarının % 34,5'i annelerine karşı şiddet kullandı; sosyo ekonomik seviyenin düşük olmasıdır.

Fiziksel ceza, ebeveyn ve çocukta kurulan bağa zarar verir, özgüvenini zedeler ve adil düzene ve adalete olan inancını kaybetmesine sebep olur (İçli 2004). Cezanın amacı,

yanlış davranışların, ilgisizliğin ve dikkatsizliğin tekrarlanmasını önlemek ve istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını önlemektir (Ünal ve Ada, 2001). Bir disiplin yöntemi olarak, ceza, öğrenciyi sevmediği bir şeyi yapmasını istemek veya yapmaktan hoşlandığı bir faaliyetten mahrum etmekten mahrum eder (Saban 2002).

Doğdukları an boyunca çocuklar sakin durmayı ve annelerinin sevgisini ve alakasını yitirmemek için ebeveynleri tarafından istenildiği şekilde davranmayı öğrenirler. Bu durumda anneye sevgi ve bağlılık, sosyal davranışların öğrenilmesinde yatmaktadır. Eğer sevgi ve bağlanma gelişmemişse, çocuk sosyal kurallara uymakta zorlanır. Örneğin, sürekli hırsızlık davranışları gösterenler, anne yoksunluğu veya anneleriyle kötü ilişkilere sahip olanlardan daha fazla miktarda bulunur. Ayrıca, doğum sırasında annesine ihtiyacı olan çocuğun, kişiliğini geliştirme gayesiyle baba figürü gereksinimi mevcuttur ki nedeki babanın bir otorite ve sosyal değerler temsiliyetinin bulunmasıdır. Aşırı korumacı, aşırı korumacı olan baba, kendisine zaman ayırmakta veya çocuğunu ihmal etmekte zorlanmakta, çocuğun kişiliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Anne gibi baba yoksunluğunda otorite eksikliğine ve rol modelinin doğmamasına yol açmaktadır. Warren ve Palmer'in suçlu çocuklarla ilgili araştırması, çocukların% 98'inin babadan yoksun olduğunu (evde babasını değiştirebilecek kimse yok) ve% 17'sinin anne yoksunluğundan Ak (Acts; Günçe, 1983) yaşadığını tespit etmiştir.

Ailenin dağılması çoğunlukla çatışma, düşmanlık ve saldırganlık ile ilişkilendirilir. Ailesi boşanma yaşamış zayıf kontrol, gevşek bağlılık ve akran baskısına yoğun duyarlılık görülmektedir (İçli, 2004). Çarpık, düzensiz aile ortamı, ebeveynlerin ciddi akıl hastalığının varlığı, önemli sosyal riskler yaratmaktadır (Bakırcıoğlu, 2007). Ayrılma, vefat ve farklı evde yaşama şeklinde ortaya çıkan parçalı bir ailede büyüyen çocukların yaşının çocuklar için değişik sonuçları doğurduğu görülmektedir. Küçük çocuğun ailesinden daha fazla sevgi ve bakıma ihtiyacı var. Bununla birlikte, yaş büyüdükçe, çocuklar ayrılma vefat gibi olumsuz hadiseleri daha iyi atlatabilirler. Buna ek olarak, anne eksikliği küçük çocuklarda problem, babanın eksikliği daha büyük çocuklarda problem teşkil etmektedir. Çünkü küçük çocuklar annelerine yeme, içme, giyinme ve temizlik gibi ihtiyaçlarını karşılamalarına bağlıdır. Ailenin dağılma şekli üzerinde olumsuz bir etkisi de var. Ailenin ölümle parçalanması ve ayrılma neticesiyle ailenin dağılması pek tabii aynı etkide değildir. Boşanma sonucu ailenin parçalanması

elbette aynı değildir. Bazen boşanmanın bile çocuk üzerinde ölümden daha ciddi bir etkisi vardır. Çünkü çocuk boşanma sebeplerinin ortadan kalkacağını ve boşanmanın önlenileceğini düşünerek daha olumsuz etkilenebilir. Bu aynı zamanda ayrılmanın münakaşalı ve arka planda olmasından kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte, çocuk anne ve babasının vefatı ve meydana çıkan sonucu kabullenebilir (Şentürk, 2006).

Ebeveynlerin farklı davranışları vardır, bu da çocukları bu farklı davranışları kasıtlı veya kasıtsız olarak benimsemeye yönlendirir (Çiftçi 1991). Şiddete maruz kalan çocuk, ebeveynlerin davranışlarını örnek olarak benimsemekte ve bazı davranış zorlukları ve sürekli zorlukların neden olduğu beyindeki fizyolojik ve nörokimyasal değişikliklerin etkisi altında suça ve şiddete dönüşmektedir (Bakırcıoğlu, 2007).

Aile üyeliği suç davranışlarına eğilimi azaltan ve suça yönelmeyi önleyen güçlü bir faktördür (Altın, 1963; Laub ve Sampson, 1988; Akt: Seydlitz ve Jenkins, 1998; Akt: Gökçearslan Çifci, 2008). Gökçearslan Çifci (2008) çalışmasında; Mahkum olan kişilerin neredeyse yarısının, cezaevine girmeden önce aileleriyle değil, arkadaşları ile yaşadığı belirlenirken, hükümlü kişilerin aile özelliklerinin, fiziksel şiddetin disiplin içi bir yöntem olarak uygulandığı bir eğitim yöntemi olduğu öğrenildi. Çok düşük. Kırık ailelerin boşanma, vefat, ayrılma vb. Nedenlerle bağlarının çok gevşek hale geldiği ve aile bireyleri ve akrabaları arasında cezai davranışta yer alan bireyler olduğu görülmektedir.

2.6. Sosyal Hizmetin Çocukluk Çağı Travması ve Adli Alandaki İşlevselliği

2.6.1. Çocukluk Çağı Travması ve Sosyal Hizmet İlişkisi

1800'lerin sonunda start alan ve profesyonel bir hizmet çizgisi olan Sosyal Hizmetler, Sosyal Refah bilincinin meydana çıkmasından sonra büyük ilerleme göstermiştir. Sosyal hizmetler toplumsal refah fikrinin doğmasının ardından geniş bir atılım sağlamıştır. Profesyonel faaliyetinin odak noktası, kişinin sosyal işlevsellik ve çevre ile bağlıdır (Kars, 1996).

Sosyal hizmet mesleği, ekolojik sistem yaklaşımını benimseyen bir disiplindir. Ekolojik sistem yaklaşımı, insan davranışını etkileyen iç ve dış kuvvetlerin etkileşimlerini vurgulayarak, bireylerin farklı durumlara uyum sağlayabilmelerini sağlayan geçerli davranış kalıplarını belirleyerek insan ve diğer sistemlerin çevre üzerindeki etkilerini

tanımlamaktadır. (O'Melia, Miley ve Dubois 1998). . Eklektik bir yaklaşım olan ekolojik sistem yaklaşımı, çeşitli insan davranış teorilerinin güçlü yönlerini, özellikle ekolojik ve genel sistem teorisinin temelini oluşturan kavramları birleştirerek, bireyin iç dinamikleri ile yaşamını etkileyen dış dinamiklere odaklanır (Keder 1986: Act O'Melia, Miley ve Dubois, 1998).

İnsani gelişme ekolojisinde, gelişmekte olan insan organizması ile içinde yaşadığı ve içinde büyüdüğü çevre arasındaki etkileşim; aile, okul, akranları, akrabaları içeren mikro sistemi, çocuğun aktif bir rol oynamaması, ancak kitle iletişim araçları, komşular, sosyal hizmet kurumları ve yaşamını ve gelişimini etkileyen tüm bu sistemlerin birbirine bağlanması, çocukların inanç, değer ve ideolojileri içeren bir makro sistem içerisindeki gelişimi olumlu ya da olumsuz olarak değişebilir. Merkezdeki çocuk açısından, çocuğun ekosistemin ve aile akrabalarının bu farklı yüzleri ile uyum içinde çalışması durumunda sistemin dengede olduğu ve çocuğun normal gelişim gösterdiği söylenebilir. Çocuk ile ekosistem arasındaki uyumun yokluğunda, çocuğun gelişim dönemleri ve sağlıklı gelişimi için çeşitli riskler ortaya çıkabilir (Yolcuoğlu, 2010).

Çocukluk çağı travmasının temelini oluşturan çocuk ihmal ve istismarı karmaşık ve birçok sebebi olan bir olay olup; sadece bir uzmanlık alanının bu sorunu çözümü ve yeterli olma yeteneği var denilemez. Bu alan birden çok disiplini ve toplum kaynağını içine alır. Çocuğa, tıbbi bakım, yasal, süreç, ruh sağlığı hizmetleri ve sosyal hizmet, gerekli durumlarda ailenin korunması ve rehabilitasyon sağlanması gerekebilir (Kaminer ve ark, 1988; Akt: Lalayants ve Epstein, 2005)

Çocuk istismarı ve ihmalinin topluluklar ve bireyler üzerindeki olumsuz etkilerini ortadan kaldırmanın en iyi yolu çocuk istismarı ve ihmalinin önüne geçmektir. Bu, çocuk istismarı ve ihmali için hümanist bir yaklaşım gereğidir. Ayrıca, istismar ve ihmalin önlenmesi, istismara ve ihmale maruz kalan çocukların tedavisinden daha ekonomiktir. Byers'a (1991) göre, fiziksel, cinsel ve duygusal istismar ve ihmal şu şekilde önlenebilir:

- Fiziksel istismar ve ihmal: Ebeveyn ile çocuk arasındaki duygusal bağ kurulmalıdır. Bu amaçla ebeveyn eğitimleri yapılmalı, telefon yardım hatları oluşturulmalı ve kriz müdahale hizmetleri ile stresli ebeveynlere çocuk bakımı

desteği sağlanmalıdır. Çok genç anneler bebek doğmadan önce eğitilmeli ve bundan sonraki bir yıl boyunca profesyonel destek ve denetim sağlanmalıdır.

- Cinsel istismar ve ihmal: Çocukların kendilerini nasıl koruyacakları konusunda eğitilmeleri gerekir. Bu çocukları tedavi etmek için her türlü önlemi almak, yetişkin olduklarında istismara uğramalarını önler. Çocuklu tüm uzmanlar hizmet içi eğitimler almalı ve kurumlar daha güvenli hale getirilmelidir. Ebeveynlerin eğitimi için özel ve nitelikli programlar oluşturulmalıdır.
- Duygusal istismar ve ihmal: İş programları, gündüz bakım merkezleri, yoğun erken çocukluk eğitimi sunan ve ailelere ve çocuklara yönelik destek sağlayan konut koşulları desteklemektedir. Halkın bilinçlendirilmesi ve önlenmenin öneminin anlaşılması da önemlidir.

Çocukların aileleri tarafından istismar ve ihmalinin önlenmesi, çeşitli disiplinlerden uzmanların çalışmalarını gerektirir. Ancak, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin, aileleri tarafından istismara uğrayan çocukların belirlenmesinde ve çocuklarla günlük temas halinde oldukları için bu çocuklarla ilgili önleyici tedbirlerin alınmasında önemli bir rol oynadıkları unutulmamalıdır (Kepenekçi, 2004).

2.6.2. Adli Sosyal Hizmet

Adli sosyal hizmet, literatürde birçok farklı şekilde tanımlanmıştır. Bunlardan biri Green, Thorpe ve Traupmann'ın (2005, Akt: Maschi ve Killian 2009) tanımıdır; 'hem cezai hem de medeni hukuk bakımından, yasal konuları ve davaları ilgilendirebilecek her türlü uygulama adli sosyal hizmettir'. Adli Sosyal Hizmet Barker'a (1999) göre; hukuksal ve yasal sorunlara karşı; gerek cezai gerekse hukuki davalar ile çocuk refahı, vesayet, boşanma, genç suçluluğu, destekten yoksunluk, akraba sorumluluğu, refah hakları, fiil (ve ceza) ehliyeti gibi konulara odaklanan bir uzmanlık alanıdır. Adli sosyal hizmette sosyal hizmet uzmanları genellikle tanıklık hazırlık aşamasında yardımcı olurken, bir diğer yandan da sosyal hizmet uzmanlarını hukuk, hukukçuları ise sosyal hizmet alanında eğitmeyi amaçlar.

Rome (2008)'e göre adli sosyal hizmet, mahkeme sistemine doğrudan müdahale eden özel bir sosyal hizmet alanıdır. Adli sosyal hizmet uzmanı adli süreçle ilişkili olan müracaatçısı ile yaptığı psiko sosyal değerlendirme sonucunda müracaatçının risk

faktörlerini, suça yönelme nedenlerini, ailevi durumunu, görgü şahitlerinin suç ile ilgili düşüncelerini raporlaştırarak mahkemeye sunar ve hâkimin karar vermesine etki eder. Aynı zamanda mahkeme kararında yer verilecek bir rehabilitasyon planı (treatment) hazırlar. Sosyal problem olarak tanımlanabilecek; ev içi şiddet, çocuğa kötü muamele, hükümlü, suç ve çocuk adalet sistemi, yaşlı istismarı, boşanma, koruyucu aile, evlat edinme gibi pek çok konu sosyal hizmet mesleğinin ilgi alanına girmektedir. Görüldüğü gibi mahkeme sistemine doğrudan müdahale edebilecek pek çok alanda sosyal hizmet uzmanlarına ihtiyaç duyulmaktadır (Patterson, 2012). Ulusal literatürde ise adli sosyal hizmet, İl (2003) tarafından sade ve net şekilde; ‘sosyal hizmetin hukuk (kriminal ve medeni hukuk) alanındaki işlevselliği’ olarak tanımlanmıştır.

Ülkemizde cezaevlerinde yürütülen sosyal hizmet uygulamaları ile sosyal hizmet uzmanlarının rol ve sorumlulukları, Cezaevleri ve Gözaltı Evlerinin Yönetimi Yönetmeliği ve Ceza İnfazı Yönetmeliği (1967) kapsamında; Ceza ve Güvenlik Önlemlerinin Yürütülmesi ve Ceza ve Güvenlik Önlemlerinin Yürütülmesi (2006) ile düzenlenmektedir. Buna göre, psikososyal refah hizmetinde çalışan sosyal hizmet görevlileri, tutuklular, tutuklular, fiziksel ve zihinsel sağlığı koruyucu, koruyucu ve geliştirici faaliyetler, bireysel özellikler düzenleme, yaşam koşulları ve kişisel yaşamı sağlama nedenlerini, kurumsal hayata uyum sağlama nedenlerini ve Serbest bırakıldıktan sonra sosyal hayata adapte olmalarına yardımcı olun, cezaevinden sonra yaşamda yeniden canlanmayı önlemek için gerekli önlemleri alın ve buna göre profesyonel uygulamalar yapın. Ceza sisteminde mahkum mahkumun ortaya çıkmış olan insani uygulamalarla uyumlu olarak topluma kazandırılması gerektiği inancı kabul edilmeye başlandı. Hükümlülerin tutukluları iyileştirmeyi ve suç davranış sergilemelerini ve topluma fayda sağlamayı amaç edinen bu çalışmalar geleneksel bir ceza uygulaması olan hapis cezasının ceza infaz sistemi içinde yetersiz olduğunu ve her ikisine de büyük zarar verdiğini ortaya koymuştur (Çolak ve Çolak). Altun, 2006).

Sosyal hizmet mesleği, ceza adalet sisteminde insani değerlere yaklaşımıyla benzersizdir ve bireyin gücünü güçlendirir (Wormer ve Boes, 1998). Güçlendirme yaklaşımı, toplum içindeki fırsatlara ve kaynaklara bütünsel bir bakış açısıyla erişme konusunda eşitlik ilkesine dayanmaktadır ve zor şartlar altında yaşayan insanların ihtiyaçlarını karşılama ve sorunlarını çözme potansiyellerini gerçekleştirmelerini

sağlayan bir süreçtir. . Bu sürecin bir sonucu olarak hem kişide hem habitatına dönüşen alanda farklılıklar meydana getirmek istemektedir (Lee, 2001). Güçlendirme perspektifi kişilerin değişimin nesnesi oldukları ölçüde zayıfladığını ve toplumsal değişim ve sürecinde yeterli sahne olanakları sunar. Güçlendirme fikri kişiyi çözüm inşasına katmayan ve onu bir de kar olarak gören ve özünü bulmakta güçlük çeken ve başa çıkmasını amaçlayan yaklaşımlara bir alternatif olarak ortaya çıkmıştır. Çözümün mimarı ve başa çıkma kapasitesine sahip güçlü bireyler yaratmak. (Erbay ve Tuncay, 2010). Hükümlüler - tutuklular, suçlu oldukları için sosyal hayattan izole edilen ve toplum tarafından etiketlenen ve sonuç olarak kaynaklara erişimde eşitsizliği bulunan dezavantajlı gruplardır. Sosyal hizmet sahip oldukları dezavantajlı şartları değiştirmek için ve potansiyellerini gerçekleştirebilmek için bilinçli seçimler yapmalarını sağlar. Bu sürecin sonunda, potansiyelinin gücünü ve potansiyelini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Şimdiye dek tutuklunun varlığından haberdar olmayan ve problemlerle başa çıkmasına yardımcı olacak mahkum olan tutuklu. Sosyal hizmet mesleğinin davranışları anlama perspektifi sosyal hizmet uygulamalarını adalet sistemi içerisinde kıymetli bir alanı kaplar

Bununla birlikte ceza adalet sisteminin iki önemli bileşeni, ceza öncesi gözlem ve denetim, sosyal hizmet mesleği ile ceza adalet sistemini bir araya getirmektedir. Mahkemeler, müdahale becerileri yanı sıra insan davranışı ve çevre hakkında bilgisi olan profesyonellere ihtiyaç duyar. Bu nedenle, suçluları rehabilite etmek için geliştirilen sosyal hizmetin ortaya çıkması ve varlığı, 1960'larda yapılan reformların odağı olmaya başladı. Suçluların şiddet davranışlarını değiştirmek için yapılan araştırmalar çerçevesinde sosyal hizmet yetkilileri bu hizmeti eksiksiz yerine getirmektedir (Roberts ve Springer, 2007).

Suçluluk sahasında emek veren sosyal hizmet yetkilisinin rolleri; alımı ve izlenmesi, tanı ve sınıflandırma, danışmanlık, tedavi ve tahliye planlaması. Sosyal hizmet uzmanları, müşteriyi hem soruna hem de çözüme katkıda bulunan daha geniş bir sosyal sistemin parçası olarak görüyor. Bu anlamda, ekip çalışması ve topluluk kaynaklarıyla bağlantı kurmak sosyal hizmet uzmanının kendine özgü becerileridir. Sosyal hizmet uzmanları, müşterinin aile ve sosyal çevre ile olan ilişkisinin yanı sıra ceza ve adalet sisteminin iyileştirilmesi üzerinde de etkili bir şekilde çalışmaktadır (Netherland, 1971;

Akt: Duyan, Özgür Sayar ve Özbulut, 2008). Suçluluk alanında önemli bir yere sahip olan Adli sosyal hizmet uygulamaları, suç işleyen kişilerin ihtiyaçlarını ve kanunun gerektirdiği uygulamaları birbirine bağlar ve mahkûmun psiko sosyal durumunu dikkate alır.

Ülkemizde birçoğu henüz hayata geçirilmemiş olsa da sosyal hizmet uzmanlarının, adli sosyal hizmet alanında sıklıkla yaptığı işler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Killian ve Maschi, 2009);

- Mağdurlara yardım etme programlarında görev alma; mağdurların ihtiyacı olan yardım ve güvenlik önlemlerini alır ve eğer mağdur isterse suçlu ile görüşmelerini düzenler
- Mahkumların tahliye sonrasına ilişkin hazırlıklarını destekleme ve kalacak yeri olmayan mahkumların toplum kaynaklarına ulaşmasını sağlama
- Suç önleme programlarında görev alma
- Göçmen aileleri ve çocukları ile çalışma
- Şartlı tahliye hizmetleri ve denetimli serbestlik hizmetleri içerisinde madde bağımlılarına danışmanlık hizmeti verme
- Ağır ruhsal rahatsızlıkları veya madde bağımlılığı olan evsiz kişilere ev desteği sağlayan kurumlarda görev alma
- Aile içi şiddetten korunmak için oluşturulan sığınma evlerinde çalışma
- Denetimli serbestlik hizmetlerinde görev yapma
- Sosyal hizmetin amacı, bireyin doğasında var olan gücünü harekete geçirip fonksiyonelliğini arttırmak ve toplum refahına katkıda bulunmaktır. Adli sosyal hizmet uzmanlarının amacı ise;
- Aldığı mesleki eğitimle bağlantılı olarak müracaatçısının yüksek yararı için en doğru kararı almak ve onun topluma faydalı bir birey olmasına yardım etmek,
- İnsanların kişisel ve sosyal ihtiyaçları konusunda hukuk profesyonellerine (avukat, hâkim, savcı) bilgi verme,
- Meslektaşlarını yasal mevzuat hakkında bilgilendirmek olarak özetlenebilir.

Söz konusu amaçlar çerçevesinde adli sosyal hizmet sisteminde görev alan sosyal hizmet mesleği çeşitli yollarla yasal otoritelere yardım etmektedir. Örneğin mahkemeye

veya müfettişlere bilgi sağlamak amacıyla görgü şahitleri ve suç kurbanları ile görüşürler; özellikle ceza hukuku uygulamaları gelişmiş olan ülkelerde (Avrupa ülkeleri ve Amerika'da) avukatlara süreç ile ilgili olarak danışmanlık verirler, ruhsal sorunları olan bireylerin ceza sorumluluklarının belirlenmesin konusunda çalışırlar, mahkemede bilirkişi olarak görev alırlar (Barker ve Branson, 2009).

Ceza infaz kurumları özelinde sosyal hizmet müdahalelerini ele aldığımızda bir dezavantajlı grup olarak hükümlü-tutuklu bireyler, aynı zamanda sosyal hizmetlerin çalışma alanına giren pek çok diğer dezavantajlı grubu da içermektedir. Bunlar; yoksul, yaşlı, engelli, bağımlı, korunmaya muhtaç çocuk, akıl hastaları ve LGBTİ olarak sıralanabilir. Tüm bu dezavantajlı grupların hem ceza infaz kurumu sürecini sağlıklı bir şekilde sürdürmesi, hem de toplum kaynaklarının bu kişilerin yararına harekete geçirilmesi, aile ilişkileri ve özellikle tahliye sonrası toplum yaşamına hazırlık konularında bireyle, aileyle, sivil toplum kuruluşları ve devlet kurumlarıyla işbirliği içinde çalışmak sosyal hizmet uzmanlarının öncelikli görevidir (Gümüş ve Aydoğan, 2013).

Suçluluk alanında cezaevlerinde yürütülen sosyal hizmet uygulamaları, mesleğin diğer alanlarındaki uygulamalara kıyasla birçok bakımdan farklı özelliklere sahiptir. Cezaevlerinde çalışan sosyal hizmet uzmanları, müşterilerin gelişimi için çaba harcıyor ve bu amaçla çok çeşitli mesleki beceriler kullanıyor. (NASAW, Access; 2016) Hapishanelerde çalışan, fiziksel ve zihinsel sağlık sorunları, gelişimsel engeller veya diğer bilişsel bozukluklar, yaşlılar, gençler, kadınlar, cinsel ya da şiddet içeren suçlu mahkûmlar olan sosyal çalışanlar (Champagne ve Felizardo; Access; 2016). Sosyal hizmet uygulamaları sadece olumlu suç işlenmesini, yeniden girişin önlenmesini ve ceza adalet sistemi ile ilk temasın önlenmesini önleyen programlarla değil, aynı zamanda bireylerin, ailelerin ve toplumun mağdur olmalarını da engellemektedir ((Ritter, Vakalahi ve Kiernan, 2009; Oyunculuk Soytürk, 2013) Cezaevinde çalışan sosyal görevliler, mahkûmların daha iyi bir yaşama sahip olmaları, kendi koşullarında yaşadıkları sorunları en aza indirmeleri ve bireysel, ailevi ve hapishane koşullarını çözmelerine yardımcı olmaları için çalışmaktadır. Sosyal hizmette bilgi ve beceriler: Sosyal hizmet uzmanlarının rehabilitasyon alanında kullandıkları yetenekler, yasalarla çatışan bireylerin ruhsal ve fiziksel sağlıklarına daha fazla odaklanmayı gerektirir.

İşçiler müdahalelerinde ve bireyi çevreleyen dış etkenleri dikkate alır, diğer işgalcilere göre farklılık göstermesi nedeniyle eşsiz ve paha biçilmezdir. bireyi mesleki uygulamalarının odağına yerleştiren iyonlar (Champagne ve Felizardo, 2016).

Suçluları mesleki müdahaleler ile rehabilite etmeyi ve topluma geri getirmeyi hedefleyen sosyal hizmet mesleği, denetimli serbestlik uygulamalarında kendisini önemli bir yer buldu. Sosyal hizmet uzmanları bu uygulamaların ana aktörleri arasındadır (Soytürk, 2013). Sosyal hizmet uzmanları, Probasyon Hizmetleri Yönetmeliği (2013) denetimli serbestlik uzmanları arasında değerlendirilmekte ve görevleri şunlardır:

- Hükümlüler ile bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları yapmak.
- Hükümlülerin boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik sosyal etkinlikler planlamak.
- Hükümlüler ile ilgili sosyal inceleme raporu hazırlamak.
- Hükümlülerin karşılaştıkları risk ve gereksinimlerinin belirlenmesine yönelik değerlendirmeler ve gerektiğinde planlamalar yapmak.
- Hükümlülerin iyileştirilmesi ve topluma kazandırılmasına yönelik projeler hazırlamak.
- Hükümlülerin ev ve iş yerine ziyarete gitmek ve görüşmeler yapmak.
- Hükümlülere danışmanlık hizmeti vermek.

Denetimli serbestlik uygulamaları kapsamında hükümlüler, kamu yararına yararlı çalışmalarda, kötü uyuşturucu bağımlısı çocukların ve yetişkinlerin tedavisi, psiko sosyal desteğin sağlanması, ihtiyacı olanların tedavisi, kötü alışkanlıklar kazanabilecekleri ortamlardan uzak tutulmalıdır. Tıbbi tedavi, şartlı salımın devamında sosyal hizmet başvurularının düzenlenmesi içindir.

Hükümlülerin sosyal hizmet perspektifi, insani ve eşitlikçi değerler ile güçlendirilmesi, cezaya öncelik verilmesi, ikinci plana rehabilitasyon uygulanması, ceza ve adalet kavramına ağırlık verilmesi önem taşımaktadır (Soytürk, 2013).

BÖLÜM 3: YÖNTEM

3.1. Örneklem

Çalışmanın evrenini, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Metris 2 No'lu T ve R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun T kısmında kalmakta olan hükümlü bireyler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise, Metris 2 No'lu T ve R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun T kısmında kalmakta olan yağma suçu nedeniyle hüküm almış 127 erkek mahkum oluşturmaktadır.

3.2. Kullanılan Ölçme Araçları

Hükümlü bireylere Demografik Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği (ÇÇRTÖ) formu ve Kısa Semptom Envanteri (KSE) formu uygulanmıştır.

3.2.1. Demografik Bilgi Formu

Bu form, katılımcıların eğitim düzeyi, medeni durum, mahkumiyetten önce birlikte yaşanılan kişiler, birinci derece akrabalarda mahkumiyet almış bireylerin olup olmaması, madde kullanımı ve kendine fiziksel zarar verme davranışlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek 17 sorudan oluşmaktadır.

3.2.2. Çocukluk Dönemi Ruhsal Travma Ölçeği

Bernstein ve arkadaşları'nın (1994) geliştirdikleri bu kendini değerlendirme ölçeği 28 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin 3 tanesi travmanın minimizasyonunu ölçmektedir. Ölçek, bireyin çocukluk dönemine ait olarak fiziksel, cinsel ve duygusal istismar, duygusal ve fiziksel ihmali ölçen beş alt boyuttan oluşur. Aslan ve Alparslan (1999), ölçeğin Türkçe standardizasyon çalışmasını yürütmüştür. Cronbach alfa ile katsayısı 0.79 ile 0.94 arasındadır. Alt ölçek Cronbach alfa değerleri ise 0.71 - 0.92 arasında bulunmuştur.

3.2.3. Kısa Semptom Envanteri (KSE)

Derogatis'in (1992) geliştirdiği Kısa Semptom Envanteri Ölçeği (Brief Symptom Inventory- BSI), psikiyatrik problemleri tespit için psikolojik semptomları ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Belirti Tarama Testi olarak bilinen ve 90 sorudan oluşan (SCL-

90-R) listeden hazırlanmış olup, 53 sorudan oluşturulmuş bir ölçektir (Şahin ve Durak, 2002).

Kısa Semptom Envanteri (KSE)'nin strese bağlı psikolojik belirtileri ölçme konusundaki yeterliliği, bu ölçeğin bağışıklık sistemi ve stres ilişkisinin incelendiği araştırmalarda da kullanılmasına yol açmıştır. Bu ölçek, bireyin verdiği cevaplar ile kendini değerlendirmesini sağlayan likert tipi bir ölçektir ve 5'li formdadır. Araştırmaya katılan kişilerden, kısa semptom envanteri ölçeğinde yer alan her soru için, 'Hiç yok', 'Biraz var', 'Orta Derecede var', 'Epey var' ve 'Çok Fazla var' şıklarından kendilerine uygun olan şıkkı tespit ederek işaretlemeleri istenilmektedir (Şahin ve Durak, 1994).

KSE ölçeği alt ölçekleri ve alt ölçeklere giren maddeler şu şekildedir (Şahin ve Durak, 1994).

Anksiyete alt boyutu 13 maddeden oluşmaktadır. Anksiyete;

12. Bireyin hiçbir sebebi olmayan ani korkuları
13. Bireyin kontrol edemediği hissi patlamaları
28. Bireyin otobüs, metro, tren gibi halka açık vasıtalarla seyahatlerden korkması
31. Bireyin kendisini korkuttuğu için bazı alan, eşya, ve ya etkinliklerden uzak olmaya çalışması
32. Bireyin kafanızın "bomboş" olması
36. Bireyin konsantrasyonda zorlanması türlü güçlüklerle karşılaşması
38. Bireyin kendini sinirli ve huzursuz hissetmesi
42. Bireyin başka insanların yanındayken kendisini aşırı derecede farkında olarak düşünmesi hissetmesi
43. Bireyin kalabalık ortamlardan tedirginlik duyması
45. Bireyin koku ve panik krizleri
46. Bireyin sık olarak münakaşaya girmesi
47. Bireyin tek olduğunda yahut bırakıldığında asabiyet hissetmesi
49. Bireyin olduğu yerde kalamayacak kadar rahatsız hissetmesi

Depresyon alt boyutu 12 maddeden oluşmaktadır.

Depresyon

9. Bireyin kendi yaşantısına son verme fikirleri
14. Bireyin diğer bireylerle olduğu anlarda bile kendisine tek başına hissetmesi

16. Bireyin kendisini yalnız hissetmesi
17. Bireyin kendisini üzgün ve acıklı hissetmesi
18. Bireyin yapılabilecek olan hiçbir şeye alaka duymaması
19. Bireyin kendisini ağlayacak gibi hissetmesi
20. Bireyin basit bir şeyden incinebilmesi ve kırılabilmesi
25. Bireyin uyumakta zorlanması
27. Bireyin herhangi bir konuda karar vermede zorluk çekmesi
35. Bireyin kendi geleceğiyle alakalı ümitsizlik hissiyatı içinde olması
37. Bireyin vücudunun bazı alanlarında yetersizlik ve güçsüzlük hissiyatında olması
39. Bireyin ölme, ölüm üzerine düşünceler içerisinde olması

Olumsuz benlik alt boyutu 12 maddeden oluşmaktadır.

Olumsuz Benlik

15. Bireyin yapılması gereken görevleri tamamlayabilme konusunda kendisini bloke edilmiş hissetmesi
21. Bireyin diğer insanların onu sevmediğine, iyi davranmadığına inanması
22. Bireyin kendisini diğer bireylerden daha aşağıda görmesi
24. Bireyin diğer insanların kendisini gözlediği ya da diğer insanların hakkında konuştuğu hissiyatına kapılması
26. Bireyin yaptığı işleri tekrar tekrar acaba doğru mu yaptım diye tetkik etmesi
34. Bireyin günahlarımız için cezalandırılmanız gerektiği konusunda inancı
44. Bireyin bir başka insana karşı hiç yakınlık hissi duymaması
48. Bireyin başarıları ile alakalı olarak diğer insanlardan yeteri kadar takdir görmemesi
50. Bireyin kendisini önemsiz görmesi değersizmiş gibi hissetmesi duygusu
51. Bireyin diğer insanlara karşı eğer onlara fırsat vereceği takdirde onların kendisini sömüreceği duygusunu hissetmesi
52. Bireyin suçluluk duygusunu hissetmesi
53. Bireyin kendi aklında bir aksaklık olduğunu düşünmesi

Somatizasyon alt boyutu 9 maddeden oluşmaktadır.

Somatizasyon

2. Bireyin baygınlık ve baş dönmesi hissetmesi
5. Bireyin hadiseleri zorlukla anımsaması

7. Bireyin göğüs (kalp) civarında ağrı hissetmesi
8. Bireyin açık alanlara karşı korkma hissetmesi
11. Bireyin yemek yemede isteksizlik hissetmesi
23. Bireyin mide bozukluğu ve kusma hali hissetmesi
29. Bireyin nefes almada zorluk çektiğini ve nefessiz kaldığını hissetmesi
30. Bireyin sıcak ve soğuk basmaları hissetmesi
33. Bireyin vücudunun bazı alanlarında uyuşmalar ve karıncalanmalar hissetmesi

Hostilite alt boyutu 7 maddeden oluşmaktadır.

Hostilite

1. Bireyin içinden gelen asabiyet ve asabiyet neticesinde titreme hali
3. Bireyin bir başka kişi tarafından kendi düşüncelerinin kontrol edilebileceğine dair düşünceleri
4. Bireyin başına gelen kötü olaylardan ötürü başka kişilerin suçlu olabileceği fikri
6. Bireyin çok kolayca kızıp öfkelenmesi
10. Bireyin diğer insanların büyük bir kısmına güvenilemeyeceği duygusu
40. Bireyin herhangi biriyle kavga etme isteği, o kişiye zarar verme isteği ve hatta onu yaralama isteği
41. Bireyin bazı şeyleri yıkma ve kırma isteği

3.2.4. Madde Kullanımı Formu

Madde kullanımı, başlama yaşı ve kullanım sıklığı demografik bilgi formunda 3 soru ile belirlenmiştir. İlk soru hapse girmeden önce madde kullandınız mıdır. İkinci soru hangi yaşta madde kullanmaya başladınız, üçüncü soru da eğer uyuşturucu kullanıyorsanız hangi sıklıkla kullanıyorsunuz (her gün, haftada bir, ayda bir veya daha az).

3.2.5. Kendine Zarar Verme Formu

Kendine zarar verme demografik bilgi formunda dört soru ile belirlenmiştir. Sorular şunlardır; Hiç İsteyerek bilek, kol veya vücudun bir parçasını çizme, kesme şeklinde kendinize fiziksel olarak zarar verdiğiniz oldu mu?, Hiç isteyerek sigara veya başka bir şeyle vücudun bir parçasını yakma, saç çekme/yolma şeklinde kendinize fiziksel olarak zarar verdiğiniz oldu mu?, Hiç isteyerek başının veya vücudunun başka bir bölümünü duvar/pencere gibi bir zemine vurma şeklinde kendinize fiziksel olarak zarar verdiğiniz

oldu mu?, Hiç isteyerek cilde bir harf/yazı/şekil kazıma cilde zarar verecek bir asit dökme şeklinde kendinize fiziksel olarak zarar verdiğiniz oldu mu?.

Her soruda cevap eğer evet ise, hemen akabinde şu soru sorulur, ne kadar sık yaptınız (her gün yaptım, haftada bir yaptım, ayda bir veya daha az yaptım).

3.3. Uygulama

Çalışma, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Metris 2 Nolu T ve R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun T kısmında yürütülmüştür. Katılımcılar, cezaevinde yağma suçu nedeniyle ceza almış 129 kişi (yağma suçunu işlemiş erkek mahkum) arasından gönüllü olan 127 kişiye bireysel olarak uygulanmıştır. Katılımcıların hepsi araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarına dair bilgilendirilmiş gönüllü onam formunu imzalamışlardır.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde yağma suçu nedeniyle ceza almış mahkumlarda eğitim düzeyi, medeni durum, mahkumiyetten önce birlikte yaşanan kişiler, birinci derece akrabalarda mahkumiyet almış bireylerin olup olmaması değişkenleri açısından çocukluk çağı travma yaşantısında ve psikolojik semptomlarda farklılaşma olup olmadığının incelenmesi amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Madde kullanan ve kullanmayan mahkumlarda çocukluk çağı travma yaşantısında farklılaşma olup olmadığının incelenmesi amacıyla, Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Kendine fiziksel zarar verme davranışı gösteren ve göstermeyen mahkumlarda çocukluk çağı travma yaşantısında farklılaşma olup olmadığının incelenmesi amacıyla, Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Yağma suçunu işlemiş bireylerin çocukluk çağı travma yaşantısında farklılaşma olup olmadığının incelenmesi amacıyla, ÇÇRTÖ ve KSE' den alınan puanların dağılımına bakılmıştır. Puanların normal dağılım davranışı göstermesinden ötürü nonparametrik testlerden Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

Çocukluk dönemi travma yaşantısı ve kişinin psikolojik semptomları arasındaki ilişki, Spearman rank korelasyonu kullanılarak hesaplanmıştır.

BÖLÜM 4: BULGULAR

Bölüm içerisinde ilk olarak araştırmaya katılan kişilere ait sosyo-demografik bilgilere yer verilmiştir. Daha sonraki kısımlarda, araştırmanın amacına uygun olarak uygulanan diğer ölçekler ile sosyo-demografik özellikler karşılaştırılmak suretiyle incelenmiştir.

Örneklemin sosyo-demografik bilgileri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Örneklemlerin Sosyo-Demografik Değişkenlerine Ait Değerler

Demografik Özellik	Gruplar	N	%
Eğitim düzeyi	Okula gitmemiş	8	6.3
	İlkokul mezunu	41	32.3
	Ortaokul mezunu	52	40.9
	Lise mezunu	21	16.5
	Üniversite mezunu	5	3.9
Medeni Durum	Evli	53	41.7
	Bekar	58	45.7
	Boşanmış	16	12.6
Mahkumiyetten önce birlikte yaşanılan kişiler	Ebeveyn	42	33.1
	Akraba	5	3.9
	Eş	50	39.4
	Arkadaş	6	4.7
	Yalnız	16	12.6
Birinci derece akrabalarda mahkumiyet almış bireylerin olup olmaması durumu	Diğer	8	6.3
	Var	58	45.7
Madde kullanma durumu	Yok	69	54.3
	Kullanan	58	45.7
Vücutuna çizme kesme davranışını gerçekleştirme durumu	Kullanmayan	69	54.3
	Gerçekleştiren	69	54.3
Vücutuna yakma - saç çekme - yolma davranışını gerçekleştirme durumu	Gerçekleştirmeyen	58	45.7
	Gerçekleştiren	32	25.2
Duvara – pencereye vurma davranışını gerçekleştirme durumu	Gerçekleştirmeyen	95	74.8
	Gerçekleştiren	40	31.5
Cilde harf – yazı – şekil kazıma davranışını gerçekleştirme durumu	Gerçekleştirmeyen	87	68.5
	Gerçekleştiren	37	29.1
TOPLAM		127	100

Tablo 1’e göre, çalışmaya katılanların; %6.3’ünün okula gitmediği, %32.3’ünün ilkokul mezunu olduğu, %40.9’unun ortaokul yada dengi bir okulu bitirdiği, %16.5’inin lise ve

dengi bir okulu bitirdiği, %3.9'unun ön lisans veya lisans düzeyinde üniversite eğitimini tamamladığı görülmüştür.

Tablo 1'e göre, çalışmaya katılanların; %41.7'sinin evli olduğu, %45.7'sinin bekar olduğu, %12.6'sının boşanmış olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1'e göre, çalışmaya katılanların; %33.1'inin mahkumiyetten önce Ebeveyn ile birlikte yaşadığı, %3.9'unun mahkumiyetten önce akrabaları ile beraber yaşadığı, %39.4'ünün mahkumiyetten önce eşi ile birlikte yaşadığı, %4.7'sinin mahkumiyetten önce arkadaşı ile beraber yaşadığı, %12.6'sının mahkumiyetten önce yalnız yaşadığı, %6.3'ünün ise diğer kişilerle beraber yaşadığı tespit edilmiştir.

Tablo 1' göre çalışmaya katılanların; %45.7'sinin birinci derece akrabalarda mahkumiyet almış kişiler olduğu, %54.3'ünün birinci derece akrabalarda mahkumiyet almış birey olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 1'e göre çalışmaya katılanların; %45.7'sinin madde kullandığı, %54.3'ünün madde kullanmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 1'e göre çalışmaya katılanların; %54.3'ünün vücuduna çizme kesme davranışını gerçekleştirdiği, %45.7'sinin vücuda çizme kesme davranışı gerçekleştirmediği tespit edilmiştir.

Tablo 1'e göre çalışmaya katılanların; %25.2'sinin vücuduna yakma – saç çekme – yolma davranışı gerçekleştirdiği, %74.8'inin vücuduna yakma - saç çekme - yolma davranışını gerçekleştirmediği tespit edilmiştir.

Tablo 1'e göre çalışmaya katılanların; %31.5'inin duvara pencereye vurma davranışı gerçekleştirdiği, %68.5'inin duvara – pencereye vurma davranışını gerçekleştirmediği tespit edilmiştir.

Tablo 1'e göre çalışmaya katılanların; %29.1'inin cilde harf – yazı – şekil kazıma davranışı gerçekleştirdiği, %70.9'unun cilde harf – yazı – şekil kazıma davranışını gerçekleştirmediği tespit edilmiştir.

Tablo 2’de Çocukluk Dönemi Ruhsal Travma Ölçeği (ÇÇRTÖ) ile Kısa Semptom Envanterinden (KSE) alınan puanların ortalamaları, bu puanların standart sapmaları ayrıca diğer merkezi yığılma ölçüleri verilmiştir.

Tablo 2
ÇÇRTÖ ve KSE Betimsel Analizleri

Ölçek	N	Ort	Ss	Medyan	Mod	Min	Max
ÇÇRTÖ	127	44.79	16.71	49	40	32	121
Duygusal istismar	127	8.34	4.45	6	5	5	23
Fiziksel istismar	127	8.50	5.60	5	5	5	25
Fiziksel ihmal	127	9.96	4.33	9	5	5	21
Duygusal ihmal	127	12.08	5.90	11	5	5	25
Cinsel istis.	127	5.91	3.21	5	5	5	25
KSE	127	56.98	46.04	42	0	0	187
Anks.	127	11.91	11.17	8	0	0	45
Depres.	127	15.51	13.03	13	0	0	48
O. Benlik	127	12.20	10.66	9	4	0	44
Somati.	127	8.65	8.50	6	0	0	36
Host.	127	8.71	6.62	8	0	0	25

Tablo’2 de görüldüğü üzere, ÇÇRTÖ ölçeğinden alınan ortalama puan 53.32 ± 16.71 , en yüksek puan 121, en düşük puan 32, medyan 49 ve mod 40 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü üzere, Duygusal istismar alt boyutundan alınan ortalama puan 8.34 ± 4.45 , en yüksek puan 23, en düşük puan 5, medyan 6, mod 5 olarak tespit edilmiştir.

Tablo2’de görüldüğü üzere, Fiziksel istismar alt boyutundan alınan ortalama puan 8.50 ± 5.60 , en yüksek puan 25, en düşük puan 5, medyan 5, mod 5, olarak tespit edilmiştir.

Tablo2’de görüldüğü üzere, Fiziksel ihmal alt boyutundan alınan ortalama puan 9.96 ± 4.33 , en yüksek puan 21, en düşük puan 5, medyan 9, mod 5 olarak tespit edilmiştir.

Tablo2’de görüldüğü üzere, Duygusal ihmal alt boyutundan alınan ortalama puan 12.08 ± 5.90 , en yüksek puan 25, en düşük puan 5, medyan 11, mod 5 olarak tespit edilmiştir.

Tablo2’de görüldüğü üzere, Cinsel istismar alt boyutundan alınan ortalama puan 5.91 ± 3.21 , en yüksek puan 25, en düşük puan 5, medyan 5, mod 5 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü üzere, Kısa Semptom Envanterinden alınan ortalama puan 56.98 ± 46.04 , en yüksek puan 187, en düşük puan 0, medyan 42, mod olarak tespit edilmiştir.

Tablo2’de görüldüğü üzere, Anksiyete alt boyutundan alınan ortalama puan 11.91 ± 11.17 , en yüksek puan 45, en düşük puan 0, medyan 8, mod 0 olarak tespit edilmiştir.

Tablo2’de görüldüğü üzere, Depresyon alt boyutundan alınan ortalama puan 15.51 ± 13.03 , en yüksek puan 48, en düşük puan 0, medyan 13, mod 0 olarak tespit edilmiştir.

Tablo2’de görüldüğü üzere, Olumsuz Benlik alt boyutundan alınan ortalama puan 12.20 ± 10.66 , en yüksek puan 44, en düşük puan 0, medyan 9, mod 4 olarak tespit edilmiştir.

Tablo2’de görüldüğü üzere, Somatizasyon alt boyutundan alınan ortalama puan 8.65 ± 8.50 , en yüksek puan 36, en düşük puan 0, medyan 6, mod 0, olarak tespit edilmiştir.

Tablo2’de görüldüğü üzere, Hostilite alt boyutundan alınan ortalama puan 8.71 ± 6.62 , en yüksek puan 25, en düşük puan 0, medyan 8, mod 0, olarak tespit edilmiştir.

Çocukluk Dönemi Ruhsal Travma Ölçeği ve Kısa Semptom Envanterinden (KSE) alınan puanlarının normal olarak dağılıp dağılmadıkları incelenmiştir. Sonuçlar Tablo 3’te rapor edilmiştir.

Tablo 3
Normal Dağılım Tablosu Kolmogorov Smirnov

Ölçek	Deviation Test Statistic	Df	p
ÇÇRTÖ	0.137	127	0.000
Duygusal (emosyonel) istismar	0.226	127	0.000
Fiziksel istismar	0.309	127	0.000
Fiziksel ihmal	0.178	127	0.000
Duygusal (emosyonel) ihmal	0.148	127	0.000
Cinsel istismar	0.462	127	0.000
KSE	0.145	127	0.000
Anksiyete	0.157	127	0.000
Depresyon	0.151	127	0.000
Olumsuz Benlik	0.164	127	0.000
Somatizasyon	0.155	127	0.000
Hostilite	0.108	127	0.001

Tablo 3’de görüldüğü üzere, Çocukluk Dönemi Ruhsal Travma Ölçeği ve Kısa Semptom Envanterinden alınan puanlar normal dağılım özelliği göstermemektedir ($p < 0,05$).

Katılımcıların Çocukluk Dönemi Ruhsal Travma Ölçeği ve Kısa Semptom Envanterinden elde edilen tüm puanlar normal dağılım göstermediğinden ötürü iki gruplu değişkenler Mann-Whitney U testi ile üç ve daha fazla gruplu değişkenler Kruskal Wallis H-Testi ile incelenmiştir.

1. Yağma suçundan ceza almış mahkumlarda birinci derece akrabalarda mahkûmiyet almış bireylerin olup olmaması değişkenine göre KSE puanları farklılık göstermekte midir?

Katılımcıların KSE’den aldıkları toplam puanlar, katılımcıların birinci derece akrabalarda mahkûmiyet almış bireylerin olup olmaması durumuna göre istatistikî olarak farklılık gösterip göstermediğine Mann-Whitney U testi ile bakılmış, sonuçlar Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4**Kişilerin KSE'den Ve Alt Kapsamlarından Elde Edilen Tüm Puanlarının Birinci Derece Akrabalarda Mahkûmiyet Almış Bireylerin Olup Olmaması Durumuna Göre Araştırılması**

Ölçek	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Ortanca	U	p
KSE	Var	58	67.53	3916.5	47.5	1796.5	0.322
	Yok	69	61.04	4211.5	40		
Anksiyete	Var	58	66.59	3862.5	8.5	1850.5	0.466
	Yok	69	61.82	4265.5	8		
Depresyon	Var	58	67.97	3942.5	13	1770.5	0.264
	Yok	69	60.66	4185.5	11		
Olumsuz Benlik	Var	58	67.27	3901.5	9	1811.5	0.359
	Yok	69	61.25	4226.5	8		
Somatizasyon	Var	58	63.87	3704.5	5.5	1993.5	0.971
	Yok	69	64.11	4423.5	7		
Hostilite	Var	58	69.03	4003.5	9	1709.5	0.158
	Yok	69	59.78	4124.5	7		

Katılımcıların KSE ölçeği toplam puan ortancalarının, katılımcıların birinci derece akrabaları arasında mahkûmiyet almış bireylerin olup olmaması yönünden anlamlı bir değişiklik gösterip göstermediğinin tespiti amacıyla uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; grup ortancalarının farkı anlamlı değildir (U=1796.5, p>0.05).

Katılımcıların Anksiyete alt boyutu puan ortancalarının, katılımcıların birinci derece akrabaları arasında mahkûmiyet almış bireylerin olup olmaması yönünden anlamlı bir değişiklik gösterip göstermediğinin tespiti için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; grup ortancalarının farkı anlamlı değildir (U=1850.5, p>0.05).

Katılımcıların Depresyon alt boyutu puan ortancalarının, katılımcıların birinci derece akrabaları arasında mahkûmiyet almış bireylerin olup olmaması yönünden anlamlı bir değişiklik gösterip göstermediğinin tespiti için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; grup ortancalarının farkı anlamlı değildir (U=1770.5, p>0.05).

Katılımcıların Olumsuz Benlik alt boyutu puan ortancalarının, katılımcıların birinci derece akrabaları arasında mahkûmiyet almış bireylerin olup olmaması yönünden anlamlı bir değişiklik gösterip göstermediğinin tespiti için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; grup ortancalarının farkı anlamlı değildir (U=1811.5, p>0.05).

Katılımcıların Somatizasyon alt boyutu puan ortancalarının, katılımcıların birinci derece akrabaları arasında mahkûmiyet almış bireylerin olup olmaması yönünden anlamlı bir

değişiklik gösterip göstermediğinin tespiti için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; grup ortancalarının farkı anlamlı değildir (U=1993.5, p>0.05).

Katılımcıların Hostilite alt boyutu puan ortancalarının, katılımcıların birinci derece akrabaları arasında mahkumiyet almış bireylerin olup olmaması yönünden anlamlı bir değişiklik gösterip göstermediğinin tespiti için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; grup ortancalarının farkı anlamlı değildir (U=1709.5, p>0.05).

2. Madde kullanan ve kullanmayan mahkûmlarda ÇÇRTÖ puanları farklılık göstermekte midir?

Katılımcıların Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinden (ÇÇRTÖ) aldıkları toplam puanların, katılımcıların madde kullanma durumu değişkeni açısından istatistiki olarak anlamlı bir fark gösterip göstermediği Mann-Whitney U testi ile ölçülmüştür. Sonuçlar Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5

Madde Kullanımına Göre ÇÇRTÖ Puanlarını Gösteren Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Ölçek	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Ortanca	U	p
ÇÇRTÖ	Kullanan	58	75.9	4402	54	1311	0.001*
	Kullanmayan	69	54	3726	44		
Duygusal (emosyonel) istismar	Kullanan	58	74.94	4346.5	9	1366.5	0.001*
	Kullanmayan	69	54.8	3781.5	5		
Fiziksel istismar	Kullanan	58	77.91	4518.5	9	1194.5	0.000*
	Kullanmayan	69	52.31	3609.5	5		
Fiziksel ihmal	Kullanan	58	72.3	4193.5	10	1519.5	0.019*
	Kullanmayan	69	57.02	3934.5	8		
Duygusal (emosyonel) ihmal	Kullanan	58	69.95	4057	12	1656	0.094
	Kullanmayan	69	59	4071	10		
Cinsel istismar	Kullanan	58	65.47	3797.5	5	1915.5	0.505
	Kullanmayan	69	62.76	4330.5	5		

Katılımcıların ÇÇRTÖ ölçeği toplam ortanca puanlarının kişilerin madde kullanıp kullanmamalarına göre anlamlı olarak değişiklik gösterip göstermediğini tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre madde kullanan grubun ÇÇRTÖ ölçeği toplam puan ortancaları, madde kullanmayan gruba göre anlamlı olarak daha yüksektir (U=1311, p<0.05).

Katılımcıların Duygusal istismar alt boyut toplam ortanca puanlarının madde kullanıp kullanmamalarına göre anlamlı olarak değişiklik gösterip göstermediğini tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre madde kullanan grubun duygusal istismar ölçeği puan ortancaları, madde kullanmayan gruba göre daha yüksektir (U=1366.5, p<0.05).

Katılımcıların Fiziksel istismar alt boyut toplam ortanca puanlarının madde kullanıp kullanmamalarına göre anlamlı olarak değişiklik gösterip göstermediğini tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre madde kullanan grubun fiziksel istismar ölçeği puan ortancaları, madde kullanmayan gruba göre daha yüksektir (U=1194.5, p<0.05).

Katılımcıların Fiziksel ihmal alt boyut ortanca puanlarının madde kullanıp kullanmamalarına göre anlamlı olarak değişiklik gösterip göstermediğini tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür. (U=1519.5, p<0.05).

Katılımcıların Duygusal ihmal alt boyut toplam ortanca puanlarının madde kullanıp kullanmamalarına göre anlamlı olarak değişiklik gösterip göstermediğini tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür (U=1656, p>0.05).

Katılımcıların Cinsel istismar alt boyut toplam ortanca puanlarının madde kullanıp kullanmamalarına göre anlamlı olarak değişiklik gösterip göstermediğini tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür. (U=1915.5, p>0.05).

3. Kendine fiziksel zarar verme davranışı gösteren ve göstermeyen mahkumlarda çocukluk çağı travma yaşantısı farklılık göstermekte midir?

Katılımcıların Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinden (ÇÇRTÖ) aldıkları toplam puanlarda, katılımcıların vücuduna çizme kesme davranışını gerçekleştirme durumuna göre istatistiki bir farklılık olup olmadığına Mann-Whitney U testi ile bakılmıştır. Sonuçlar Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6
Katılımcıların ÇÇRTÖ Ölçeğinden Ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam
Puanlarının Vücuduna Çizme Kesme Davranışını Gerçekleştirme Durumu
Değişkenine Göre İncelenmesinin Sonuçları

Ölçek	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Ortanca	U	p
ÇÇRTÖ	Gerçekleştiren	69	68.92	4755.5	52	1661.5	0.100
	Gerçekleştirmeyen	58	58.15	3372.5	46		
Duygusal (emosyonel) istismar	Gerçekleştiren	69	70.3	4850.5	8	1566.5	0.028*
	Gerçekleştirmeyen	58	56.51	3277.5	6		
Fiziksel istismar	Gerçekleştiren	69	71.36	4924	7	1493	0.006*
	Gerçekleştirmeyen	58	55.24	3204	5		
Fiziksel ihmal	Gerçekleştiren	69	68.07	4696.5	9	1720.5	0.171
	Gerçekleştirmeyen	58	59.16	3431.5	9		
Duygusal (emosyonel) ihmal	Gerçekleştiren	69	65.57	4524.5	11	1892.5	0.598
	Gerçekleştirmeyen	58	62.13	3603.5	10		
Cinsel istismar	Gerçekleştiren	69	66.33	4577	5	1840	0.209
	Gerçekleştirmeyen	58	61.22	3551	5		

Katılımcıların ÇÇRTÖ ölçeği tüm puan ortancalarında, katılımcıların vücuduna çizme kesme davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür. (U=1661.5, p>0.05).

Katılımcıların Duygusal istismar alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların vücuduna çizme kesme davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür kendine zarar veren grubun duygusal istismar puanı anlamlı olarak daha yüksektir (U=1566.5, p<0.05).

Katılımcıların Fiziksel istismar alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların vücuduna çizme kesme davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür kendine zarar veren grubun fiziksel istismar puanı anlamlı olarak daha yüksektir (U=1493, p<0.05).

Katılımcıların Fiziksel ihmal alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların vücuduna çizme kesme davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür (U=1720.5, p>0.05).

Katılımcıların Duygusal ihmal alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların vücuduna çizme kesme davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür (U=1892.5, p>0.05).

Katılımcıların Cinsel istismar alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların vücuduna çizme kesme davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür (U=1840, p>0.05).

Katılımcıların Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinden (ÇÇRTÖ) aldıkları toplam puanlarında, katılımcıların vücuduna yakma – saç çekme - yolma davranışını gerçekleştirmelerine göre istatistikî bir farkın olup olmadığına Mann-Whitney U testi ile bakılmıştır. Sonuçlar Tablo 7’te gösterilmiştir.

Tablo 7

Katılımcıların ÇÇRTÖ Ölçeğinden Ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Vücuduna Yakma - Saç Çekme - Yolma Davranışını Gerçekleştirme Durumuna Göre İncelenmesi Sonuçları

Ölçek	Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Ortanca	U	p
ÇÇRTÖ	Gerçekleştiren	32	77.48	2479.5	58	1088.5	0.016*
	Gerçekleştirmeyen	95	59.46	5648.5	46		
Duygusal (emosyonel) istismar	Gerçekleştiren	32	77.05	2465.5	9	1102.5	0.016*
	Gerçekleştirmeyen	95	59.61	5662.5	6		
Fiziksel istismar	Gerçekleştiren	32	78.78	2521	8.5	1047	0.004*
	Gerçekleştirmeyen	95	59.02	5607	5		
Fiziksel ihmal	Gerçekleştiren	32	77.14	2468.5	10.5	1099.5	0.019*
	Gerçekleştirmeyen	95	59.57	5659.5	9		
Duygusal (emosyonel) ihmal	Gerçekleştiren	32	67.58	2162.5	13	1405.5	0.523
	Gerçekleştirmeyen	95	62.79	5965.5	10		
Cinsel istismar	Gerçekleştiren	32	76.13	2436	5	1132	0.001*
	Gerçekleştirmeyen	95	59.92	5692	5		

Katılımcıların ÇÇRTÖ ölçeği toplam puan ortancalarında, katılımcıların vücuduna yakma - saç çekme - yolma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür, kendine zarar veren grubun ÇÇRTÖ puanları anlamlı olarak daha yüksektir (U=1088.5, p<0.05).

Katılımcıların Duygusal istismar alt boyutu toplam puan ortancalarında, katılımcıların vücuduna yakma - saç çekme - yolma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür, kendine zarar veren grubun duygusal istismar puanları anlamlı olarak daha yüksektir (U=1102.5, p<0.05).

Katılımcıların Fiziksel istismar alt boyut puan ortancalarında, katılımcıların vücuduna yakma - saç çekme - yolma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür, kendine zarar veren grubun fiziksel istismar puanları anlamlı olarak daha yüksektir (U=1047, p<0.05).

Katılımcıların Fiziksel ihmal alt boyut puan ortancalarında, katılımcıların vücuduna yakma - saç çekme - yolma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür, kendine zarar veren grubun fiziksel ihmal puanları anlamlı olarak daha yüksektir (U=1099.5, p<0.05).

Katılımcıların Duygusal ihmal alt boyut puan ortancalarının, katılımcıların vücuduna yakma - saç çekme - yolma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür (U=1405.5, p>0.05).

Katılımcıların Cinsel istismar alt boyut puan ortancalarında, katılımcıların vücuduna yakma - saç çekme - yolma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür, kendine zarar veren grubun cinsel istismar puanları anlamlı olarak daha yüksektir (U=1132, p<0.05).

Katılımcıların Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinden (ÇÇRTÖ) aldıkları toplam puanlarında, katılımcıların duvara – pencereye vurma davranışını gerçekleştirme durumu değişkeni açısından istatistikî olarak anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit için Mann-Whitney U testi ile belirlenmiştir. Sonuçlar Tablo 8’te gösterilmiştir.

Tablo 8
Katılımcıların ÇÇRTÖ Ölçeğinden Ve Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlarının Duvara – Pencereye Vurma Davranışını Gerçekleştirmesine Göre Araştırılmasının Sonuçları

Ölçek	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Ortanca	U	p
ÇÇRTÖ	Gerçekleştiren	40	69.53	2781	52.5	1519	0.251
	Gerçekleştirmeyen	87	61.46	5347	47		
Duygusal (emosyonel) istismar	Gerçekleştiren	40	73.41	2936.5	8	1363.5	0.042*
	Gerçekleştirmeyen	87	59.67	5191.5	6		
Fiziksel istismar	Gerçekleştiren	40	75.06	3002.5	8	1297.5	0.011*
	Gerçekleştirmeyen	87	58.91	5125.5	5		
Fiziksel ihmal	Gerçekleştiren	40	69.44	2777.5	9	1522.5	0.256
	Gerçekleştirmeyen	87	61.5	5350.5	9		
Duygusal (emosyonel) ihmal	Gerçekleştiren	40	62.74	2509.5	10.5	1689.5	0.792
	Gerçekleştirmeyen	87	64.58	5618.5	11		
Cinsel istismar	Gerçekleştiren	40	68.7	2748	5	1552	0.116
	Gerçekleştirmeyen	87	61.84	5380	5		

Katılımcıların ÇÇRTÖ ölçeği toplam puan ortancalarında, katılımcıların duvara – pencereye vurma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür (U=1519, p>0.05).

Katılımcıların Duygusal istismar alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların duvara – pencereye vurma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür kendine zarar veren grubun duygusal istismar puanı anlamlı olarak daha yüksektir (U=1363,5, p<0.05).

Katılımcıların Fiziksel istismar alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların duvara – pencereye vurma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür kendine zarar veren grubun fiziksel istismar puanı anlamlı olarak daha yüksektir (U=1297.5, p<0.05).

Katılımcıların Fiziksel ihmal alt boyutu puan ortancalarının, katılımcıların duvara – pencereye vurma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür (U=1522.5, p>0.05).

Katılımcıların Duygusal ihmal alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların duvara – pencereye vurma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür (U=1689.5, p>0.05).

Katılımcıların Cinsel istismar alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların duvara – pencereye vurma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür (U=1552, p>0.05).

Katılımcıların Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinden (ÇÇRTÖ) aldıkları toplam puanlarda, katılımcıların cilde harf – yazı – şekil kazıma davranışını gerçekleştirme durumu açısından istatistikî bir farkın olup olmadığına Mann-Whitney U testi ile bakılmıştır. Alınan neticeler Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9

Kişilerin ÇÇRTÖ Ölçeğinden Ve Alt Kapsamlarından Elde Ettikleri Tüm Puanlarının Cilde Harf – Yazı – Şekil Kazıma Davranışını Gerçekleştirme Durumu Açısından Değerlendirilmesi

Ölçek	Grup	N	Sıra Ort	Sıra Top	Ortanca	U	p
ÇÇRTÖ	Gerçekleştiren	37	72.97	2700	53	1333	0.078
	Gerçekleştirmeyen	90	60.31	5428	47.5		
Duygusal (emosyonel) istismar	Gerçekleştiren	37	77.12	2853.5	8	1179.5	0.007*
	Gerçekleştirmeyen	90	58.61	5274.5	5		
Fiziksel istismar	Gerçekleştiren	37	78.95	2921	8	1112	0.001*
	Gerçekleştirmeyen	90	57.86	5207	5		
Fiziksel ihmal	Gerçekleştiren	37	69.14	2558	9	1475	0.310
	Gerçekleştirmeyen	90	61.89	5570	9		
Duygusal (emosyonel) ihmal	Gerçekleştiren	37	60.45	2236.5	11	1533.5	0.484
	Gerçekleştirmeyen	90	65.46	5891.5	10.5		
Cinsel istismar	Gerçekleştiren	37	70.04	2591.5	5	1441.5	0.056
	Gerçekleştirmeyen	90	61.52	5536.5	5		

Katılımcıların ÇÇRTÖ ölçeği toplam puan ortancalarında, katılımcıların cilde harf – yazı – şekil kazıma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür (U=1333, p>0.05).

Katılımcıların Duygusal istismar alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların cilde harf – yazı – şekil kazıma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde;

ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür kendine zarar veren grubun duygusal istismar puanı anlamlı olarak daha yüksektir ($U=1179.5, p<0.05$).

Katılımcıların Fiziksel istismar alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların cilde harf – yazı – şekil kazıma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olduğu görülmüştür kendine zarar veren grubun fiziksel istismar puanı anlamlı olarak daha yüksektir ($U=1112, p<0.05$).

Katılımcıların Fiziksel ihmal alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların cilde harf – yazı – şekil kazıma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür ($U=1475, p>0.05$).

Katılımcıların Duygusal ihmal alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların cilde harf – yazı – şekil kazıma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür ($U=1533.5, p>0.05$).

Katılımcıların Cinsel istismar alt boyutu puan ortancalarında, katılımcıların cilde harf – yazı – şekil kazıma davranışını gerçekleştirme durumu yönünden anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit için uygulanan Mann Whitney U-Testi neticesinde; ortancaların farkının anlamlı olmadığı görülmüştür ($U=1441.5, p>0.05$).

4. Çocukluk çağı travma yaşantısı ile psikolojik semptomlar arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

Katılımcılara uygulanan ÇÇRTÖ ve alt kapsamları ile KSE Envanteri ve alt boyutlarından alınan toplam puanlar arasında ilişki, Serman Sıra Farklar korelasyonu hesaplanarak bulunmuştur. Alınan neticeler Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10**Katılımcıların ÇÇRTÖ Ölçeği Ve Alt Kapsamları İle KSE Envanteri Ve Alt Kapsamlarından Alınan Toplam Puanlar Arasındaki İlişki Sonuçları**

Alt Ölçek	ÇÇRTÖ	Duygusal ist.	Fiziksel ist.	Fiziksel ihm.	Duygusal ihm.	Cinsel ist.	
KSE	r	0.406**	0.507**	0.535**	0.292**	0.098	0.350**
	p	0.000	0.000	0.000	0.001	0.273	0.000
Anksiyete	r	0.350**	0.438**	0.489**	0.236**	0.070	0.300**
	p	0.000	0.000	0.000	0.008	0.434	0.001
Depresyon	r	0.420**	0.539**	0.549**	0.332**	0.117	0.336**
	p	0.000	0.000	0.000	0.000	0.189	0.000
Olumsuz Benlik	r	0.324**	0.458**	0.451**	0.202*	0.046	0.346**
	p	0.000	0.000	0.000	0.023	0.608	0.000
Somatizasyon	r	0.364**	0.424**	0.473**	0.213*	0.042	0.334**
	p	0.000	0.000	0.000	0.016	0.64	0.000
Hostilite	r	0.443**	0.500**	0.520**	0.297**	0.177*	0.364**
	p	0.000	0.000	0.000	0.001	0.047	0.000

**p<0.01, *p<0.05

Bireylere uygulanan ÇÇRTÖ Ölçeği ve alt boyutları ile KSE Envanteri ve alt boyutlarından alınan tüm puanların arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin varlığının bulunup bulunmadığının tespiti için Spearman Sıra Farklar korelasyon analizi yapılmıştır. Alınan sonuçlar göstermektedir ki;

Bireylerin ÇÇRTÖ toplam puanı ile KSE toplam puanı karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır (p<0.01, r=0.406).

Bireylerin KSE toplam puanı ile duygusal istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır (p<0.01, r=0.507).

Bireylerin KSE toplam puanı ile fiziksel istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır (p<0.01, r=0.535).

Bireylerin KSE toplam puanı ile fiziksel ihmali alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır (p<0.01, r=0.292).

Bireylerin KSE toplam puanı ile duygusal ihmali alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmamaktadır (p>0.01, r=0.098).

Bireylerin KSE toplam puanı ile cinsel istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır (p<0.01, r=0.350).

Bireylerin anksiyete alt boyutu puanı ile duygusal istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.438$).

Bireylerin anksiyete alt boyutu puanı ile fiziksel istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.489$).

Bireylerin anksiyete alt boyutu puanı ile fiziksel ihmal alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.236$).

Bireylerin anksiyete alt boyutu puanı ile duygusal ihmal alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0.01$, $r=0.070$).

Bireylerin anksiyete alt boyutu puanı ile cinsel istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.300$).

Bireylerin depresyon alt boyutu puanı ile duygusal istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.539$).

Bireylerin depresyon alt boyutu puanı ile fiziksel istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.549$).

Bireylerin depresyon alt boyutu puanı ile fiziksel ihmal alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.332$).

Bireylerin depresyon alt boyutu puanı ile duygusal ihmal alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0.01$, $r=0.117$).

Bireylerin depresyon alt boyutu puanı ile cinsel istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.336$).

Bireylerin olumsuz benlik alt boyutu puanı ile duygusal istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.458$).

Bireylerin olumsuz benlik alt boyutu puanı ile fiziksel istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.451$).

Bireylerin olumsuz benlik alt boyutu puanı ile fiziksel ihmal alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0.01$, $r=0.202$).

Bireylerin olumsuz benlik alt boyutu puanı ile duygusal ihmal alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0.01$, $r=0.046$).

Bireylerin olumsuz benlik alt boyutu puanı ile cinsel istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.346$).

Bireylerin somatizasyon alt boyutu puanı ile duygusal istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.424$).

Bireylerin somatizasyon alt boyutu puanı ile fiziksel istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.473$).

Bireylerin somatizasyon alt boyutu puanı ile fiziksel ihmal alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0.01$, $r=0.213$).

Bireylerin somatizasyon alt boyutu puanı ile cinsel istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.334$).

Bireylerin hostilete alt boyutu puanı ile duygusal istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.500$).

Bireylerin hostilete alt boyutu puanı ile fiziksel istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.520$).

Bireylerin hostilete alt boyutu puanı ile fiziksel ihmal alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0.01$, $r=0.297$).

Bireylerin hostilete alt boyutu puanı ile duygusal ihmal alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0.01$, $r=0.177$).

Bireylerin hostilete alt boyutu puanı ile cinsel istismar alt boyutu karşılaştırıldığında istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ($p<0.01$, $r=0.364$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, mahkûmların birinci derece akrabalar arasında mahkumiyet almış bireylerin olup olmaması açısından psikolojik semptomlarda farklılaşma olup olmadığı incelenmiştir ve bir fark bulunmamıştır.

Çocukluk çağı travma yaşantısına göre madde kullanımı ve kendine zarar verme davranışının değişip değişmediğine bakılmıştır.

Ayrıca bu çalışmada çocukluk çağı travma yaşantısı ile psikolojik semptomları arasındaki ilişki de incelenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre yağma hükümlülerinin büyük çoğunluğunun ilkökul seviyesine kadar eğitim gördüğü neredeyse her iki kişiden birinin birinci derece akrabalarında da mahkûmiyet cezası görüldüğü, yine neredeyse örnekleme her iki katılımdan birinin daha önce madde kullandığını ve örneklemin yarısından fazlasında vücuduna kesme çizme davranışı görüldüğü gözlemlenmiştir (Bkzn tablo 1).

Hükümlü bireyler ile yapılan çalışmalarda çocukluk dönemi istismarı ve psikolojik semptomların yaygın olarak görüldüğü tespit edilmiştir (Giarratano, Ford, & Nochajski, 2017). Bu çalışmadaki bulgular da bu sonuçları doğrular niteliktedir. Katılımcıların çocukluk çağı ruhsal travma ölçeği ve kısa semptom envanteri betimsel analizleri göstermektedir ki; 127 katılımcının duygusal istismar (8.34), fiziksel istismar (8.50), fiziksel ihmal (9.96), duygusal ihmal (12.08) ve cinsel istismar (5.91) toplam ortalama puanı 44.79 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca bu sonuçlar; Çocukluk çağı travmaları ölçeği aracının güvenilirliğini inceleyen bir çalışma (Şar, Öztürk & İkikardeş 2012) ile karşılaştırılmış olup, beklenen şekilde hükümlü bireylerin duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar ve fiziksel ihmal ortalamalarının belirtilen çalışmaya göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu da katılımcılarda çocukluk dönemi istismarının yaygın olduğunu göstermiştir. Ayrıca; anksiyete (11.91), depresyon (15.51), olumsuz benlik (12.20), somatizasyon (8.65) ve hostilite (8.71) toplam ortalama puanı 56.98 olarak hesaplanmış ve bu da hükümlü bireylerde psikolojik semptomların yaygın olduğunu göstermiştir.

Çalışmada madde kullanan grubun, kullanmayan gruba göre çocukluk çağı istismar yaşantılarının daha yüksek olduğu, alt boyutlarda ise duygusal ve fiziksel istismarın

yanı sıra fiziksel ihmal yaşantılarının da daha yüksek olduğu görülmüştür (Bknz tablo 5). Birçok çalışmada da benzer şekilde çocukluk döneminde istismara maruz kalmış kişilerde madde kullanım riskinin yüksek olduğu gözlenmiştir (Wu, Schairer, Dellor, & Grella, 2010). Mahkumlarla yapılan çalışmalarda da benzer şekilde çocukluk dönemi istismar yaşantısı ile ilerki madde kullanımı ilişkili bulunmuştur (Ahmad, Mazlan, 2014).

Kişinin kendisine fiziksel zarar verme davranışının altyapısına odaklanan çalışmalarda istismara maruz kalmış kişilerde duygusal acılarının bir dışa vurumu olarak kişinin kendine fiziksel olarak zarar verdiği görülmüştür (Sepowitz, Bedard, & Pate, 2007). Bu araştırmaya göre çocukluk dönemlerinde duygusal ve fiziksel olarak istismara uğramış yağma suçundan hükümlü bireylerin cezaevine girmeden önce vücuduna çizme kesme davranışını sıklıkla gerçekleştirdikleri görülmüştür (Bknz tablo 6). Aynı şekilde vücuduna yakma-saç çekme-yolma davranışını göstererek kendine zarar veren hükümlülerin çocukluk dönemi duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar ve fiziksel ihmal puanlarının kendilerine zarar vermeyenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Bknz tablo 7). Cezaevine girmeden önce duvara-pencereye vurma suretiyle kendilerine zarar verme davranışı gösteren bireylerin çocukluk dönemi duygusal istismara ve fiziksel istismar puanlarının kendilerine zarar vermeyenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Bkzn tablo 8). Son olarak cilde harf-yazı-şekil kazıma davranışı göstererek kendine zarar veren katılımcıların da duygusal istismar ve fiziksel istismar puanlarının kendilerine zarar vermeyenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Bkzn tablo 9). Sonuç olarak duygusal, fiziksel ve cinsel istismar, ayrıca fiziksel ihmal kendine zarar verme davranışıyla ilişkili bulunmuş, bu sonuçlara göre, çocukluk döneminde istismara uğramış olmanın ilerde kişinin kendisine fiziksel olarak zarar verme davranışı ile ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Hükümlü bireylerle yapılan çalışmalarda da çocukluk dönemi istismar yaşantısı ile kişinin kendisine fiziksel zarar verme davranışının ilintili olduğu görülmüştür (Gunter, Chibnall, Antoniak, Philibert, & Hollenbeck, 2011).

Çocukluk dönemi istismarı, travma sonrası stres bozukluğu, psikolojik semptomlar, düşük öz-saygı, intihar düşünceleri ile ilişkili bulunmuştur (Hébert, Amédé, & Blais, 2019). Bu çalışmada da aynı şekilde anksiyete, depresyon, olumsuz benlik,

somatizasyon, ve hostilete şeklinde ölçülen psikolojik semptomların fiziksel, duygusal ve cinsel istismar ve fiziksel ihmal ile ilişkili olduğu gözlemlenmiştir.

İstismar da dahil, çocukluk dönemindeki travmatik yaşantıların bireylerin psikolojik gelişimleri üzerinde olumsuz etkileri olduğu, bu kişilerde depresyon ve kaygı bozukluklarının yanı sıra, kişilik bozuklukları, intihar da dahil kendine zarar verme düşüncelerinin yaygın olduğu görülmüştür. Çocukluk dönemi istismar yaşantısının saldırgan davranışlar, suç davranışı ve uyuşturucu madde kullanımını da yordadığı bilinmektedir (Berkel, Tucker, & Finkelhor, 2018). İstismara maruz kalmış kişilerde özellikle travma sonrası stres bozukluğu ve depresyonun yaygın olduğu görülmektedir (Peltzer & Pengpid, 2016). Bu çalışmada da ÇÇTÖ ve KSE toplam puanları ilişkili bulunmuş, alt boyutlara bakıldığında ise duygusal, fiziksel ve cinsel istismar, ayrıca fiziksel ihmal hem KSE toplam puanıyla hem de tüm alt boyutlarıyla ilişkili bulunmuş, duygusal ihmal ise sadece hostilete alt boyutuyla ilişkili bulunmuştur (Bknz tablo 10). Kötü muameleye maruz kalmanın yanı sıra, istismara uğramış kişilerin çocukluk döneminde gerekli duygusal desteği, sevgiyi görememiş olmaları ve olumlu sosyal deneyimlerden mahrum kalmış olmalarının, bu kişilerin duygularını tanıma, duygularını ifade etme, duygularını düzenleyebilme yeteneklerini öğrenebilme şansından mahrum bırakmış olduğu söylenebilir.

Bugün tüm dünyada ve her kültürde suç görülmektedir. Suçu önlemenin en önemli aracı ceza yaptırımıdır (Çolak 2006). Ceza yaptırımının katkısı olmaksızın düzenli ve kolektif bir hayatın varlığı mümkün görülmemektedir (Ünver 2003).

Ceza hukuku, suçluyu cezalandırırken beklentisi sahip olduğu yaptırım gücüyle eylemin cezalandırılacağı fikrinin kabulü ve eylemin gerçekleştirilememesidir. Temel olarak suçu oluşturan eylemle ilgilenen ceza hukukun eylemi doğrudan gerekçelere psikolojik altyapıya ilgisiz görünür. Eylemi cezalandırır ve cezalandırma gücünün kendisinin yeterli bir rehabilitasyon olduğuna inanır. Ancak çoğu kez tekrarlayıcı nitelikli davranıştan kurtarmaya yetmezken, cezalandırma fikride suça giden eylemlerden caydırmaya kuvvetli bir alternatif olmaz. Bugün özellikle gelişmiş ülkelerde suçla mücadelenin en önemli parçasının suç davranışını ortaya çıkmadan engellemek olduğu anlaşılmıştır (Lengerli 2016).

Bu çalışmanın örneklemini, şiddet kullanarak başkasının varlığına gasp eden hükümlüleri kapsarken, çalışmanın sonuçları hükümlülerin şiddet algılarının yalnızca bir başkasına değil, kendi vücutlarına da dönük olduğunu göstermektedir. Ayrıca şiddet eylemi ile ilişkili olarak duygusal fiziksel ve cinsel olarak çocukluk çağındaki örseleme öne çıkmıştır. Çalışma amacına uygun olarak hükümlünün psikolojik tahlilini ve profilini tahlil etmeye çalışmış ve suç önleme ve suçluyu rehabilitasyon çalışmalarının gelişimine katkı sağlamayı planlamıştır.

ÖNERİLER

Çalışmanın sonuçlarının analizinin ardından;

Aile içerisinde duygusal, fiziksel, cinsel, şiddete ilişkin farkındalığın yükselmesini sağlayacak programlar ve kampanyaların organize edilmesi,

Vatandaşların ruh sağlığı için kurumsal çalışmalarla sosyal devlet sisteminin güçlendirilmesi,

Hem duygusal, fiziksel ve cinsel olarak ihmal saldırı gibi eylemlerin farkındalığını hem de bu farkındalığın sağlıklı bir şekilde çözümlenmesi için iyileştirme merkezlerinin oluşturulması,

Madde kullanımı ve vücuda zarar verme gibi krizin eyleme dönüşmüş olduğu durumlar için kriz merkezlerinin oluşturulması,

Sosyal hizmetler ve Adalet Bakanlığı'nın suça götüren psikolojik altyapı olgusunu suçla mücadelede göz önünde bulundurması gerektiği düşünülmüştür.

Çalışmanın sonuçlarının ileride yapılacak araştırmalar için önerileri olarak;

Şehrsel olarak; Bu çalışma İstanbul ilinde suça karışmış yağma hükümlülerinden oluşmaktadır. Şehrin kozmopolit yapısı bir genelleme imkânı sunsa da farklı şehirlerde yapılacak bir araştırma bile çalışmaların genelleme olasılığını artıracaktır varsayılmaktadır.

Suç türü olarak; Yapılacak çalışmaların diğer suç gruplarını da öğreğin kasten öldürme, cinsel suçlar..vb bu alanlardaki sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi sağlanabilir.

Çocuk örnekleme olarak; Keza aynı suç grubu olsa dahi çocuk cezaevi hükümlülerini kapsayacak bir araştırma ile alandaki çalışmalar geliştirilebilir.

Kadın örnekleme olarak; Araştırma sadece erkek hükümlüleri kapsamaktadır, kadın hükümlüler ile yapılacak çalışmalar hem genel tabloyu görme hem de kıyaslama yapma açısından yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

- AHMAD, A., & Mazlan, N. H. (2014). Substance abuse and childhood trauma experiences: Comparison between incarcerated and non-incarcerated youth. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 113, 161–170.
- APSAC (1995). Psychosocial evaluation of suspected maltreatment in children and adolescents. Practice Guidelines. American Professional Society on the Abuse of Children.
- ARAL, N. ve Gürsoy F.,(2001). Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmal ve İstismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 151.
- ARATA, C. M., Langhinrichsen-Rohling, J., Bowers, D., O'Brien, N. (2007). Differential correlates of multi-type maltreatment among urban youth. *Child Abuse Negl*, 31: 393-415.
- ARRIGO, B. A., Griffin, A. (2004). Integrating Attachment Theory Psychopathy and Predatory Aggression: Serial Murder and the case of Aileen Wuornos, *Behavioral Sciences and the Law Behav. Sci. Law* 22: 375-393
- ARTUÇ, M. ve Bayyurt, Y. (2007). 5237 Sayılı TCK, Tablosu 5271 Sayılı CMK, Tablosu 5271 Sayılı CGİK. Kartal Yayınevi. Ankara
- BAHAR, G., Savaş, H. A., & Bahar, A. (2009). Çocuk istismarı ve ihmali: Bir gözden geçirme. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4 (12): 52-65.
- BECK, A.T. (1999). *Prisoners of hate: The cognitive basis of anger, hostility and violence*. New York: HarperCollins Publishers Inc.
- BERKEL, Sheila R. van & Tucker, Corinna Jenkins & Finkelhor, David (2018) The Combination of Sibling Victimization and Parental Child Maltreatment on Mental Health Problems and Delinquency, *Child Maltreatment*, 23(3), 244-253.
- BERNSTEIN, D. P., Fink, L. A., Handelsman, L., Foote, J., & Lovejoy, M. (1995). Initial reliability and validity of the Childhood Trauma Interview: A new multidimensional measure of childhood interpersonal trauma. *American Journal of Psychiatry*, 152 (9), 1329-1335.
- BUDAK, S., (2000). *Psikoloji Sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- CANSUNAR, N., Asirdizer, N., Aycan, N., Balcıoğlu, İ. & Batuk, G. (1997). Kadının suça yönelimi: karşılaştırmalı bir çalışma. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 55(3), 341-351.

- DOLU, O. 2011. Suç Teorileri : Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji. Gözden Geçirilmiş ve Geliştirilmiş 3. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- DÖNMEZER S. (1994). Kriminoloji, 8. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.
- DÖNMEZER, S. (1994). Kriminoloji. Gözden Geçirilmiş 8. Baskı Beta Yayım, İstanbul.
- DÖNMEZER, S. (2001). Kişilere ve Mala Karşı Cürümler. 16. Bası. Beta Yayıncılık. İstanbul.
- DURAN, Ö. (2005). Öfke kontrol programının 15-18 yaş arası ergenler üzerindeki etkililiğinin araştırılması. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(3), 267-280.
- DURSUNKAYA, D. (2007). Duygusal örselenme ve ihmal. E. Kerimoğlu (Ed.), Çocuk ve ergen psikiyatrisi içinde (478-487). Türkiye Klinikleri Pediatrik Bilimler, 3 (3).
- EKİNCİ, M. ve Özcan, Ş. (2005). Kasten Adam Öldürme Suçları. Adalet Yayınevi. Ankara.
- FELSON, R.B., Lane, K.J. (2009). Social Learning, Sexual and Physical Abuse, and Adult Crime. Aggressive Behavior, Volume 35, 489-501
- GIARRATANO, Pualetta & Ford, Julian D & Nochajski, Thomas H, (2017), Gender Differences in Complex Posttraumatic Stress Symptoms, and Their Relationship to Mental Health and Substance Abuse Outcomes in Incarcerated Adults, Journal of Interpersonal Violence.
- GLASER, D. (2002). “ Emotional Abuse and Neglects (Psychological Maltreatment): A Conceptual Framework”. Child Abuse and Neglect, 26, 697-714.
- GÖKLER, I. (2004). Çocukluk dönemi kronik hastalıklarının psikososyal boyutlarına ilişkin çalışmaların yönetimsel açıdan gözden geçirilmesi: İleriye yönelik öneriler. Çocuk ve Ruh Sağlığı Dergisi, 11(1), 16-30.
- GÖLGE, Z. B. (2005). Cinsel saldırıda etkili faktörler ve suçlu profili. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- GÖLGE, Z. B., Yavuz, F., & Yüksel, Ş. (2006). Cinsel saldırgan profili. Adli Tıp Dergisi, 20 (1): 1-17.
- GUNTER, T. D., Chibnall, J. T., Antoniak, S. K., Philibert, R. A., & Hollenbeck, N. (2011). Predictors of suicidal ideation, suicide attempts, and self-harm without lethal intent in a community corrections sample. Journal of Criminal Justice, 39, 238–245.
- GÜNAY, E. (2012). İnsan Öldürme ve Yaralama Suçlarında Faildeki Kast. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

- GÜNDOĞAN, F. (2006). Sirozlu hastaların beden imajı ve benlik saygılarının değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- GÜNDOĞAN, K., Koç, C. ve Ünlü, H.N. 2010. Kast ve Taksir. Bilge Yayınevi. Ankara.
- HEBERT, Martin & Amédé Laetitia MéliSSande, & Blais Martin, (2019)., Child Sexual Abuse among a Representative Sample of Quebec High School Students: Prevalence and Association with Mental Health Problems and Health-Risk Behaviors, The Canadian Journal of Psychiatry.
- HEIDE, K.M., Solomon, E.P. (2006). Biology, childhood trauma and murder: Rethinking justice. International Journal of Law and Psychiatry 29, 220-233.
- IRMAK, T.Y.(2008). Çocuk İstismarı ve İhmalinin Yaygınlığı ve Dayanıklılıkla İlişkili Faktörler. Doktora Tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İzmir.
- İÇLİ, T. (2007). Kriminoloji. Gözden Geçirilmiş 7. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- İŞERİ, E. (2007). Cinsel İstismar. E. Kerimoğlu (Ed.), Çocuk ve ergen psikiyatrisi temel kitabı içinde (470-476). Türkiye Klinikleri Pediatrik Bilimler, 3 (3).
- KARA, B., Biçer, Ü., ve Gökalp, A., (2004). Çocuk İstismarı. Çocuk Hastalıkları ve Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, Cilt:2, Sayı:4.
- KARADENİZ, S. (2008). Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ile psikolojik doğum sırası arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- LEWIS, J. J. (2003). Robin Morgan quotes. About Women's History, URL: <http://womenshistorv.about.com/librarv/qu/blqumorg.htm>.retrieved August 15.
- MIKULINCER, M. (1998). Adult Attachment Style and Individual Differences in Functional Versus Dysfunctional Experiences of Anger. Journal of Personality and Psychology, 74, 513-524.
- MULLER, R.T.; Thornback, K.; Bedi, R. (2012). Attachment as a Mediator between Childhood Maltreatment and Adult Symptomatology. J. Fam. Vol27, 243-255.
- ÖNER, N. (2006). Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testlerden Örnekler. (2.Baskı). Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi. İstanbul.
- ÖZDEMİR, E. (2009). Muş E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda Kasten Adam Öldürme Suçundan Gelen Hükümlü Erkeklerde Öfke ve Öfke İfade Tarzları ile Saldırganlık İlişisinin İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Adli Tıp Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- ÖZER, A. K. (1994). Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzı Ölçekleri Ön Çalışması. Türk Psikoloji Dergisi, 9 (31): 25 - 35.

- ÖZTÜRK, S. (2007). Çocuklarda duygusal istisma. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- PELTZER, Karl & Pengpid, Supa, (2016) Childhood physical and sexual abuse, and adult health risk behaviours among university students from 24 countries in Africa, the Americas and Asia, Journal of Psychology in Africa, Volume 26, 2016 - Issue 2
- POLAT, O. (2004). Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- POLAT, O. (2006). Klinik Adli Tıp. (2.Baskı). Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- POLAT, O. (2007). Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı 1 . Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- ŞAHİN H. (2005). Öfke ve öfke denetiminin kuramsal temelleri. Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi, 6 (10): 1-22.
- ŞAHİN, F. (2007). Fiziksel İstismar. E. Kerimoğlu (Ed.), Çocuk ve ergen psikiyatrisi içinde (462-469). Türkiye Klinikleri Pediatrik Bilimler, 3 (3).
- ŞAHİN, N. H., Batıgün, A. D., & Uzun, C. (2011). Anksiyete bozukluğu: Kişilerarası tarz, kendilik algısı ve öfke açısından bir değerlendirme. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 12: 107-113.
- ŞAR, V. (2009). Dissosiyatif Kimlik Bozukluğu: Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları ile İlişkili Bir Psikopatoloji. Klinik Gelişim, 22(4), 26-33
- ŞAR, V. Öztürk, E. İkikardeş, E. (2012) Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının Geçerliliği ve Güvenilirliği, Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences. August.
- SEPOWITZ, Roe & Bedard D., & Pate K., (2007) The impact of child abuse on dissociative symptoms: A study of incarcerated women. Journal of Trauma and Dissociation, 8(3), 7-26.
- SHUMAKER, D.M.; Prinz, R. J.(2000). Children Who Murder: A Review. Clinical Child and Family Psychology Review Vol. 3(2), 97-115.
- SİYEZ, D. M. (2003). Duygusal istismara maruz kalan ve kalmayan ergenlerin benlik algıları ile depresyon ve kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- SMITH, P.N., Gamble, S.A., Cort, N.A., Ward, E. A., Conwell, Y., Talbot, N.L. (2012). The Relationships of Attachment Style and Social Maladjustment to Death

Ideation in Depressed Women With a History of Childhood Sexual Abuse.
Journal of Clinical Psychology, Vol. 68(1). 78-87

- SOKULLU-AKINCI, F. (2011). Kriminoloji. 8. Bası. Beta Basım, İstanbul.
- SOKULLU-AKINCI, F.,(2008). Viktimoloji. (2.bası). İstanbul:Beta
- TANER, Y., & Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: psikiyatrik yönleri.
Hacettepe Tıp Dergisi, 35 (2): 82-86.
- TANER, Y., Gökler, B., (2004). Çocuk İstismarı ve İhmali: Psikiyatrik Yönleri.
Hacettepe Tıp Dergisi, 35: 82-86
- TIRAŞCI, Y., & Gören, S. (2007). Çocuk istismarı ve ihmali. Dicle Tıp Dergisi, 34 (1):
70-74.
- TOPÇU, S. (1997): Çocuk ve gençlerin cinsel istismar). Ankara: Doruk Yayınevi.
- TÜRK CEZA HUKUKU MEVZUATI, (2012). Cilt 1 (Kanunlar). Gazi Üniversitesi
Türk Ceza Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi. Güncellenmiş 7.Bası.
Seçkin Yayıncılık, Ankara (s. 146).
- WIDOM, C. S. (1989). The Cycle of Violence. Science, 244: 160-166
- WIDOM, C. S., & Maxfield, M. G. (2001). An update on the “Cycle of violence”.
National Institute of Justice, Research in brief, February: 1-7.
- WU, N., Schairer, L. C., Dellor, E., & Grella, C. (2010). Childhood trauma and health
outcomes in adults with comorbid substance abuse and mental health disorders.
Addictive Behaviors, 35, 68–71.
- ZEYTİNOĞLU, S.,(1991). Sağlık, Sosyal Hizmet, Hukuk ve Eğitim Alanlarında
Çalışanların Türkiye’de Çocuk İstismarı ve İhmali Sorunu ile İlgili Görüşleri.
Çocuk İstismarı ve İhmali. Gözde Repro Ofset, Ankara.

EKLER

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 57292265-204.06.03-E.883/78550
Konu : İbrahim Şirin GÜL'ün
Araştırma Talebi

04/06/2018

BAKIRKÖY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

İlgi :29/05/2018 tarihli ve B.M. 2018/19776 sayılı yazı.

Metris 2 Nolu T ve R Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda İnfaz ve Koruma Memuru olarak görev yapan, aynı zamanda Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi İbrahim Şirin Gül'ün, "Yağma Suçundan Cezaevinde Hükümlü Erkeklerin Çocukluk Dönemi Travma Yaşantıları ve Psikolojik Semptomlar Kapsamında İncelenmesi" konulu araştırmayı çalıştığı kurumda yağma suçundan bulunan hükümlülerle yapma talebine ilişkin, ilgi yazı ve ekleri incelendi.

Talebe konu araştırmanın; yukarıda anılan ceza infaz kurumunda, 04/06/2018-27/07/2018 tarihleri arasında, terör hükümlü ve tutukluları hariç, çalışmaya katılacak hükümlülerin bilgilendirilmesi ve bilgilendirme onam formu doldurulması, araştırma konusuyla sınırlı kalınması, ses kaydı ve görüntü alınmaması, kurum psiko-sosyal yardım servisi ile eğitim servisi görevlileri gözetiminde ve kurum görevlileri nezaretinde gerçekleştirilmesi, çalışma sonucunun iki örneği ile CD'sinin, araştırmayı yapacak kişi tarafından, Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğüne gönderilmesi, araştırma sonucunun Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü'nün izni olmaksızın yayınlanmaması, yazılı veya görsel medya kuruluşları ile sosyal medyada paylaşılmaması koşullarıyla uygun görülmüştür.

Gereği ile ilgili kişiye bu yönde bilgi verilmesini rica ederim.

Mustafa YAPICI
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

Konya Yolu No:70 - 06330 Beşevler/ANKARA
Tel: 0 312 204 13 97-1453-1168-1451

Faks: 0 312 223 43 91

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Yetişkin İyileştirme Bürosu
Web:www.ctc.adalet.gov.tr

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana <http://vatandas.uyap.gov.tr> adresinden NWHxpIR - AzyiMpu - BA13hke - m+S830= ile erişebilirsiniz.

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi “Yağma Suçundan Cezaevinde Hükümlü Erkeklerin Çocukluk Dönemi Travma Yaşantıları ve Psikolojik Semptomlar Kapsamında İncelenmesi” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı elde edilen veriler doğrultusunda hükümlü profili tespit edilerek suç önleme ve suçlu rehabilitasyon çalışmalarının geliştirilmesi planlanmaktadır. Araştırmada sizden tahminen 20 dakika ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 119 kişi katılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmaya katılmaktan vazgeçebilirsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. Formlarda adınız bulunmayacaktır dolayısıyla yanıtlarınız bilinmeyecektir.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Ad-Soyad / koğuş / imza :

Demografik bilgi formu, araştırmacı tarafından, katılımcıların eğitim düzeyi, medeni durum, mahkumiyetten önce birlikte yaşanılan kişiler, birinci derece akrabalarda mahkumiyet almış bireylerin olup olmaması, madde kullanımı ve kendine fiziksel zarar verme davranışlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek 17 sorudan oluşmaktadır.

1-YAŐINIZ

2-EĞİTİM DURUMUNUZ
BİLİYOR
G-LİSANS ÜSTÜ

A-OKUMA YAZMA BİLMİYOR
C-İLKOKUL D-ORTAOKUL E-LİSE F-ÜNİVERSİTE

3-MEDENİ DURUMUNUZ A-EVLİ B-BEKAR C-BOŞANMIŞ

4-MAHKUMİYET ÖNCE KİMLİLE YAŐIYORDUNUZ?
ARKADAŞ E-YALNIZ F-DİĞER

A-EBEVEYN B-AKRABA C-EŞ D-

5-BİRİNCİ DERECE AKRABALARINIZ ARASINDA MAHKUMİYET ALMIŞ BİRİ VAR MI? A-EVET B-HAYIR

6-NE KADAR CEZA ALDINIZ?YIL.....AY.....GÜN

7-UYUŞTURUCU MADDE KULLANIYOR MUSUNUZ? A-EVET B-HAYIR

8-UYUŞTURUCU MADDE KULLANMAYA KAŐ YAŐINDA BAŞLADINIZ?

9-UYUŞTURUCU MADDE KULLANMA SIKLIĞINIZ NEDİR?
BİR C-AYDA BİR VEYA DAHA AZ

A-HER GÜN B-HAFTADA

10-HİÇ İSTEYEREK BİLEK,KOL VEYA VÜCUDUN BİR PARÇASINI ÇİZME, KESME ŞEKLİNDE KENDİNİZE FİZİKSEL OLARAK ZARAR VERDİĞİNİZ OLDU MU? A-EVET B-HAYIR

11-CEVABINIZ EVET İSE SIKLIĞI NEDİR ? A-HER GÜN B- HAFTADA BİR C-AYDA BİR VEYA DAHA AZ

12-HİÇ İSTEYEREK SİGARA VEYA BAŞKA BİR ŞEYLE VÜCUDUN BİR PARÇASINI YAKMA, SAÇ ÇEKME/YOLMA ŞEKLİNDE KENDİNİZE FİZİKSEL OLARAK ZARAR VERDİĞİNİZ OLDU MU? A-EVET B-HAYIR

13-CEVABINIZ EVET İSE SIKLIĞI NEDİR? A-HER GÜN B-HAFTADA BİR C-AYDA BİR VEYA DAHA AZ

14-HİÇ İSTEYEREK BAŐNIN VEYA VÜCUDUNUN BAŞKA BİR BÖLÜMÜNÜ DUVAR/PENCERE GİBİ BİR ZEMİNE VURMA ŞEKLİNDE KENDİNİZE FİZİKSEL OLARAK ZARAR VERDİĞİNİZ OLDU MU?

A-EVET B-HAYIR

15-CEVABINIZ EVET İSE SIKLIĞI NEDİR? A-HER GÜN B-HAFTADA BİR C-AYDA BİR VEYA DAHA AZ

16-HİÇ İSTEYEREK CİLDE BİR HARF/YAZI/ŞEKİL KAZIMA, CİLDE ZARAR VERECEK BİR ASİT DÖKME ŞEKLİNDE KENDİNİZE FİZİKSEL OLARAK ZARAR VERDİĞİNİZ OLDU MU? A-EVET B-HAYIR

17-CEVABINIZ EVET İSE SIKLIĞI NEDİR? A-HER GÜN B-HAFTADA BİR C-AYDA BİR VEYA DAHA AZ

Cocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇCTÖ)

AÇIKLAMA: Bu sorular çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (20 yaşından önce) başınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir soru için sizin durumunuza uygun rakamı dize işaretleyiniz. Soruların bazıları özel yaşamınıza ilgilidir, lütfen elimizden geldiğince gerçekçe uygun yanıt veriniz. Yanıtlarınız gizli tutulacaktır. Çocukluğunuzda ya da ilk gençliğinizde...

1 Hiç Bir Zaman	2 Nadiren	3 Kimi Zaman	4 Sık Olarak	5 Çok Sık		
1	Evde yeterli yemek olmadığından aç kaldım.	1	2	3	4	5
2	Benim bakımımı ve güvenliğini üstlenen birinin olduğunu biliyordum.	1	2	3	4	5
3	Ailemdekiler bana "salak", "beceriksiz" ya da "tipsiz" gibi sıfatlarla seslenirlerdi.	1	2	3	4	5
4	Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu ahrlardı.	1	2	3	4	5
5	Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan biri vardı.	1	2	3	4	5
6	Yırtık, sökülük ya da kirliliği giysiler içersinde dolaşmak zorunda kaldım.	1	2	3	4	5
7	Sevdiğimi hissediyordum.	1	2	3	4	5
8	Anne ve babam benim doğru olmasını istemediklerini düşünüyordum.	1	2	3	4	5
9	Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.	1	2	3	4	5
10	Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.	1	2	3	4	5
11	Ailemdekiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.	1	2	3	4	5
12	Kayıp, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.	1	2	3	4	5
13	Ailemdekiler birbirlerine ilgi gösterirlerdi.	1	2	3	4	5
14	Ailemdekiler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.	1	2	3	4	5
15	Vücutta kötüye kullanılmış olduğuma (dövülme, itilip kakılma vb.) inanıyorum.	1	2	3	4	5
16	Çocukluğum mükemmeldi.	1	2	3	4	5
17	Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu farkettiği oluyordu.	1	2	3	4	5
18	Ailemde birisi benden nefret ederdi.	1	2	3	4	5
19	Ailemdekiler kendilerini birbirlerine yakın hissediyorlardı.	1	2	3	4	5
20	Birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi.	1	2	3	4	5
21	Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla ya da benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.	1	2	3	4	5
22	Benim ailem dünyanın en iyisiydi.	1	2	3	4	5
23	Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.	1	2	3	4	5
24	Birisi bana cinsel tacizde bulundu.	1	2	3	4	5
25	Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma (hakaret, aşağılama vb.) inanıyorum.	1	2	3	4	5
26	İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisi vardı.	1	2	3	4	5
27	Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.	1	2	3	4	5
28	Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.	1	2	3	4	5

KISA SEMPTOM ENVANTERİ

AÇIKLAMA: Aşağıda, insanların bazen yaşadıkları belirtilerin ve yakınlıkların bir listesi verilmiştir. Listedeki her maddeyi lütfen dikkatle okuyun. Daha sonra o belirtinin SİZDE BUGÜN DAHİL, SON BİR HAFTADIR NE KADAR VAROLDUĞUNU aşağıdaki derecelendirmeye göre uygun olan yeri işaretleyiniz. Hiçbir maddeyi atılmamayı ve de tek bir yeri işaretlemeye ezen gösterin.**TEŞEKKÜRLER**

0	Hiç yok	1	Biraz var	2	Orta derecede var	3	Epey var	4	Çok fazla var
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									
21									
22									
23									
24									
25									
26									
27									
28									
29									
30									
31									
32									
33									
34									
35									
36									
37									
38									
39									
40									
41									
42									
43									
44									
45									
46									
47									
48									
49									
50									
51									
52									
53									

ÖZGEÇMİŞ

1987 yılında Kocaeli ili İzmit ilçesinde doğmuştur. Memur olan babasının görev tayin olması sebebiyle 1990 yılında Yalova'ya yerleşmiş ve ilkokulu Yalova'da bitirmiştir. 1999 Gölcük depremi sebebiyle Ortaokul eğitimini Antalya'da tamamlamak zorunda kalmış daha sonrasında Lise eğitimi için Yalova'ya geri dönmüştür. 2006 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi İngilizce Biyoloji bölümüne başlamış, 2012 yılında Lisans eğitimini tamamladıktan sonra İstanbul Metris 2 Nolu T ve R (Rehabilitasyon) Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda çalışmaya başlamış olup halen bu kurumda görevine devam etmektedir. 2014 yılında Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans öğrenimine başlamıştır. Suç eylemini gerçekleştiren veya gerçekleştirme eğilimi olan bireylerin Psikolojik semptomlarının tespit edilerek ilk ve tekrar eden suçların önlenmesinin önemine inanmaktadır. Bu yönde çalışmalar yapmaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır.